

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060303

DOM
2023-08-29
Stockholm

Mål nr
M 5224-21

Sid 1 (16)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, deldom 2021-03-31 i mål M 2627-19,
se bilaga A

PARTER

Klagande

1. Länsstyrelsen i Blekinge län
2. Länsstyrelsen i Kronobergs län
3. Tingsryds kommun
4. J-E.L.

Motpart

1. Karlshamn Energi Vatten AB
2. Mieåns vattenregleringsförening upa c/o

Ombud för 1 och 2: Advokat E.N.

SAKEN

Ansökan om tillstånd till ombyggnad av regleringsdammen i Mien m.m. i Tingsryds kommun

Dok.Id 1865322

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		måndag – fredag 09:00–16:30

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar den överklagade deldomen endast på så sätt att villkor 6 ska ha följande lydelse.

Sökandena ska i samråd med Länsstyrelsen i Kronobergs län anpassa den västra fåran inklusive insteget så att den är förenlig med bästa möjliga teknik för faunapassager för både upp- och nedströmsvandrande fiskar av de i vattenförekomsten befintliga arterna.

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandena i övrigt.

BAKGRUND

I mark- och miljödomstolen handlades den i målet aktuella ansökan om tillstånd till ombyggnad av regleringsdammen i Mien m.m. tillsammans med en ansökan om omprövning för moderna miljövillkor avseende Gäddeviksås kvarn som ligger omedelbart nedströms Miendammen och i den s.k. östra fåran. I dom den 31 mars 2021 bedömde mark- och miljödomstolen att urminnes hävd förelåg för kraftverksamheten vid kvarnen och förordnade om moderna miljövillkor. Den 16 december 2022 undanröjde Mark- och miljööverdomstolen (mål nr M 5221-21) domen avseende Gäddeviksås kvarn och återförvisade målet till mark- och miljödomstolen för fortsatt behandling. Mark- och miljööverdomstolens dom har överklagats till Högsta domstolen som gett prövningstillstånd för överklagandet.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Kronobergs län och Tingsryds kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen i första hand ska upphäva den överklagade domen och avslå tillståndsansökan och i andra hand ändra mark- och miljödomstolens dom så att tillståndet förenas med villkor med följande lydelse.

Hela västra fåran ska anpassas till att fungera som fiskväg och säkerställa att erforderlig utformning med avseende på flöde, djup, bredd och strömningsförhållanden i enlighet med Havs- och vattenmyndighetens (HaV) rekommendationer (2013 & 2020) och bästa möjliga teknik, uppnås i hela västra fåran. Rekommendationerna innebär att minsta djup i västra fåran ska vara 0,34 m (2,5 gånger fiskens höjd). Flödet i västra fåran ska minst uppgå till 0,4 m³/s. Om tillrinningen är mindre än det angivna flödet ska hela tillrinningen släppas via inlöpet i faunapassagen. Medelvattenhastigheten i västra fåran får inte överstiga 0,6 m/s. Detaljutformningen av västra fåran och slitsrännan i övrigt ska ske i samråd med fiskevårdssakkunnig.

Karlshamn Energi Vatten AB ansvarar för hela västra fårans anpassning för fiskens passage inklusive anlockning och erforderlig biotopvård.

Länsstyrelsen i Blekinge län har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen i första hand ska ändra mark- och miljödomstolens dom så att villkor 10 får följande innebörd.

I den västra fåran ska minst tappas vatten enligt följande.

Västra fåran, 1 december–31 augusti: 0,4 m³/s eller tillrinningen om den är lägre.

Västra fåran, 1 september–30 november: 0,5 m³/s eller tillrinningen om den är lägre.

Ett flöde på minst 0,2 m³/s ska alltid släppas i slitstrappan med undantag för de perioder då ny regleringsdamm anläggs och eventuellt underhåll av denna sker, eller då mindre vatten än 0,2 m³/s tappas i den västra fåran.

Med tillrinningen avses den aktuella föreskrivna minsta tappningen från Mien, förutom ca 20 l/s som enligt villkor 3 alltid ska avledas till den östra fåran.

Ett dygn, vartannat år under naturlig högflödesperiod, ska 2,0 m³/s släppas i västra fåran.

Länsstyrelsen i Blekinge län har vidare yrkat att mark- och miljööverdomstolen i första hand ska föreskriva två nya villkor med följande lydelse.

Hela den västra fåran, inklusive slitstrappan, ska utgöra faunapassagen och anpassas och utformas i enlighet med vägledning för bästa möjliga teknik för faunapassager (HaV 2020). Det innebär bland annat följande:

- Den ska anpassas efter de i området största naturligt förekommande vandringsbenägna fiskarna (sjölevande öring och gädda) med en längd på upp till 80 cm. Det minsta djupet i faunapassagen vid en tappning på 0,4 m³/s i den västra fåran ska vara 0,34 m.
- För att möjliggöra passage av både stark- och svagsimmande arter och livsstadier ska det finnas både stråk med höga strömhastigheter och sammanhängande stråk med låga strömhastigheter (max 0,2 m/s).
- Vid behov ska särskilda anpassningar göras för att säkerställa möjlighet för uppvandring av ålyngel.
- De åtgärder ska vidtas som behövs för att säkerställa att ålkistan eller andra anläggningar inte under några förhållanden kommer utgöra vandringshinder,

varken för upp eller nedströmsvandrande fiskar. Detaljutformningen av faunapassagen ska ske i samråd med fiskevårdssakkunnig.

Vid insteget till den västra fåran ska anordningar iordningsställas för att styra uppströms fiskvandring till faunapassagen.

Länsstyrelsen i Blekinge län har i andra hand, för det fall det inte är möjligt att inom ramen för Mark- och miljööverdomstolens prövning föreskriva villkor som säkerställer att faunapassagen utformas enligt rekommendationer från Havs- och vattenmyndigheten (HaV 2020) och bästa möjliga teknik så att den har förutsättningar att bli väl fungerande för samtliga målarter, det vill säga i huvudsaklig överensstämmelse med förstahandsyrkandet, yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva den överklagade domen och återförvisa målet till mark- och miljödomstolen för ytterligare utredning och fortsatt handläggning.

J-E-L. har yrkat att mark- och miljödomstolens dom i första hand ska ändras så att maximalt flöde för tappningen regleras och att värden enligt en av honom upprättad tappställare ska ersätta dem som finns i domen. I andra hand har han yrkat att domen upphävs och målet återförvisas till mark- och miljödomstolen. Han har vidare yrkat att principerna för magasinering ska redovisas i domen för det fall det inte införs villkor med begränsningar för tappningen.

Karlshamn Energi Vatten AB och **Mieåns vattenregleringsförening upa** har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Kronobergs län har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande.

Förstahandsyrkandet – att ansökan ska avslås i sin helhet

Sökandena anpassade sin ansökan till mark- och miljödomstolen utifrån att kraftverksamheten vid Gäddeviksås kvarn fortsatt skulle bedrivas. Detta påverkade bland

annat den mängd vatten som skulle tappas i västra respektive östra fåran samt utformandet av lösningen för nedströms vandrande fisk. Mark- och miljööverdomstolens återförvisningsbeslut innebär att det tidigare förbudet mot att bedriva vattenkraftsproduktion genom turbindrift vid Gäddeviksås fortfarande gäller och att flödet i östra fåran måste begränsas. Det finns således ingen tillståndsgiven verksamhet att ta hänsyn till vid prövningen av förevarande tillstånd. Ansökan är därför ofullständig vad gäller hur de ändrade förutsättningarna påverkar reglering och tappning av sjön, flödesfördelning mellan östra och västra fåran, minflöde och lokalisering av fiskväg samt anpassning av västra fåran.

Givet de nya förutsättningarna är det oklart om lokaliseringen av fiskvägen är enligt bästa möjliga teknik. Västra fåran är ingen naturlig fåra utan en vattenanläggning som tidigare använts för flottning. Den är inte anpassad för att huvuddelen av flödet från Mien ska rinna genom den och den kan behöva anpassas för att kunna hantera flödet, då vattenhastigheten i fåran inte får bli för hög. För att uppnå miljö kvalitetsnormer behöver konnektiviteten för upp- och nedströmsvandring säkerställas. Med anledning av att en flyktväg för nedströmsvandring var menad att anläggas vid Gäddeviksås kvarn behöver det i prövningen för Miens reglering säkerställas att nedströmsvandringen är säkrad även om kraftverksverksamhet inte bedrivs omedelbart nedströms regleringsdammen.

Mark- och miljödomstolens dom säkerställer inte att faunapassagen får en tillräckligt bra funktion. Dels eftersom ålkistan som innebär ett partiellt vandringshinder i västra fåran inte prövats i domen, dels för att minflödet genom slitsrännan och djupet i västra fåran är för litet för att fungera som passage för större fisk. Domen säkerställer därmed inte att hela västra fåran fungerar som en fiskväg.

Utifrån de ändrade förutsättningarna är det inte heller tillräckligt utrett att 100-årsflödet kan hanteras vid anläggningen och hur rivning av gamla dammar och byggnation av nya ska ske under förutsättning att endast ett begränsat flöde kan tappas i östra fåran. Det finns därför skäl att upphäva mark- och miljödomstolens dom och avslå ansökan.

Andrahandsyrkandet – ett nytt villkor

När det inte längre finns en annan tillståndsgiven verksamhet med anspråk på flödet som ska tappas i östra fåran är det möjligt att utforma villkor i tillståndet så att bästa möjliga teknik tillämpas för att få en fungerande faunapassage förbi anläggningarna. Ett villkor ska därför införas som medför att uppströmpassagen till Mien genom västra fåran och slitsrännan samt nedströmpassagen förbi dammluckorna görs enligt HaV:s vägledning om bästa möjliga teknik. Konkret skulle detta innebära att västra fåran med slitsränna och möjlighet för nedströmpassage ska anpassas efter föreslagen minimitappning (400 l/s) från Mien och att västra fåran anpassas efter det flöde som kan förväntas tappas och säkerställa att medelvattenhastigheten uppgår till 0,35–0,6 m/s. Detta är undantaget vartannat år då det under naturlig högflödesperiod ska tappas ett flöde som motsvarar HQ2 under ett dygn för att spola bort finsediment från lekbottenar. Djupet på fåran ska vara minst 0,35 meter och bredden minst 2 meter för att alltid kunna möjliggöra vandring för fisk upp till minst 80 cm. Sådana förhållanden skulle även tillgodose de flesta andra arters behov av vandring. Vid tillfällen med högre flöde ska möjlighet även finnas för fisk upp till 100 cm att vandra upp till Mien. Anlockningsflödet enligt bästa möjliga teknik är enligt Havs- och vattenmyndighetens vägledning mellan 6–21 % av totalflödet som passerar vid en given tidpunkt. Ju mindre ett vattendrag är, desto större andel av den procentuella fördelningen av vattenflödet behövs för god anlockning och detta gäller särskilt vid anläggning av insteget till faunapassagen. I detta fall ligger insteget till västra fåran långt från det definitiva vandringshindret i östra fåran. För att säkerställa anlockning bör alltså en hög andel (minst 15 %) av totalflödet gå genom västra fåran. Utöver detta bör hänsyn tas till ålen med särskilda lösningar i form av en ålyngelledare. Med dessa specifikationer skulle regleringen av Mien fortsatt kunna bedrivas enligt vad som framkommit i tillståndsansökan, samtidigt som det skulle möjliggöra en fullgod lösning för passage av fisk både upp- och nedströms.

Tingsryds kommun har till stöd för sin talan anfört i huvudsak samma sak som Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Länsstyrelsen i Blekinge län har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande.

Att återskapa god konnektivitet vid Mien är en av flera åtgärder som är nödvändiga inom vattenförekomsten för att det ska bli möjligt att nå gynnsam bevarandestatus för framförallt naturtypen mindre vattendrag, och i synnerhet flodpärlmussla, inom de berörda Natura 2000-områdena Loberget, Ire och Grimsåla. Som prioriterade åtgärder för att uppnå bevarandemålen anges bland annat fortsatt arbete med åtgärder i hela vattenförekomsten Mieån. Detta bedöms vara nödvändigt för att uppnå gynnsamt bevarandetillstånd för flodpärlmussla inom Natura-områdena. Bedömningen har även gjorts att kraven motsvarar hög status för parametrarna konnektivitet i uppströms och nedströms riktning i vattendrag samt hög status för kvalitetsfaktorerna fisk och bottenfauna. Att fiskvägen blir väl fungerande är en förutsättning för att återfå ett naturligt bestånd av öring i vattendraget vilket i sin tur är en förutsättning för att Mieåns flodpärlmusslor ska kunna uppnå ett livskraftigt bestånd och därmed nå gynnsam bevarandestatus. Flodpärlmusslan i Mieån är helt beroende av öring för sin föryngring och ingen känd föryngring sker bland vattendragets flodpärlmusslor. Beståndet av flodpärlmussla kommer således att dö ut i vattendraget om inte åtgärder sker som avsevärt ökar tätheten av öring. Det finns ett stort antal dammar och vattenkraftverk i Mieån och i den angränsande vattenförekomsten Mieån Östersjön-Långasjön som utgör vandringshinder. Den sammanlagda påverkan från dammar och vattenkraftverk innebär att det är viktigt, för att god ekologisk status ska kunna uppnås, att varje verksamhets påverkan på konnektiviteten begränsas så långt som möjligt genom åtgärder som motsvarar bästa möjliga teknik (BMT). I det här fallet finns också vattenanknutna Natura 2000-områden där det är nödvändigt att återskapa god konnektivitet i hela vattenförekomsten för att uppnå bevarandemålen.

Förstahandsyrkandet – ändring av villkor 10 och nya villkor avseende faunapassagens utformning och instegsanordningar

Den minimitappning i västra fåran som mark- och miljödomstolen förordnat i villkor 10 medför risk för att miljökvalitetsnormen för ekologisk status inte kan uppnås för berörda vattenförekomster och risk för att bevarandemål för Natura 2000-områden i Mieån inte kan nås. En avvägning mellan miljöintresset och kraftintresset i detta fall

bör innebära att tappning av vatten i den västra fåran ska prioriteras så att faunapassagens funktion säkerställs innan vatten kan prioriteras till eventuell kraftproduktion i den östra fåran. Sedan Mark- och miljööverdomstolen beslutade om att upphäva mark- och miljödomstolens dom avseende Gäddeviksås kvarn finns det inte heller någon konkurrerande vattenkraftverksamhet med tillstånd.

Det behöver ställas ytterligare och tydligare krav på faunapassagens utformning och funktion för att säkerställa att den blir väl fungerande för samtliga målarter. Det bör förtydligas att det minsta djupet i faunapassagen (0,34 m) ska uppnås vid minimitappning på 0,4 m³/s i den västra fåran. Om större individer missgynnas genom att de hindras från att vandra och inte kan dra nytta av de fördelar som det ger med avseende på exempelvis överlevnad och fortplantning så kan det leda till en väsentlig påverkan på åldersstruktur, fortplantning och utveckling av populationerna. För att möjliggöra passage för svagsimmande arter och livsstadier måste det i enlighet med Havs- och vattenmyndighetens vägledning (HaV 2020) finnas sammanhängande stråk med lägre vattenhastigheter (max 0,2 m/s). Det räcker med ett enda parti där det saknas utrymmen med lägre vattenhastighet, vilket gör att hela passagen förblir ett vandringshinder för svagsimmande arter. När målarterna utgörs av både stark- och svagsimmande arter gäller det alltså att tillskapa stråk med höga vattenhastigheter samtidigt som det finns sammanhängande stråk med låga vattenhastigheter. Det är lämpligt att det förtydligas i villkoret att detta behöver uppnås för att faunapassagen ska bli väl fungerande. Särskilda anpassningar kan även behövas för att säkerställa möjlighet för uppvandring av ålyngel som kräver fuktigt substrat och mycket låg vattenhastighet.

Genom Mark- och miljööverdomstolens beslut att upphäva domen gällande Gäddeviksås kvarn upphävdes även det villkor som föreskrev att det ska iordningställas anordningar för att styra uppströms fiskvandring till faunapassagen. Det behövs således ett kompletterande villkor om detta i tillståndet för regleringsdammen.

Andrahandsyrkandet – återförvisning

För det fall det inte är möjligt att inom ramen för Mark- och miljööverdomstolens prövning föreskriva villkor som säkerställer att faunapassagen utformas enligt

rekommendationer från Havs- och vattenmyndigheten (HaV 2020) och bästa möjliga teknik behöver en annan placering eller utformning av faunapassagen utredas. I det fallet ska domstolen upphäva den överklagade domen och återförvisa målet till mark- och miljödomstolen för vidare utredning och handläggning.

J-E-L. har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande. Domen gör det möjligt för sökanden att konstant ligga strax över eller på tröskelnivå samt gå under den så fort tillrinningen är lägre än 0,4 m³/sek. Det finns inget krav på magasinering.

Tappningsförfarandet är inte redovisat i miljökonsekvensbeskrivningen men är godkänt av mark- och miljödomstolen. Tappningen under tröskelnivån känns låg i förhållande till redovisat behov för Karlshamns kommun med tanke på avdunstning längs vägen. Det är bättre att hantera detta så att risken att komma ner till tröskelnivån minimeras. Tillståndet liknar mer ett beslut för en anlagd kraftverksdamm än för en sjö som har en djupprofil liknande en djup tallrik med brätten dvs. stora områden med grunda stränder. Vid lågnivå skadas dessa områden som är lekplatser för ett antal fiskarter. Mienområdet har sommartid ett antal turister som inte bör skrämmas bort då många stränder ser anskrämliga ut vid de lågvattennivåer som förekommit. Genom att införa tak på tappning vid de lägre nivåerna blir det en automatisk magasinering när tillloppsflödena ökar. I annat fall ska principerna för magasinering redovisas.

Karlshamn Energi Vatten AB och Mieåns vattenregleringsförening upa har till stöd för sitt bestridande invänt i huvudsak följande.

Yrkandet om att ansökan ska avslås i sin helhet

Mark- och miljööverdomstolens dom gällande kraftverksverksamheten vid Gäddeviksås kvarn är överklagad och har inte vunnit laga kraft. För det fall Mark- och miljööverdomstolens dom står sig så har verksamhetsutövaren ansökt om tillstånd till fortsatt drift av verksamheten. Verksamhetsutövaren är därutöver medlem i Mieåns vattenregleringsförening upa, som är sökande tillsammans med Karlshamn Energi Vatten AB. Föreningens syfte är att reglera sjön till förmån för de kraftverksägare som är medlemmar i föreningen. Syftet med ansökan är bland annat att få tillstånd till nya

vattenhushållningsbestämmelser till förmån för den kommunala dricksvattenförsörjningen. Detta måste dock ske med hänsyn till medlemmarna i regleringsföreningen och deras intressen av att kunna bedriva vattenkraftproduktion. Eftersom verksamhetsutövaren vid Gäddeviksås kvarn är medlem i föreningen måste således även hans intressen beaktas. Ju mer vatten som släpps i fiskvägen, desto mindre vatten kan han nyttja för sin verksamhet.

Utgångspunkten för ansökan är att verksamheten ska kunna vila på ett separat tillstånd som är oberoende av tillståndet för kraftverket vid Gäddeviksås kvarn. Mark- och miljödomstolens dom är även utformad utifrån detta. Funktion, reglering och avbördning är densamma oavsett om kraftverket är i drift eller inte. Vid de fall kraftverksproduktionen inte är i drift regleras flödesfördelningen i villkor 11 till förmån för västra fåran. Även rivning och anläggning av nya dammkroppar sker helt i enlighet med domen och är oberoende av driften vid kraftverket. Att målen skulle handläggas gemensamt var bland annat av praktiska skäl eftersom ansökningarna gavs in till domstolen inom en kort tidsram. Länsstyrelsen i Kronobergs läns synpunkter och krav på komplettering med hänvisning till att Mark- och miljööverdomstolen upphävt domen gällande Gäddeviksås kvarn tillbakavisas därmed.

Villkor med hänvisning till HaV:s föreskrifter

Länsstyrelsen i Kronobergs län och Tingsryds kommun har yrkat att det ska införas villkor som föreskriver att västra fåran ska anpassas och utformas enligt HaVs rekommendation. De åtgärder som ansökan omfattar är ändamålsenliga och ett villkor med hänvisning till HaVs rekommendation blir alltför vagt för att det ska kunna bedömas huruvida villkoret är uppfyllt. Villkorsförslaget uppfyller därmed inte de krav på rättssäkerhet som kan ställas på villkor.

Utformningen av faunapassagen

Flödesfördelningen enligt villkor 10 är resultatet av en väl genomarbetad avvägning mellan de intressen sökandena måste beakta, det vill säga dricksvattenförsörjning, kraftproduktion och fiskvandring. Fiskvägar dimensioneras primärt utifrån de fiskarter

som fiskvägen är tänkt att gagna, så kallade målarter. Att identifiera målarter är därför viktigt, eftersom olika arter och individstorlekar kräver olika anpassningar, bland annat utifrån simförmåga, storlek på fisk m.m. Ju större fisk desto mer utrymme krävs vanligen i fiskvägen. Ett otillräckligt vattendjup kan utgöra ett vandringshinder genom att vattendjupet helt enkelt blir för lågt för att möjliggöra passage och indirekt att vissa arter avstår från att vandra om de är tvungna att blotta kroppen ovan vattenytan. Enskilda partier med ett vattendjup som understiger ”optimala förhållanden” brukar dock inte ses som något hinder. Vid dimensionering av fiskvägar finns rekommendationer om att vattendjupet ska vara 2,5 gånger fiskens kroppshöjd.

Vid en sammanvägning av förekommande fiskarter, arternas storlek och deras behov av att vandra, framgår att strömlevande öring och ål är de viktigaste arterna att ta hänsyn till vid utformning av en fiskväg vid Mien. För att inte begränsa vandringen för eventuellt framtida förekomst av t.ex. nedströmsvandrande öring och förhållandevis stor gädda har slitstrappan dimensionerats större än nödvändigt (80 cm lång fisk). Någon nedströmsvandrande öring finns emellertid inte i systemet i dag. Med en så pass stor fiskväg som presenteras i den tekniska beskrivningen, möjliggörs dock även vandring för t.ex. stor gädda. För övriga förekommande arter erfordras dock inte en så pass stor slitstrappa. För att förekommande fiskarter ska kunna nå trappan krävs att vattendjupet i den västra fåran är tillräckligt stort. Vid ett antagande om att ett vattendjup mindre än 2,5 gånger fiskens kroppshöjd utgör ett vandringshinder kommer de allra största individerna av braxen, gädda, lake och abborre teoretiskt inte att kunna nå slitstrappan utifrån de förhållanden som råder i den västra fåran i dag. I ansökan ingår dock åtaganden om att genomföra biotopvårdsåtgärder i fåran. Åtgärderna bedöms medföra en ökning av vattendjupet så att de allra största individerna av abborre och lake kan passera. För att möjliggöra vandring för de största individerna av gädda (över 80 cm) och braxen (70 cm) krävs en vattennivåhöjning om ca 18 cm (gädda) respektive 28 cm (braxen). En så pass stor höjning bedöms inte möjlig att åstadkomma genom enbart biotopvårdsåtgärder utan då krävs troligen högre tappning eller att hela fåran byggs om. Villkor 10 medför dock att flödet i den västra fåran under långa perioder kommer att överstiga basflödet om 0,20 m³/s (se nedan). Detta i kombination med restaureringsåtgärder skapar goda vandringsförutsättningar även för de allra största individerna av gädda och braxen under delar av året. Att modifiera fåran för att

säkerställa ett vattendjup som inte på något ställe understiger ca 52 cm vid en tappning om 0,20–0,40 m³ /s bedöms inte vara möjligt eftersom den västra fåran även måste kunna avbörda större flöden. Att genomföra åtgärder som medför en begränsad avbördningskapacitet är förknippat med stora risker. Att göra anpassningar utifrån stora individer av braxen är inte heller relevant, dels eftersom arten inte finns upptagen som vandringsbenägen, dels för att en braxen om 70 cm utgörs av mycket stora individer som troligen är mycket sällsynta. Ett basflöde i slitstrappan om 0,20 m³/s i kombination med det extra lockvatten som följer av flödesfördelningen enligt villkor 10, samt biotopvårdsåtgärder kommer att möjliggöra vandring för samtliga förekommande fiskarter under hela året. Även om stora gäddor från nedströmsbeläget vattenområde skulle kunna ha viss svårighet att passera fiskvägen inför och under lekperioden, finns redan i nuläget storvuxna gäddor uppströms i Mien. De genetiska förutsättningarna för snabb- och storvuxna individer i Mien är inte hotade.

Fiskvandring kan ske på ett ändamålsenligt sätt oaktat ålkistan, bland annat genom biotopvårdande åtgärder. Det är således inte nödvändigt att vidta några åtgärder på ålkistan inom ramen för denna prövning. Sökandena har vidare inte rådighet över ålkistan och har självklart inte samrätt om att riva ut anläggningen. Om utrivning av ålkistan är en förutsättning för att uppfylla kraven på konnektivitet så ska ansökan avslås eller domstolen bestämma en annan flödesfördelning.

J-E-L. överklagande

Den sökta vattenhushållningen har tagits fram genom ett omfattande utredningsarbete där flera alternativ till en klimatanpassad vattenhushållning utvärderats utifrån det primära syftet att säkerställa den allmänna dricksvattenförsörjningen i Karlshamns kommun. Både de modellerade och praktiska (sedan år 2016) konsekvenserna av att tillämpa vattenhushållningen så som sökandena formulerat den i ansökan, har uppnått syftet och redovisas i bilagor till ansökan. Eftersom modellen för utvärdering av reglerstrategier, trots inkluderad klimatfaktor, baseras på historiska hydrologiska data och eftersom den befintliga dammens utformningen innebär en viss trubbighet avseende luckställning, har sökandena valt att ansöka om provisoriska villkor avseende vattenhushållningen. Med sökt provotid och det faktum att föreslagen vattenhushållning

tillämpats sedan år 2016 kommer sökandena genom praktisk tillämpning kunna säkerställa att utformningen av vattenhushållningen motsvarar syftet. Sökandena har ingen som helst avsikt att godtyckligt reglera Mien.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Dammen vid Mienån och kraftverksanläggningen vid Gäddeviksås kvarn i dammanläggningens östra nedströmsfåra är i dag ett definitivt vandringshinder för både uppströms- och nedströms vandrande fisk. Anläggningen vid Gäddeviksås kvarn har därutöver en dämmande effekt och begränsar den mängd vatten som kan släppas i den östra fåran.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterade i domen i mål nr M 5221-21 gällande Gäddeviksås kvarn att det inte är tillåtet att bedriva vattenverksamhet för produktion av vattenkraftsel på platsen och att fortsatt drift förutsätter att verksamheten får tillstånd enligt 11 kap. 9 § miljöbalken. Fram till det att ytterligare beslut fattats om verksamheten vid Gäddeviksås kvarn går det därför inte att utgå från att annat än mindre mängder vatten kan tappas i Miendammens östra fåra.

Huvudsyftet med den ändrade tappningsstrategin vid Miendammen är att säkerställa den allmänna dricksvattenförsörjningen i Karlshamns kommun. Även om ett annat syfte är att regleringen ska ske till förmån för de kraftverksägare som är medlemmar i Mieåns vattenregleringsförening upå så är den tänkta tappningen och regleringen av Mien inte avhängig av om kraftverket vid Gäddeviksås är i drift eller inte. Detta återspeglas också i villkor 11 som föreskriver att tappningen ska prioriteras till västra fåran när kraftverket inte är i drift och villkor 12 som föreskriver att tappningen till den östra fåran ska regleras vid dammen. Tillåtligheten av tänkt reglering och tappning från Mien är därför inte direkt beroende av om kraftverksverksamheten bedrivs vid Gäddeviksås kvarn.

Avgörande för att tillstånd ska kunna ges är i stället om det är möjligt att på platsen skapa förhållanden som inte äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som Mieån ska ha enligt beslutad miljökvalitetsnorm. Faunapassagen i västra fåran

med den tänkta slitstrappan som ska integreras i dammkonstruktionen måste då fungera tillräckligt väl för öring och andra förekommande vandringsbenägna arter.

Som mark- och miljödomstolen konstaterat kommer den nya regleringsstrategin att innebära att under en absolut dominerande del av året kommer den totala tappningen i västra fåran att uppgå till minst 400 l/s, även för det fall vissa mängder tidvis avleds till kraftverket i Gäddeviksås, samt att det i medeltal, under samma premisser, kommer att tappas 350–450 l/s. Detta innebär också att om avledningen till den östra fåran begränsas till följd av att kraftverksdrift inte bedrivs vid Gäddeviksås kvarn så kan, med den tänkta tappningsstrategin, troligen en ännu större genomsnittlig mängd vatten avledas genom den västra fåran under en längre tid. Detta innebär att den faktiska tappningen minst uppnår de nivåer som länsstyrelserna och Tingsryds kommun bedömer är tillräckligt höga för att faunapassagen ska bli väl fungerande för både svag- och starksimmande arter.

Vad gäller utformningen av västra fåran och dess användning som faunapassage har sökandena åtagit sig att i samråd med sakkunnig utföra biotopvårdande åtgärder och uppträskling i syfte att skapa varierade miljöer och anpassning av faunapassagen så att den fungerar för både svag- och starksimmande arter. Detta återspeglas också i villkor 2 och 6. Denna typ av åtgärder är väsentliga för att förhindra att för höga vattenhastigheter i den nedre delen av västra fåran blir ett vandringshinder för de relevanta arter som finns där. Även insteget till faunapassagen i den västra fåran kan behöva anpassas för att anlockning av uppströms vandrande fisk ska fungera. Ansvaret för denna typ av åtgärder bör därför falla på sökandena i enlighet med länsstyrelsernas och Tingsryds kommuns yrkande. Villkor 6 ska därför ändras i enlighet med detta.

Det finns således stöd i utredningen för att den tänkta tappningsstrategin och de tillkommande skyddsåtgärderna i form av fisktrappa och andra skyddsåtgärder i västra fåran inte äventyrar möjligheten att uppnå den beslutade miljökvalitetsnormen, även om ålkistan kommer att finnas kvar. Genom att skyddsåtgärderna ska utföras i samråd med Länsstyrelsen i Kronobergs län ges ett större utrymme för att anpassa anläggningen utifrån rådande förhållanden på platsen jämfört med att det i domen detaljregleras hur fisktrappa och faunapassage ska utformas. Ett villkor med hänvisning till

Havs- och vattenmyndighetens rekommendationer angående bästa möjliga teknik är mot den bakgrunden överflödigt och riskerar också att bli för vagt och medföra tolkningssvårigheter.

Mark- och miljööverdomstolen anser mot denna bakgrund att det inte finns skäl att upphäva mark- och miljödomstolens dom och avslå ansökan. Mark- och miljööverdomstolen finner inte heller skäl att ändra andra villkor i tillståndet än villkor 6 eller att föreskriva ytterligare villkor. Det finns inte heller skäl att undanröja mark- och miljödomstolens dom och återförvisa målet dit för fortsatt behandling. Bortsett från ändringen av villkor 6, som innebär att ansvaret för anpassningen av insteget i den västra fåran ska falla på sökandena, ska alltså överklagandena avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2023-09-26

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg och Katarina Berglund Siegbahn, referent, tekniska rådet Claes Becker samt hovrättsrådet Henrik Jonsson.

Föredragande har varit Susanne Schultzberg.

Rättelse/komplettering

Dom, 2021-03-31

Rättelse, 2021-04-15

Beslut av: chefsrådmannen Peter Ardö

a) Villkor 10 i domslutet, dess sista mening, ändras till följande.

Vid underhåll av slitstrappan, som medför att erforderlig tappning omöjliggörs, ska ett vattenflöde som minst motsvarar basflödet på annat sätt ledas till den västra fåran.

Skäl

Mark- och miljödomstolen kommenterar rättelsen med att det redan framgår av sidan 18 i domen att de två utloppsfårorna stängs av en i taget vid arbeten med rivning av de gamla dammarna och byggnation av nya dammar, att åtgärder vid västra dammen förutsätter tappning genom östra fåran samt att av sidan 96 i domen under rubriken Åtaganden, ersättning m.m. att både den västra och den östra fåran kommer att torrläggas. Vidare ska vid underhållsåtgärder som innebär att tappning genom slitstrappan, under en period, inte är möjlig ändå ett flöde som minst motsvarar basflödet tappas till den västra fåran. Detta för att fåran inte ska riskera att torrläggas i samband med sådana åtgärder.

b) Under rubriken Uppskjuten fråga på sidan 4 i domslutet ändras skrivningen i den första meningen, i det andra stycket till följande lydelse.

Resultatet av utredningen jämte förslag till slutliga villkor ska inges till mark- och miljödomstolen senast två år efter det att anläggningarna är färdigställda.

Skäl

Mark- och miljödomstolen kommenterar rättelsen med att provotiden kan påbörjas först efter att anläggningarna är anlagda och redo att användas, då det annars riskerar att bli för kort provotid för det fall att tiden istället skulle räknas från laga kraft.

HUR MAN ÖVERKLAGAR (detta rättelsebeslut), se MMD-11 (aktbilaga 92)

Överklagande senast den 6 maj 2021

SÖKANDE

1. Karlshamn Energi och Vatten AB
2. Mieåns vattenregleringsförening upa

Ombud för sökande 1 och 2: Jur.kand. E.N.

SAKEN

Ansökan om tillstånd till ombyggnad av regleringsdammen i Mien m.m.,
Tingsryd kommun

Avrinningsområde: 85 Mieån

N: 6249581 E: 490568 SWEREF99 TM
Anläggningsid 30825

DOMSLUT

Godkännande

Mark- och miljödomstolen lämnar Karlshamn Energi och Vatten AB samt Mieåns vattenregleringsförening upa (i det följande "sökandena") godkännande, i enlighet med 11 kap 16 § miljöbalken, att i strid med tillståndet i dom VA 56/1985 från 1989-08-28, under perioden den 22 juni 2016 till dag för lagakraftvunnen dom inte alltid ha följt vattenhushållningsbestämmelserna.

Tillstånd till vattenverksamhet

Mark- och miljödomstolen lämnar Karlshamn Energi och Vatten AB samt Mieåns vattenregleringsförening upa tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken att inom

fastigheterna A-B, C samt samfällt vattenområde, Tingsryds kommun:

- riva ut befintlig regleringsdamm och därefter uppföra en ny regleringsdamm, muddra uppströms den nya regleringsdammen samt i samband därmed vidta erforderliga åtgärder inklusive att anlägga en faunapassage och vidta biotopvårdande åtgärder och uppträskling i den västra fåran vid Miens utlopp, se domsbilaga 1-4.

Tillstånd inom vattenskyddsområde

Mark- och miljödomstolen lämnar Karlshamn Energi och Vatten AB samt Mieåns vattenregleringsförening upa tillstånd att tillfälligt lägga upp avfall från t ex utrivningen av nu befintlig dammbyggnad inom den sekundära zonen av vattenskyddsområdet Långasjön-Mien.

Villkor

Allmänt villkor

Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angetts i ansökan samt med vad sökandena i övrigt uppgett eller åtagit sig i målet, om inte annat framgår av villkor nedan.

Särskilda villkor för utrivning och uppförande av ny dammbyggnad m.m.

1. Åtgärder i vattenområde ska utföras varsamt för undvikande av grumling. Grumlingsskydd ska användas om grumlande åtgärder utförs under perioden 1 oktober - 31 maj.
2. En slitstrappa ska utgöra del av faunapassagen i den västra fåran och anläggas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angetts i ansökan och vad som framgår av domsbilaga 1, 3 och 4. Den detaljerade utformningen av slitstrappan ska bestämmas efter samråd med Länsstyrelsen i Kronobergs län.

3. I den östra delen av ny dammbyggnad ska installeras ett rör som förbinder sjön Mien med den östra fåran och som ska placeras på en sådan höjdnivå att röret alltid avleder ca 20 l/s från Mien till den östra fåran.
4. Uppställning av arbetsfordon eller behållare med drivmedel får inte ske inom vattenskyddsområde. Fordon och arbetsmaskiner som nyttjas inom arbetsområdet ska använda hydrauloljor, smörjfetter etc. som är miljöanpassade enligt svensk standard SS 15 54 34 respektive 15 54 70 samt av RISE har bedömts uppfylla kraven i respektive standard.
5. Arbetsmaskiner som används i eller i närheten av vattenområde ska vara försedda med slangbrottsventiler.
6. Sökandena ska efter samråd med Länsstyrelsen i Kronobergs län utföra biotopvårdande åtgärder och uppträskling i den västra fåran.
7. De externa massor som får användas inom området för uppbyggnad av ny dammbyggnad m.m. och biotopvårdande åtgärder ska uppfylla kraven enligt definitionen "naturlig mark" i Naturvårdsverkets skrivelse den 30 januari 2020 (ärendenr NV-07431-17) "Förslag till allmänna regler för vissa verksamheter som hanterar avfall".
8. Sökandena ska, i samråd med tillsynsmyndigheten, upprätta ett kontrollprogram senast två månader innan arbetsåtgärderna påbörjas. Kontrollprogrammet ska godkännas av Länsstyrelsen i Kronobergs län.
9. För det fall att energiproduktionen upphör från vattenkraftverket vid Gäddeviksås/Midingsbråte övergår underhållsskyldigheten för insteget vid den västra fårans utlopp i Mienån till Karlshamn Energi och Vatten AB samt Mieåns vattenregleringsförening upa.

Villkor flödesfördelning

10. I västra fåran ska minst tappas vatten enligt följande.

Tidsperiod	Flöde m ³ /s
Basflöde genom slitstrappan, under hela året	0,20
1 september-30 november, under ett dygn per vecka	0,5*
Ett dygn, vartannat år, under naturlig höglödesperiod	2,0

*Klunkning, förutsatt att detta tillåts m h t sjönivå och magasineringskrav. Kraftverken vid Gäddeviksås/Midingsbråte är avstängda.

Ett vattenflöde som minst motsvarar basflödet ska alltid släppas genom slitstrappan, med undantag för de perioder då ny regleringsdamm anläggs och eventuellt underhåll av denna sker. Ett vattenflöde som minst motsvarar basflödet ska då på annat sätt fortsatt ledas till den västra fåran.

11. När kraftverket i anläggningen Gäddeviksås/Midingsbråte inte är i drift ska tappning ur Mien prioriteras till västra fåran i syfte att utgöra extra lock-vatten, med undantag för avledning enligt villkor 3.

12. Regleringen av vattenflödet till den östra fåran ska endast ske vid den nya dammbyggnaden.

13. Sökandena ska installera erforderliga anordningar för kontroll av vattenflöden till både den västra och den östra fåran.

Uppskjuten fråga

Mark- och miljödomstolen skjuter enligt 22 kap. 27 § miljöbalken upp frågan om slutliga villkor för vattenhushållningen vid den nya dammbyggnaden vid sjön Miens utlopp.

Resultatet av utredningen jämte förslag till slutliga villkor ska inges till mark- och miljödomstolen senast två år efter det domen vunnit laga kraft. Bolaget ska omgående efter det att prövotiden inletts anmäla detta till domstolen.

Intill dess domstolen förordnar annat ska följande provisoriska föreskrifter gälla vad avser tappningen från Mien:

- I. Mellan dämningssgränsen + 95,38 m och tröskelhöjden + 94,48 m
 - a. tappas den vattenmängd som anges enligt aktuellt fält på tappningsställaren, ansökans bilaga A.
 - b. tappningen får överstiga angiven mängd i de fall magasineringen motsvarar minst 6 cm per vecka som rullande medelvärde.
 - c. vid magasinering som motsvarar minst 6 cm per vecka som rullande medelvärde tappas nyttig tillrinning, dock ej mer än 5 m³/s.
 - d. vid vattennivån + 95,28 m kan tappningen ökas till att motsvara nyttig tillrinning utan magasinering om så bedöms erforderligt för att undvika att dämningssgränsen överskrids. Tappningar över 6,5 m³/s bör undvikas.
 - e. förändringar i tappningen ska ske successivt.
- II. Vid dämningssgränsen + 95,38 m tappas nyttig tillrinning, dock minst den vattenmängd som anges av underliggande fält i tappningsställaren, ansökans bilaga A. Om möjligt bör tappningen inte överstiga 6,5 m³/s.
- III. Vid tröskelhöjden + 94,48 m eller lägre nivå tappas 0,20 m³/s genom slitstrappan och 0,020 m³/s genom ett i den östra dammkroppen installerat rör.
- IV. Vid långvariga perioder med extremt låg tillrinning samt vid vattennivåer under och strax över tröskelhöjd får avvikelser från vad som anges i ovan beskrivna bestämmelser ske. En sådan avvikelse ska ske varsamt och hänsyn jämkas mellan berörda intressen uppströms och nedströms regleringsdammen. Avvikelsen ska motiveras med hydrologiska uppgifter och ske i samråd med tillsynsmyndigheten. Avvikelsen ska kommuniceras med berörda intressen.

Arbets tid

Mark- och miljödomstolen bestämmer med stöd av 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken den tid inom vilken den tillståndsgivna vattenverksamheten ska vara utförd senast inom fem år från det att denna dom vunnit laga kraft.

Anmälan av oförutsedd skada

Anspraak enligt 24 kap. 18 § miljöbalken på grund av oförutsedd skada till följd av vattenverksamheterna ska, för att få tas upp till prövning, framställas till mark- och miljödomstolen inom fem år från arbetstidens utgång.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen ändrar inte den tidigare beslutade prövningsavgiften om 70 000 kr.

Rättegångskostnader

Mark- och miljödomstolen förpliktar Karlshamns Energi och Vatten AB samt Mieåns vattenregleringsförening upa att gemensamt betala ersättning för rättegångskostnader till Länsstyrelsen i Kronobergs län med 110 400 kr inklusive moms avseende arbete.

Mark- och miljödomstolen förpliktar Karlshamns Energi och Vatten AB samt Mieåns vattenregleringsförening upa att gemensamt betala ersättning för rättegångskostnader till Tingsryds kommun med 15 000 kr inklusive moms avseende arbete.

Mark- och miljödomstolen förpliktar Karlshamns Energi och Vatten AB samt Mieåns vattenregleringsförening upa att gemensamt betala ersättning för rättegångskostnader till Miens fiskevårdsområdesförening med 20 000 kr.

På beloppen ska utgå ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Mark- och miljödomstolen avslår Miens vattenråds yrkande om ersättning för rättegångskostnader.

Ogillade yrkanden

Mark- och miljödomstolen ogillar övriga framställda yrkanden som inte särskilt har behandlats ovan.

SÖKANDENS BESKRIVNING AV BAKGRUND

Den allmänna vattenförsörjningen i Karlshamns kommun baseras på en ytvattentäkt och vattenverk vid Långasjön, vilka förser ca 29 000 abonnenter med dricksvatten. Det huvudsakliga tillflödet till Långasjön är Mieån vars källa är sjön Mien belägen i Tingsryds kommun. Flödet från Mien regleras genom en regleringsdamm vid Miens utlopp enligt gällande vattendom VA 56/1985. Regleringsdammen ägs och sköts av regleringsföreningen. Karlshamns kommun är medlem i föreningen. För att säkerställa en hållbar dricksvattenförsörjning är Karlshamns Energi och Vatten AB (KEAB) beroende av en driftsäker dammanläggning samt en fungerande och hållbar vattenreglering.

Karlshamns kommun (dåvarande VA-huvudman) och regleringsföreningen vidtog 2013 åtgärder i strid med tillståndet i gällande dom genom att under perioden 30 september 2013 till den 13 december 2013 avvika från gällande vattenhushållningsbestämmelser. Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt lämnade godkännande till avvikelserna genom dom den 23 december 2014 i mål M 2812-14.

De senaste åren har det inträffat flera perioder av extremt torr väderlek vilket medfört så låg nyttig tillrinning till Mien att gällande vattenhushållningsbestämmelser inte har kunnat efterföljas utan att äventyra den allmänna dricksvattenförsörjningen i Karlshamns kommun. Sedan år 2016 har sökandena avvikit från gällande vattenhushållningsbestämmelser. Sökandena bedömer därför att vattenhushållningsbestämmelserna i gällande tillstånd måste ersättas med nya för att kunna upprätthålla en hållbar och tillförlitlig dricksvattenförsörjning.

Sökandena har genomfört en utredning av regleringsdammens status och utfört stabilitetsberäkningar. Resultaten visar att dammen inte uppfyller kraftföretagens riktlinjer för dammsäkerhet. För att uppfylla gällande krav behöver dammsäkerhetshöjande åtgärder vidtas.

Mot denna bakgrund avser sökandena att riva ut och uppföra en ny regleringsdamm med faunapassage och ändra gällande vattenhushållningsbestämmelser. Utformningen och lokaliseringen kommer i princip att motsvara den befintliga

dammen. Det högra utskovet i den västra dammen kommer dock att ersättas med en faunapassage.

TIDIGARE BESLUT

Långasjön

Uttaget av råvatten vid vattenverket i Långasjön regleras i tillstånd från Växjö tingsrätt, Vattendomstolen, i dom DVA 28/1973 från 1973-04-18. Domen lämnar Karlshamns kommun tillstånd att bortleda ytvatten från Långasjön för vattenförsörjning om maximalt 28 000 m³/medeldygn och 34 500 m³/maxdygn.

Regleringsdammen

1. Kinnevalds häradsrätt lämnade 1908 kraftintressenterna i Mieån rätt att ombygga en hålldamm i Miens utlopp med tröskelhöjden + 94,48 m, höja dämningssgränsen i sjön till + 95,38 m samt utföra vissa rensningar nedströms i Mieån. Dämningssgränsen höjdes med 0,5 meter jämfört med dämningssgränsen som beslutades 1842 av Konungens Befallningshavande. Dammen anlades 1910-1911.
2. Vattenståndet i Mien och vattenhushållningen regleras i tillstånd från Växjö tingsrätt, Vattendomstolen i dom VA 56/1985 från 1989-08-28. I domen lagligförklarades befintlig damm, dämningssgränsen fastställdes till + 95,38 m och tröskelhöjden till + 94,48 m. Vattendomstolen fastställde tappningsregler för Mien och lämnade regleringsföreningen tillstånd att handha regleringen enligt följande.

"Vid vattenstånd i Mien lägre än nivån + 95,38 m (dämningssgränsen) skall den vattenmängd tappas, som anges av aktuellt fält på tappningsställaren (Plansch 2; aktsid 284), fogad till denna dom såsom Domsbil 1.

Vid vattenstånd lika med + 95,38 m (dämningsgränsen) tappas nyttiga tillrinningen, dock minst den vattenmängd som anges av underliggande fält i tappningsställaren. Med hänsyn till förhållandena i Mieån bör tappningen om möjligt ej överstiga 6,5 m³/s.

Vid vattenstånd högre än + 95,15 m får magasinering ske med högst 0,8 cm per dygn, motsvarande 25 cm per månad. Tappningen får dock ej överstiga 5 m³/s. När vattenståndet vid magasineringen närmar sig dämningsgränsen, får tappningen ökas utöver 5 m³/s, när så bedöms erforderligt för att undvika att dämningsgränsen överskrids. Tappningar över 6,5 m³/s bör undvikas.

Beträffande minimivattenföring från Mien skall - såsom framgår av tappningsställaren - gälla lägst 0,32 m³/s ned till ett vattenstånd vid den i 1908 års utslag angivna tröskelhöjden +94,48 m. Vid vattenstånd under denna nivå skall tappas nyttiga tillrinningen till sjön. "

"Kontrollbestämmelser

2.För bestämning av tappningen genom högra utskovets luckor upprättas genom kommunens försorg kurvor visande sambandet mellan tappning, luckdragning och vattenstånd i sjön. Kurvorna beräknas teoretiskt men kalibreras med en serie flödesmätningar med hydrometrisk flygel eller andra lämpliga mätanordningar vid varierande vattenstånd och luckdragningar.

För bestämning av tappningar genom vänstra utskovets luckor upprättas kurvor utvisande samband mellan vattenstånd i sjön samt turbinpådrag och flöde genom anläggningen vid Gäddeviksås. Kurvorna framtages genom flödesmätningar med hydrometrisk flygel eller andra lämpliga mätanordningar vid varierande vattenstånd och turbinpådrag. "

3. Mark- och miljödomstolen lämnade i dom i mål M 2812-14, 2014-12-23, Karlshamns kommun och regleringsföreningen godkännande att i strid med tillståndet i dom VA 56/1985 i 55 dagar under perioden 30 september 2013 till den 13 december 2013 avvika från gällande vattenhushållningsbestämmelser.

ANSÖKAN

Yrkanden

Sökandena yrkar, såsom de slutligen bestämt sin talan,

- att mark- och miljödomstolen lämnar dem tillstånd till att riva ut och uppföra en ny regleringsdamm, muddra samt i samband därmed vidta erforderliga åtgärder inom fastigheterna A-B, C samt samfällt vattenområde, Tingsryds kommun.
- att mark- och miljödomstolen godkänner åtgärden att de i strid med tillståndet i dom 56/1985 från den 22 juni 2016 till dag för lagakraftvunnen dom avvikit från vattenhushållningsbestämmelserna för sjön Miens reglering i Mieån.
- att mark- och miljödomstolen lämnar dem tillstånd för åtgärder inom vattenskyddsområde Långasjön-Mien.
- att mark- och miljödomstolen
 - bestämmer arbetstiden till fem (5) år från dag för lagakraftvunnen dom,
 - bestämmer tiden om anmälan om anspråk på ersättning för oförutsedd skada till fem (5) år från arbetstidens utgång,
 - bestämmer prövningsavgiften till 70 000 kr.

Sökandena hemställer att mark- och miljödomstolen skjuter upp frågan om fastställande av slutliga villkor för vattenhushållning enligt 22 kap. 27 § miljöbalken. Sökandena ska senast inom två år från det att anläggningarna är färdigställda redovisa utredning och förslag till slutliga villkor enligt följande.

Ul. Sökandena ska utreda och vinna ytterligare kunskap om förutsättningarna för en hållbar reglering som de variationer i den nyttiga tillrinningen till Mien som klimatet medför.

Under provotiden och till dess annat bestämts ska följande provisoriska föreskrifter gälla.

Pl. Vattenhushållning

- I. Mellan dämningssgränsen + 95,38 m och tröskelhöjden + 94,48 m
 - a. tappas den vattenmängd som anges enligt aktuellt fält på tappningsställaren, ansökans bilaga A.
 - b. tappningen får överstiga angiven mängd i de fall magasineringen motsvarar minst 6 cm per vecka som rullande medelvärde.
 - c. vid magasinering som motsvarar minst 6 cm per vecka som rullande medelvärde tappas nyttig tillrinning, dock ej mer än 5 m³/s.
 - d. vid vattennivån + 95,28 m kan tappningen ökas till att motsvara nyttig tillrinning utan magasinering om så bedöms erforderligt för att undvika att dämningssgränsen överskrids. Tappningar över 6,5 m³/s bör undvikas.
 - e. förändringar i tappningen ska ske successivt.
- II. Vid dämningssgränsen + 95,38 m tappas nyttig tillrinning, dock minst den vattenmängd som anges av underliggande fält i tappningsställaren, ansökans bilaga A. Om möjligt bör tappningen inte överstiga 6,5 m³/s.
- III. Vid tröskelhöjden + 94,48 m eller lägre nivå tappas 0,2 m³/s.
- IV. Vid långvariga perioder med extremt låg tillrinning samt vid vattennivåer under och strax över tröskelhöjd får avvikelser från vad som anges i ovan beskrivna bestämmelser ske. En sådan avvikelse ska ske varsamt och hänsyn jämkas mellan berörda intressen uppströms och nedströms regleringsdammen. Avvikelsen ska motiveras med hydrologiska uppgifter

och ske i samråd med tillsynsmyndigheten. Avvikelsen ska kommuniceras med berörda intressen.

Rådighet

Regleringsföreningen innehar regleringsrätten vid den aktuella dammen. Vattenregleringen utförs dels till förmån för nedströms liggande vattenkraftverksamheter, dels till förmån för den kommunala dricksvattenförsörjningen vid bortledningen av ytvatten i Långasjön. Verksamheten är även önskvärd från allmän miljö- och hälsosynpunkt och främjar fisket. Erforderlig rådighet enligt 2 kap. 4-5 §§ lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet föreligger således.

Med anledning av fråga från domstolen uppger sökanden att vattenområdet mellan fastigheterna B och C är samfällt. Av utredning framgår att följande fastigheter har del i det samfällda vattenområdet: D, E, F, G, H, I, J-K, L, M-N samt O-P.

Under huvudförhandlingen har sökandena utvecklat sin syn på bland annat domstolens fråga om dubbel rådighet. Sökanden anser sig genom år 1908 års dom ha både vattenrättslig och faktisk rådighet.

Nuvarande anläggning och verksamhet, behovet av ändringar

Sjön Mien har varit reglerad sedan 1700-talet.

Regleringsdammen, som uppfördes 1910-1911, är belägen på fastigheterna A, B, C samt ett samfällt vattenområde och utgörs av två dammkroppar, en över det västra utloppet från Mien och en över det östra utloppet.

Regleringsdammen är av typen massivdamm av betong, grundlagd på berg. Dammkrönet är i princip beläget i samma nivå som omgivande mark, d v s landmassan mellan östra och västra dammen är att betrakta som en fyllningsdamm. Det är

osäkert hur långt in i marken som betongfästena går. Det är inte heller känt vilken grundläggningsnivå dammkropparna har eller hur pelare och skibord är sammanfogade.

I enlighet med vattendomstolens dom 1989-08-28 i mål VA 56/1985 ska vattenhushållningen vid Mien skötas med en vattenställare. Mot bakgrund av de senaste årens observationer av regleringen av Mien har ett antal begränsningar med den befintliga vattenhushållningen identifierats. Givet den befintliga reglerstrategins begränsningar, i kombination med längre perioder av låga inflöden sommartid i ett framtida klimat, är det uppenbart att den befintliga reglerstrategin behöver revideras för att kunna möta Karlshamns efterfrågan på vatten i framtiden. De identifierade begränsningarna kan sammanfattas enligt följande:

- Otillräcklig magasinering inför längre torrperioder.
- Begränsad flexibilitet; ingen förmåga att tappa efter naturlig variation i tillrinning.
- Vid en negativ nyttig tillrinning vid vattennivåer som understiger tröskelhöjden ska tappningen från Mien vara noll.
- Minimiflödet bedöms vara för litet med hänsyn till naturvärden i Mieån.

Den västra regleringsdammen är en betongdamm med krönlängd totalt ca 19 m. Dammen har tre olika utskov, ett med manuell planlucka, ett med spettluckor och ett med sättar.

Den östra regleringsdammen är även den en betongdamm, krönlängd totalt ca 24 m. Dammen har tre utskov, två med spettluckor och en med sättar.

Nedströms regleringsdammen finns i den västra fåran en äldre dammanläggning med ett fast ålfiske och i den östra fåran ligger Midingsbråte och Gäddeviksås kvarnar, konstruktioner som utgör bestämmande sektioner för flödet i respektive fåra. I en komplettering till teknisk beskrivning anför sökandena bland annat att kraftverket utgör bestämmande sektion i den östra fåran och att själva utskovens

påverkan på vattenståndet i Mien därmed blir relativt litet. I tillståndsansökan för den privata kraftverksanläggningen har en större avbördningskapacitet för denna framkommit, än vad som var känt när utformningen för den vänstra (östra) dammen togs fram.

I samband med framtagande av en ny vattenhushållning har även regleringsdammens behov av dammsäkerhetshöjande åtgärder utretts genom stabilitetsberäkningar och utvärdering av betongkärnor upptagna vid kärnborrning genom dammpelarna.

Stabilitetsberäkningar har gjorts för tre lastfall; dämningssgräns och islast, dämningssgräns samt krön. Resultaten visar att dammen i befintligt skick inte uppfyller dagens riktlinjer enligt RIDAS, om inte någon form av stabilitetshöjande åtgärder utförs.

Betongundersökningen omfattar åtta betongkärnor av varierande längd. Kärnorna ger en bild av en mycket inhomogen betong med många och stora svaghetszoner eller hålrum. Även kontaktytan mot berg verkar vara tveksam då på flertalet av kärnorna visar en zon av krossat material närmast berget. Sammantaget klargör resultaten från utredningarna att omfattande dammsäkerhetshöjande åtgärder krävs.

Ytvattentäkten Långasjön utgör huvudvattentäkten i Karlshamns kommun. Det huvudsakliga tillflödet till Långasjön är Mieån och sjön Mien. Till huvudvattentäkten är ca 29 000 abonnenter anslutna. Utöver hushåll, näringsliv, offentlig verksamhet inklusive ett sjukhus är även två större industrier avtalsenligt anslutna; AAK och Karlshamnsverket (Uniper). Det nuvarande vattenbehovet är i medeltal 131 l/s och det framtida behovet (år 2050) beräknas till i medeltal 154 l/s.

Planerade åtgärder och ändrad verksamhet

Ansökan om nytt tillstånd för regleringsdammen vid Mien omfattar:

- dammsäkerhetshöjande åtgärder
- ny vattenhushållning
- anläggande av faunapassage

Föreningen och KEAB ansöker även om godkännande i efterhand för den avvikelse från gällande vattenhushållning som tillämpats sedan 22 juni 2016.

Dammsäkerhetshöjande åtgärder

Sökta dammsäkerhetshöjande åtgärder innebär att befintlig damm rivs ut och nya ersättningsdammar uppförs på samma plats som de två befintliga dammkropparna. Den nya dammen ska främst uppfylla gällande krav på dammsäkerhet, men ska även i möjligaste mån kunna avbörda 100-årsflödet vid dämningssgräns +95,38 m.

Domstolen erinrar om att sökanden under målets prövning har reviderat ursprunglig ansökan vad gäller utformningen av den nya dammbyggnaden, till följande:

Till höger i den östra fåran ersätts dagens två utskov med två nya. Dessa utförs med vardera 3 m fri bredd och tröskelnivå +93,83 (RH 00), likt befintliga utskov.

Anslutning mot höger strand utförs som en kort kröndamm och avslutas med en betongvägg eller spont in i slänten för att förhindra att vatten passerar vid sidan av dammen vid höga flöden. Till vänster i fåran ersätts dagens långa överfallströskel med en kröndamm som ansluter mot vänster strand. Även den avslutas med en betongvägg eller spont in i slänten. För att kunna tappa ett mindre flöde genom den vänstra dammen gjuts ett genomgående rör in på lämplig plats. Syftet är att upprätthålla en viss genomströmning och därmed funktion för fiskavledaren vid kraftverket nedströms dammen.

I den högra (västra) fåran ersätts dagens två utskov med två nya, med vardera 3 m fri bredd och tröskelnivå +93,83 (RH 00). Jämfört med befintlig anläggning innebär

det att det vänstra utskovet breddas ca 0,8 m, samt att trösklarna för båda utskoven sänks ca 0,5 m. Anslutning mot vänster strand utförs som en kort kröndamm och avslutas med en betongvägg eller spont in i slänten. Till höger i fåran ersätts dagens överfallströskel med en passage för fiskvandring.

För att säkerställa stabilitet även med islast förankras dammarna i berg. Samtliga fyra utskov förses med identiska, fjärrmanövrerade planluckor. Spelhus med erforderlig utrustning för drift av dessa placeras förslagsvis på landtungan mellan dammarna.

Gångbroar uppförs över utskoven. Dessa utförs av träplank på stålbalkar, likt befintliga brobanor.

Botten i fåran uppströms dammarna är idag högre än de nya dammarnas tröskelnivå. Vid återfyllning av massor lämnas botten intill tröskeln därför på en lägre nivå, så att sediment kan samlas där i stället för att transporteras upp på tröskeln och skapa problem vid luckstängning. Muddring utförs dessutom i erforderlig omfattning uppströms dammarna. Därvid anges att åtgärder ska vidtas för att minska grumling.

I en komplettering efter huvudförhandlingen har sökanden bland annat redovisat följande. Den muddring som eventuellt kan komma att behövas uppströms regleringsdammarna och fångdammar, det vill säga den muddring som avses i det justerade yrkandet, syftar till att säkerställa ett flöde till västra fåran i samband med mycket låga vattennivåer i Mien. För att kunna tappa vatten i västra fåran vid låg vattennivå (+94,48 m) behöver säkerställas att ett djup uppströms fångdammen till den västra fåran finns på minst 0,3 meters djup och 3 meters bredd. Sträckan är ca 30 m lång. De ”öar” av torrlagd botten som syns på bilderna ovan berörs inte. Med ett konservativt antagande om att sjöbotten ligger på tröskelhöjden +94,48 betyder det att muddring kommer behövas på en area på ca 100 m² och volym på ca 30 m³. De muddermassor som eventuellt kommer uppkomma bedöms med hänsyn till att

markanvändningen kring Mien vara rena. Massorna kommer att omhändertas utanför vattenskyddsområde, avvattnas vid behov och återanvänds för anläggningsändamål.

Åtkomst till platsen sker förslagsvis från den landtunga som är mellan befintliga dammar. Vid rivning och byggnation av västra dammen kan åtkomst även ske från den västra strandkanten. Åtkomstvägarna behöver eventuellt röjas och vid behov förstärkas på vissa ställen. Ett tillfälligt arbetsområde för upplag av massor, arbetsbodar m.m. kommer att etableras i närheten av dammen. Uppställning av maskiner och bränsletankar får inte ske inom vattenskyddsområde och behöver därför förflyttas från området varje dag efter genomfört arbete. Efter genomförda arbeten ska närmiljön kring dammen, arbetsområde och åtkomstvägar återställas i största möjliga mån.

Arbeten med rivning av de gamla dammarna och byggnation av nya dammar sker i torrhet bakom fångdammar. De två utloppsfärorna stängs då av en i taget och vid planering av avstängningarna tas hänsyn till tillrinning och befintlig anläggnings avbördningsförmåga (inkl. avbördnings genom kraftverket). Åtgärder vid västra dammen förutsätter tappning genom östra fåran. Fångdammen i västra utloppsfåran bör utföras på så sätt att den kan rivas då risk för översvämning och skada nedströms östra dammen finns.

Fångdammarna utförs som jordfångdammar och placeras på lämpligt ställe med hänsyn till åtkomst till dessa och omfattning av arbeten nedströms.

Sökanden har kompletterat ansökan med avbördningsberäkningar som visar hur 100-årsflödet (tillrinning med hundra års statistisk återkomsttid - Q100) kan avbördas med den föreslagna konstruktionen, samt kommentarer avseende risker och konsekvenser kopplat till höga flöden och klimatförändringar.

De hydrauliska beräkningarna för regleringsdammarnas avbördningskapacitet är genomförda för tre scenarier. I scenario 1 antas kraftverket inklusive flodutskovet avbörda 4,7 m³/s vid dämningssgräns enligt uppgifter ifrån kraftverksägaren. I scenario 2 passerar endast vatten genom flodutskovet utifrån uppgifter om flodutskovets kapacitet från kraftverksägaren. I scenario 3 antas en lägre kapacitet genom flodutskovet utifrån överslagsberäkningar. För dessa hydrauliska modellberäkningar av scenario 3 har avbördningskapaciteten Q genom flodutskovet ansatts till 0,5 m³/s vid dämningssgräns.

Resultaten av de hydrauliska beräkningarna sammanfattas med att två utskov i västra fåran med en total bredd om 6 m samt två utskov i regleringsdammen i östra fåran om vardera 3 m räcker för att avbörda Q100 med en överdämning mellan 5-14 cm beroende på hur anläggningen vid kraftverket används. Om kraftstationen i östra fåran skulle rivas ut skulle Q100 kunna avbördas utan överdämning i Mien.

Föreslagen dammanläggning i Mien har avbördningskapacitet cirka 14 m³/s vid dämningssgräns.

Avbördningskapaciteten för stationär tillrinning med 100 års återkomsttid (17 m³/s) erhålls vid överdämning 0,14 m för konservativa antaganden om förhållanden vid nedströms anläggning i östra fåran. Kapaciteten vid dämningssgräns är 3 m³/s lägre än Q100 (17 m³/s). Q100 korresponderar mot ett maximalt dygnsmedelvärde, det vill säga det dygnet då tillrinningen kulminerar under en högflödesituation.

Överslagsmässigt kan det konstateras att vattenvolymen mellan dämningssgräns och nivån för avbördningskapaciteten 17 m³/s motsvarar cirka 30 dygnsenheter (DE).

Den maximalt redovisade överdämningen om 0,14 m nås således bara om tillrinningen varaktigt överstiger avbördningskapaciteten vid dämningssgräns. Överdämningens korresponderande volym (cirka 30 DE) kan erhållas om 17 m³/s har en varaktighet om cirka 10 dygn. Detta är en betydligt längre varaktighet än varaktigheten 1 dygn som ligger till grund för bestämning av Q100.

Slutsatsen är att överdämningen i praktiken blir mindre än den vad som utläses av dammanläggningens avbördningskapacitet vid givna vattennivåer. Anledningen är att extrema dimensionerande flöden anges på dygnsbasis medan den betydande magasineringen i sjön kräver lång varaktighet, typiskt längre än varaktigheten i det dimensionerade flödet för motsvarande vattenståndsökning.

Slutligen ska det också nämnas att de nya regleringsdammarna vid Mien konstrueras för att motstå överdämning upp till dammkrön vid extrema lastfall enligt RIDAS. Vid en sådan överdämning kommer dock en del av det avbördande vattnet strömma vid sidan av kraftverket nedströms.

Med avseende på vattenverket kan ett dammhaveri vid dammanläggningen i Mien eller generellt mycket höga flöden i Mieån orsaka problem till följd av att förorenade sediment eller vatten med allmänt hög partikelhalt transporteras nedströms till Långasjön.

Ny vattenhushållning och reglering

Den nya vattenhushållningen har tagits fram med syftet att säkerställa den allmänna dricksvattenförsörjningen i Karlshamns kommun, samt att regleringen av Mien ska kunna ske med ökad miljöhänsyn.

Utgångspunkter i framtagandet av den nya vattenhushållningen har varit följande:

- Regleringen ska vara mer flexibel än idag.
- Regleringen ska följa naturlig variation i tillrinning för denna del av Sverige.
- Regleringen ska i större utsträckning vara nivåstyrd istället för månadsberoende.
- Regleringen ska möjliggöra magasinering så att man inte hamnar på nivåer under tröskelhöjden vid torka.
- Regleringen ska inte medföra ökad risk för översvämning vid höga nivåer.

Modellering av den befintliga reglerstrategin och alternativa reglerstrategier har genomförts i syfte att utvärdera den befintliga reglerstrategin och föreslå en förnyad reglerstrategi. Modelleringen omfattar följande:

- Simuleringar av inflöden till sjön Mien, regleringen av sjön med dess utflöden samt vattennivån i sjön över tid, för att beskriva variationer såväl månadsvis som över flera årstider.
- Utvärdering av den befintliga reglerstrategins prestanda utifrån en uppsättning klimat- och väderförhållanden, inklusive långa torrperioder med litet till inget inflöde, såväl som blöta perioder med höga inflöden till Mien.
- Simuleringar av alternativa reglerstrategier och utvärdering av dessas prestanda för regleringen av sjön Mien. Reglerstrategiernas prestanda har bedömts utifrån kriterierna för sannolikhet för bristande vattentillgång samt sannolikhet för höga vattennivåer och höga utflöden.

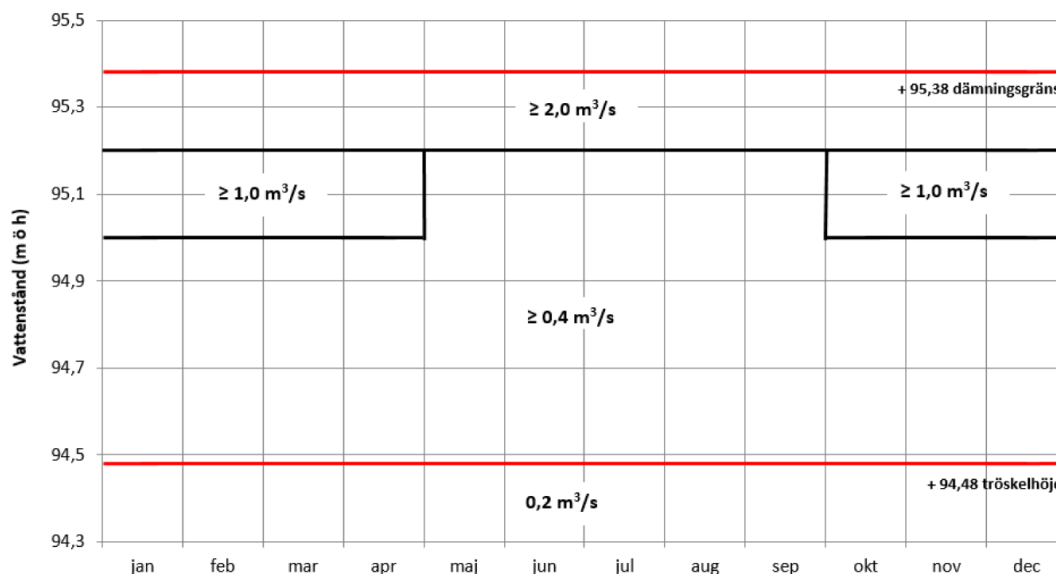
Eftersom Mieån är reglerad innebär en förändring i regleringen av Miendammen också att flödesförhållandena nedströms dammen förändras. Jämfört med 0-alternativet, det vill säga den befintliga regleringsstrategin, kommer den sökta vattenhushållningen innebära en förändring av återkomsttiden för både höga och låga flöden. Höga flöden blir något vanligare och de absolut högsta flödena blir något högre med sökt vattenhushållning jämfört med befintlig reglerstrategi. Under den simulerade perioden ökar till exempel sannolikheten att $5 \text{ m}^3/\text{s}$ överskrider en godtycklig dag från omkring 1,1 % till 1,7 %. Det motsvarar att flöden över $5 \text{ m}^3/\text{s}$ kan förväntas i medel sex dagar per år med sökt vattenhushållning istället för fyra dagar per år med befintlig reglerstrategi. Således innebär sökt vattenhushållning en statistisk ökning med två dagar om året då flöden över $5 \text{ m}^3/\text{s}$ kan förväntas, baserat på beräkningar för dagens klimat. De absolut högsta enskilda flödena riskerar att öka något med sökt vattenhushållning i jämförelse med befintlig reglerstrategi. Sannolikheten att tappningen $0,4 \text{ m}^3/\text{s}$ underskrider i befintlig reglerstrategi är cirka 5 %, i jämförelse med sökt vattenhushållning där tappningen $0,4 \text{ m}^3/\text{s}$ underskrider mindre än en gång under den simulerade perioden. Därmed innebär sökt

vattenhushållning att antalet dagar med låga flöden under tappningen $0,4 \text{ m}^3/\text{s}$ minskar från i medel 18 dagar per år till mindre än en dag per år.

Sökt vattenhushållning syftar till att möjliggöra magasinering så att vattennivån i Mien ej hamnar under tröskelhöjd vid torrperioder. Tröskelhöjden underskrids statistiskt åtta dagar per år med befintlig reglerstrategi. Med sökt vattenhushållning så riskerar tröskelhöjden att underskridas i medel mindre än en dag per år. När det gäller överträdelser av DG så innebär sökt vattenhushållning en tydlig förbättring jämfört med befintlig reglerstrategi. Statistiskt så riskeras DG att överskridas mindre än en gång per år med sökt vattenhushållning jämfört med ungefär tio gånger per år med befintlig reglerstrategi. Antalet tillfällen som DG överskrids beror på hur regleringen sköts i praktiken.

I ett framtida klimat spås 10-årstillrinningen öka med omkring 5-25 % för hela länet beroende på klimatscenario. Beräkningsresultaten visar att fler dagar med tappning över $6 \text{ m}^3/\text{s}$ kommer att krävas för att hålla vattennivån under dämningssgränsen. Resultaten av simuleringarna visar också att den föreslagna reglerstrategin presterar bättre än eller åtminstone lika bra som den befintliga reglerstrategin med avseende på förmåga att hålla SG, DG samt mintappning för samtliga analyserade klimatscenarier.

Följande tappningsställare tillhör föreslagen ny vattenhushållning, se figur 1:

Figur 1 Föreslagen tappningsställare

Med sökt vattenhushållning ökas minimiflödet till Mieån från 0,32 m³/s till 0,4 m³/s vid vattennivåer över tröskelhöjden +94,48 m. Vid vattennivåer lägre än så säkerställs ett kontinuerligt flöde till Mieån om 0,2 m³/s.

Under huvudförhandlingen framkom att sökanden avser att själva regleringen av vattenföringen i den östra fåran ska ske i det direkt nedströms dammbyggnaden belägna kraftverket, detta för att, som sökanden påstår, minimera energiförlusterna vid kraftutvinningen.

Den östliga fåran leder vatten ner till ett kraftverk, och medger idag inte fri passage för fisk vare sig i upp- eller nedströms riktning. Fiskvandring kan dock ske i den västra fåran. Bedömningen av lämplig flödesfördelning mellan västra och östra fåran kompliceras av att den västra fåran är en människoskapad fåra med relativt homogen profil. Fårans fysiska förutsättningar, med en relativt kanallik profil, innebär att det sannolikt behövs ett relativt lågt flöde för att ge gynnsam vattentäckningsgrad, djup och vattenhastigheter för öringlek och -uppväxt samt för övervintring av rom. Högre flöden kan sannolikt medföra mindre gynnsamma förhållanden till följd av för höga vattenhastigheter och ev för stort djup.

Med utgångspunkt från de svenska riktlinjerna skulle, i brist på ett vetenskapligt fastställt basflöde, MLQ (dvs knappt 400 l/s) tappas som ett lägsta flöde året runt. En rimlig avvägning skulle kunna vara att man tappar 170 l/s i västra fåran som ett basflöde året runt. Det motsvarar ca halva MLQ med den nya tappningsstrategin, och ca 14 % av MQ. Detta flöde har vid fältobservation bedömts vara tillräckligt för att ge lämpligt vattendjup och vattentäckningsgrad i fåran. Under öringens primära vandringsperiod, 1 september-30 november, föreslås ett lockflöde på 500 l/s, under ca 1 dygn/vecka. Under denna tid bör inte heller kraftverket vara i drift, så att lockeffekten av tappningen maximeras. Övrig tid tappas 170 l/s.

Vidare föreslås att det vartannat år ett tillfälle med ett högflöde på ca ett dygn tappas i västra fåran under en period med naturligt förekommande höga flöden, i syfte att spola bort finsediment från lekbottnar. I de brittiska riktlinjerna rekommenderas ett flöde som motsvarar ca HQ2, vilket skulle betyda en tappning på nästan 4 m³/s. Med hänsyn till den västra fårans kapacitet, som bedömts till ca 4,3 m³/s, bör dock högflödet kunna begränsas till ca 2 m³/s.

För att skapa god passerbarhet förbi regleringsdammen, samt för att säkerställa uppströmsvandring förbi Midingsbråte och Gäddeviksås kvarnar i östra fåran, omfattar sökt vattenhushållning en flödesfördelning mellan de två utloppsfårorna med ett flöde till den västra fåran enligt tabell 1.

Tabell 1

Tidsperiod	Flöde m ³ /s
Basflöde hela året	0,17
1 september – 30 november	0,5*
Vartannat år, under naturlig högflödesperiod, 1 dygn	2

* konstant flöde på 0,17 m³/s samt klunkning på 0,5 m³/s under ca 1 dygn per vecka, förutsatt att detta tillåts m h t sjönivå och magasineringskrav. Under dessa dygn är kraftverket avstängt.

Faunapassage i västra fåran inklusive ny slitstrappa

Efter domstolens krav på förtydligande i den tekniska beskrivningen har en fortsatt utredning gjorts för att tydligare kunna presentera ett lösningsförslag på passagen. Sökanden uppger att en teknisk slitstrappa är bättre lämpad än ett naturligt inlöp för aktuell faunapassage. Främst på grund av den relativt stora variationen av Miens vattennivå. En slitstrappa jämfört med ett naturligt inlöp ger en betydligt lägre variation av flöde till följd av den varierande uppströmsvattenytan. Ett naturligt inlöp riskerar även att bitvis torrläggas enligt inkommen synpunkt från Länsstyrelsens fiskeutredningsgrupp, vilket i en slitstrappa helt går att undvika.

Faunapassagen utgörs i aktuellt förslag av en slitstrappa i betong som integreras till en del av dammkonstruktionen. Sökandena hänvisar till dess utformning utgår från den senaste vägledningen i HaV och att den dimensionerad enligt DVWK (internationell vedertagen standard för dimensionering av bland annat slitstrappor). Slitstrappan placeras längs höger (väster) strand i den högra (västra) fåran. Likt övriga delen av betongdammen förankras slitstrappan i berg. Slitstrappans yttre betongkonstruktion ges en krönhöjd på +95,90 (RH 00).

Den fiskväg som presenteras är anpassad för en fisk med en största längd om ca 80 cm, vilket för öring motsvarar en vikt om ca 7,4 kg, dvs stor öring. En slitstrappa anpassade efter denna fiskstorlek och de platsspecifika förhållandena ger följande designanpassningar:

- Bassänglängd: 2,50 m
- Bassängbredd: 1,60 m
- Slitsbredd: 0,24 m
- Vattendjup: 0,65-0,95 m (varierar med uppströmsvattenyta)
- Steghöjd: 0,11-0,13 m (varierar med uppströmsvattenyta)

Slitstrappan utformas för ett basflöde (minflöde) på 170 l/s. Flödet i faunapassagen varierar naturligt med Miens vattennivå som regleras mellan tröskelgräns +94,48

och dämmningsgräns +95,38 (RH 00), vilket ger en totalt vattennivåskillnad på 0,9 m. För att begränsa storleken på flödets variation installeras tre utstegsluckor i slits-trappan. En av de tre utstegsluckorna i faunapassagen är alltid öppen, vilken beror av Miens vattenstånd. Vattennivån för respektive lucka varierar därmed maximalt med 0,3 m. Bottensubstrat består av avrundad natursten 0,3 m.

Med flödesregim och given utformning på slitstrappan varierar flödet i fauna-passagen mellan 170 l/s till 280 l/s med ett medelflöde på 220 l/s. Slitstrappan utformas med totalt nio slitsar, tre slitsar mellan varje lucka, vilket ger totalt åtta bassänger. Vattennivåskillnaden mellan bassängerna är i medeltal 0,11 m och den maximala vattennivåskillnaden uppgår till 0,13 m. Slitstrappans hela botten ligger under tröskelhöjden +94,48, vilket gör att ingen del av faunapassagen riskerar att torrläggas trots låga vattennivåer i sjön, oavsett vilken lucka som används vid reglering.

Åtkomst till arbetsområdet för faunapassagen sker förslagsvis via västra strandkanten. Faunapassagen planeras att utföras i torrhet bakom jordfångdamm.

Det kan vara lämpligt att utföra vissa biotopvårdande åtgärder för att skapa mer varierade miljöer, t ex skulle det behöva tillföras lekgrus och ståndplatser i form av större block (minst 1 m) eller fiskens längd. Sökandena föreslår att de biotopsvårdande åtgärderna vidtas i samråd med sakkunnig och i huvudsaklig överensstämmelse med vad som framgår av handlingarna. Detta bör lämpligen regleras i särskilt villkor. Sökanden redovisar under huvudförhandlingen förslag till biotopvårdande åtgärder enligt följande:

- Substratsammansättningen bör förbättras genom biotopåtgärder längs vissa sträckor
- Utläggning av stora block (flödesdämpare och flödesdifferentiering)
- Anläggande av lek- och yngelhabitat (förslagsvis enligt Hartijoki-metoden)
- Luckra upp stenpäls på botten

Därutöver framkom under huvudförhandlingen dels att den västra åfåran är uppdelad i två, att befintlig ålkista i den västra fårans östra del enligt sökanden ska vara kvar men att en upptröskling ske av botten närmast en befintlig äldre fördämning i den västra delen av den västra fåran.

Fördelningen av framtida ansvar för anläggande och underhåll

Sökandena kommer att uppföra, sköta och kontrollera den delen av faunapassagen vid Miens utlopp som utgörs av den slitstrappa vid den högra stranden i västra utloppsfåran som beskrivs i ritningar K-01, K-03 och K-04. Sökandena ansvarar vidare för i samband med anläggande av slitstrappan, att även utföra biotopvårdande åtgärder i västra fåran. R.N. bär i övrigt det fastighetsrättsliga ansvaret för den västra åfåran.

Masshantering

Schakt- och rivningsmassor kommer att hanteras inom arbetsområdet och kan under byggtiden, innan de återanvänds eller körs till deponi, komma att placeras i tillfälliga upplag för kortare mellanlagring inom arbetsområdet. Efter arbetenas avslut tas fängdammen bort och massorna fraktas från platsen. Överskottsmassor kommer att avyttras eller köras till godkänd mottagningsanläggning.

Uppskattningsvis kommer masshanteringen att innebära transporter i storleksordningen 100 lastbilslass.

Godkännande i efterhand

Sommaren/hösten år 2015 sjönk vattenståndet i Mien kraftigt och på hösten 2015 var nivån i sjön 5 cm över tröskelhöjden. Snösmältningen vintern 2015/2016 var sedan dålig och ingen magasinering kunde göras i sjön. Vattenståndet inför sommaren 2016 var ca 35 cm lägre än den var vid samma tidpunkt 2015 då nivån senare på hösten varit nära tröskelhöjden.

För att säkerställa den allmänna dricksvattenförsörjningen i Karlshamns kommun beslutade Karlshamns kommun (dåvarande VA-huvudman) och föreningen att frånga den gällande vattenhushållningen i dom VA 58/1985. Avvikelsen har skett i samråd med Länsstyrelsen i Kronobergs län och Länsstyrelsen i Blekinge län, samt enligt handlingsplaner som kommunicerats med myndigheter, organisationer och andra berörda. Varje vecka kommuniceras uppgifter om aktuell vattennivå i Mien och tappning från sjön till de samma.

Sammanfattningsvis har regleringen vid Mien sedan våren 2016 i stort sett skett enligt sökt ny vattenhushållning, med syftet att säkerställa ett flöde till Mieån genom magasinering samt att undvika vattennivåer i Mien lägre än tröskelhöjden +94,48 m. Avvikelsen innebär inga fysiska åtgärder. Den nya vattenhushållningen tillämpas i nuläget enligt denna avvikelse. Sökanden avser att fortsatt reglera för att säkerställa dricksvattenförsörjningen fram till dess att ett nytt tillstånd erhållits.

Höjd- och koordinatsystem

Höjdangivelser i ansökan är givna i RH00. Fix med nivå + 96,318 är belägen ca 30 m nordväst om västra dammen, angiven med ståndubb i låg flat sten.

Planfrågor och områdesskydd

I översiktsplanen 2030 för Tingsryds kommun, lagakraftvunnen 2018-10-03, beskrivs Mien som en sjö med särställning på grund av sin storlek och mångformighet och dess omgivande bokskogar som de mest intressanta av skogarna i kommunen.

Ett av översiktsplanens fokusområden är vatten, med visionen att kommunen 2030 har vatten med hög kvalitet och höga ekologiska värden. Bland annat anges att ett långsiktigt arbete med vattenfrågorna bör drivas i samverkan med berörda kommuner och myndigheter så att god vattenkvalitet och biologisk mångfald uppnås. Mien anges vara ett sådant vatten, då det bedöms vara särskilt värdefullt ur naturvårdssynpunkt och där det finns mellankommunala intressen. I kommunens

arbete med landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS-områden) anges Miens västra och södra sida (områden kring Grönteboda och Midingsbråte) som prioriterade områden för bebyggelse.

De berörda fastigheterna omfattas inte av någon detaljplan.

Mien-Mieån är ett riksintresse för naturvård med avseende på värdena meteoritkrater, bergart, sjö och vattendrag. Värdebedömningen anger att sjön och ån har ovanligt klart och rent vatten, samt omges av ett mångformigt skogs- och odlingslandskap med betydande inslag av ädellövskog.

Mien ligger också inom *Åsnen-Mienområdet* som är klassat som riksintresse för det rörliga friluftslivet där turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen ska beaktas vid bedömning av tillåtligheten av exploateringsföretag.

Nästan mitt i Mien ligger Ramsö som är ett naturreservat beslutat av länsstyrelsen år 1959. Bevarandesyftet är öns geologiska värde.

Sydost om Mien ca 1 700 m från verksamhetsområdet, ligger Natura 2000-området *Alkärr i Gäddeviksås*. Bevarandevärdet är naturtypen *lövsumpskog* (9080) med det främsta syftet att bibehålla den gamla skogen och att alsumpskogen består och kan utgöra livsmiljö för naturtypens växt- och djurliv. Relevant bevarandemål för sökta åtgärder är att området ska ha en ostörd hydrologi och naturliga processer ska påverka skogens dynamik och struktur i hela området.

På Mieåns västra sida strax före länsgränsen, ca 1 800 m från verksamhetsområdet, ligger Natura 2000-området *Gäddeviksås* med bevarandevärdet *Näringsfattig bokskog* (9110).

Länsstyrelserna i Blekinge och Kronobergs län har föreslagit att *Mieån* i sin hela sträcka ska ingå i nätverket Natura 2000. Syftet är att bevara åns vattenkvalitet och

att öring, flodpärlmussla, utter och andra arter i vattendraget får fortsätta att leva och finnas i ån samt att naturtypen "*vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor*" uppnår gynnsamt tillstånd. Beslut om detta har ännu ej fattats.

Skogliga biotopskydd inom berört område syftar främst till att skydd för äldre naturskogsartade skogar. Angränsande till Mien finns två biotopskyddade områden, det sydligaste av de två sammanfaller med ovan beskrivet Natura 2000-området *Alkärr i Gäddeviksås*.

Utmed Mieån uppströms Långasjön finns två skogliga biotopskyddsområden, varav det västligaste sammanfaller med Natura 2000-området *Gäddeviksås*. Vid Ire och Grimsmåla ligger även två skogliga biotopskyddsområden väster om Mieån, i nära anknytning till ån. Sydost om Ire, längre från Mieån, ligger även ett område som omfattas av skogligt biotopskydd.

Mien-Mieån ligger inom vattenskyddsområdet Långasjön-Mien. Föreskrifterna för området anger begränsningar för bland annat hantering av hälso- och miljöfarliga produkter, avfall och förorenade massor, transporter och schaktningsarbeten.

Verksamhetsområdet är lokaliserat inom den sekundära skyddszonen och vissa av åtgärderna som avses att vidtas är tillståndspliktiga.

Vid Mien gäller utökat strandskydd till 200 m på land. Längs med Mieån gäller det generella strandskyddet om 100 m.

Miljökonsekvenser

Länsstyrelsen i Kronoberg har beslutat att sökta åtgärder inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan och en liten MKB har därför upprättats. Konsekvensbedömningen avser aspekterna; hydrologi, naturmiljö, kulturmiljö samt hushållning med naturresurser.

Sökanden har utrett alternativa dammsäkerhetshöjande åtgärder, utfört lokaliseringsutredning för ersättningsdamm samt alternativ till föreslagen vattenhushållning respektive faunapassage.

Utifrån sammanställningen av konsekvensbedömningen för respektive aspekt kan konstateras att sökta åtgärder efter anläggningsskedet till övervägande del ger upphov till positiva konsekvenser.

Jämfört med nollalternativet bedöms sökt vattenhushållning och dammsäkerhetshöjande åtgärder uppfylla syftet med säkerställd dricksvattenförsörjning i Karlshamns kommun nu och i ett framtida klimat. Det bedöms vara ansvarsfullt att genom en väl övervägd magasinering i Mien kunna bidra till god hushållning med sötvatten, även ur ett regionalt perspektiv där torka beräknas bli allt vanligare i framtiden. Konsekvenserna av sökta åtgärder visar att det fortsatt är långsiktigt hållbart att använda sötvatten från Mien som huvudvattentäkt i Karlshamns kommun.

I samband med rivning av damm och fångdammar uppkommer avfall som sökandena avser att tillfälligt lägga inom den sekundära zonen. Av 28 § i föreskrifterna framgår att tillfällig eller permanent uppläggning, mellanlagring, deponering eller nedgrävning av avfall inklusive förorenade massor inte får förekomma utan tillstånd från den kommunala tillsynsmyndigheten. Sökandena bedömer att den tillfälliga uppläggningsen av det avfall som uppkommer, kräver tillstånd från föreskrifterna. Avfallet bedöms inte vara förorenat och kommer endast att lagras tillfälligt innan borttransport. Någon påverkan på vattentäktens skyddsintressen bedöms inte uppkomma.

Likaså bedöms naturvärden i såväl Mien som Mieån gynnas av att vattennivån i Mien kommer att vara högre under en längre tid av året, att de riktigt låga nivåerna kan undvikas samt att ett kontinuerligt flöde till Mieån som är större än befintligt minimiflöde säkerställs. Det bedöms likaså vara gynnsamt att Mien följer den

variation som den naturliga tillrinningen ger. En konsekvens av sökt vattenhushållning är att flödet till Mieån blir jämnare under perioder med avtagande tillrinning. Med den föreslagna flödesfördelningen mellan de två utloppsflödena och kompletterande biotopvårdande åtgärder i västra fåran ökar områden för fisklek och habitat för fiskyngel i Mieån, vilket i någon mån kan anses kompensera för det något utjämnade flöde till Mieån som magasineringen i Mien medför. Sett till ett helt hydrologiskt år bedöms dock ett större minimiflöde och undvikande av nolltappning medföra en positiv konsekvens även för den hydrologiska regimen i Mieån. Sammantaget bedöms sökt vattenhushållning bidra till att miljö kvalitetsnormerna för Mien och Mieån kan uppnås genom en förbättrad hydrologisk regimen.

Jämfört med nollalternativet bedöms sökta åtgärder för faunapassage, minimitappning, biotopvård och flödesfördelning uppfylla syftet med en miljöanpassning av regleringen av Mien. Åtgärderna bidrar till ökad passerbarhet vid Miens utlopp och skapar förutsättningar för en starkt population av sjölevande öring i Mien och flodpärlmussla i Mieån. Åtgärderna bedöms kunna bidra till att miljö kvalitetsnormerna för Mien och Mieån kan uppnås genom en ökad konnektivitet vid Miens utlopp, samt att miljö kvalitetsmålen *Levande sjöar och vattendrag* samt *Ett rikt växt- och djurliv* kan uppnås.

Jämfört med nollalternativet bedöms sökta åtgärder för ökad dammsäkerhet medföra minskad sårbarhet för klimatförändringar både genom ökad driftsäkerhet av regleringen och för att undvika dammbrott. En stabil och driftsäker dammanläggning är en förutsättning och bedöms medföra ökad säkerhet för människors hälsa genom att dricksvattenförsörjningen för minst 29 000 abonnenter kan säkerställas. Jämfört med nollalternativet bedöms de dammsäkerhetshöjande åtgärderna i driftskedet medföra en måttligt negativ konsekvens på kulturmiljön. De allmänna intressena dricksvattenförsörjning och naturvärden, bedöms dock vida överstiga det motstående intresset att bevara kulturmiljövärdet i den befintliga regleringsdammen. En måttligt negativ konsekvens bör därför kunna tålas och söka

åtgärder bör betraktas som utveckling av platsens betydelse och funktion för det samhälle och den tid vi lever i idag.

Pågående avvikelse från gällande vattenhushållning har medfört att dricksvattenförsörjningen i Karlshamn har kunnat upprätthållas och underskridande av tröskelhöjden undvikas trots extrem torka i regionen. Genom beräkningar i upprättad vattenbalansmodell för Mien kan sökande visa att så inte varit fallet om gällande vattenhushållning efterlevts. Kommunikationen med tillsynsmyndigheten och berörda, liksom kontrollen av konsekvenser har varit omfattande. Inga negativa konsekvenser har visats och avvikelsen bör därför kunna godkännas.

Miljökvalitetsnormer

Nya miljökvalitetsnormer beslutades och kungjordes i december 2016 för perioden 2016-2021. I ansökan redogörs för miljökvalitetsnormen för Mien, Mieån samt grundvattenförekomsten vid Miens södra strandsida. Sammantaget bedöms sökt vattenhushållning bidra till att miljökvalitetsnormerna för Mien och Mieån kan uppnås genom en förbättrad hydrologisk regim.

Eftersom analysen av hur grundvattennivåerna söder om Mien inte ger några signifikanta avvikelser kan konstateras att nivåerna följer de naturliga grundvattenvariationerna över året som beror av grundvattenbildningen. Den nivåvariation som regleringen i Mien ger upphov till påverkar inte grundvattennivåerna i jord i området kring Mien.

Under huvudförhandlingen uppges att åtgärderna uppfyller icke-försämringskravet och inte äventyrar uppnåendet av miljökvalitetsnormen.

Tillåtlighet

De allmänna hänsynsreglerna

Kunskapskravet: Sökandena har med stöd av konsulter genomfört utredningar, litteraturstudier, samråd och inventering av tillgängligt underlag för att klarlägga

den planerade verksamhetens risker och eventuella påverkan på människors hälsa och miljön. Miljöpåverkan, effekter och konsekvenser av planerade åtgärder har bedömts, beskrivits och analyserats.

Sökandena har bedrivit aktuell verksamhet under lång tid och har således god erfarenhet av verksamheten. Sökandena har således erforderlig kunskap om verksamheten för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet. Försiktighetsprincipen och bästa möjliga teknik: I MKBn har sökandena redovisat den ansökta verksamhetens påverkan på motstående intressen. Sökandena bedömer att de föreslagna försiktighetsåtgärderna är tillräckliga med hänsyn till den ansökta verksamhetens bedömda påverkan på hälsa och miljö.

Bästa möjliga teknik kommer, i enlighet med vad som anges i 2 kap. 3 och 7 §§ miljöbalken, att användas som princip vid upphandling av de tjänster som eventuellt krävs för att genomföra den ansökta verksamheten.

Produktvalsprincipen: Vid val av utrustning och produkter som används vid utförandet av den ansökta verksamheten kommer miljöanpassade alternativ att användas i den utsträckning det är möjligt. Bedömningen görs när val av utrustning och produkter sker. Sökandena kommer att utforma kraven på anlitade entreprenörer i samband med upphandlingen av tjänster så att det uppnås en rimlig nivå för att säkra verksamhetens miljökvalitet.

Lokaliseringsprincipen: I avsnitt 4 i MKB har sökandena redogjort för den lokaliseringsutredning som utförts och funnit att den befintliga platsen är lämplig med hänsyn till att ändamålet kan uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Förslag till skyddsåtgärder

Under huvudförhandlingen har sökandena redovisat följande

- Smörj- och hydrauloljor ska uppfylla miljökraven i svensk standard
- Krav på slangbrottsventiler
- Uppställningsplats för arbetsfordon och behållare med drivmedel utanför vattenskyddsområde
- Den nya dammen anläggs på samma plats som befintlig damm (bibehållen vattenspegel)
- Bedömning av fornminne och behov av ansökan enligt kulturminneslagen
- Vid byggnationen ska krav ställas på återställning av vegetation och mark

Förslag till villkor

Allmänt villkor

Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angetts i ansökan samt med vad sökandena i övrigt uppgett eller åtagit sig i målet.

Särskilda villkor ombyggnad damm

1. Åtgärder i vattenområde ska utföras varsamt för undvikande av grumling. Grumlingsskydd ska användas om grumlande åtgärder utförs under perioden 1 oktober-31 maj.
2. Sökandena ska anlägga en faunapassage i huvudsaklig överstämmelse med vad som angetts. Detaljerad utformning av faunapassagen ska ske i samråd med sakkunnig.
3. Uppställning av arbetsfordon eller behållare med drivmedel får inte ske inom vattenskyddsområde. Smörj- och hydrauloljor som används ska uppfylla miljökraven i svensk standard.
4. Sökandena ska i samråd med sakkunnig utföra biotopvårdande åtgärder i den västra fåran.
5. Sökandena ska i samråd med tillsynsmyndigheten upprätta ett kontrollprogram senast två månader innan arbetsåtgärderna påbörjas.

Villkor flödesfördelning

6. I västra fåran ska tappas vatten enligt följande.

Tidsperiod	Flöde m ³ /s
Basflöde hela året	0,17
1 september – 30 november	0,5*
Vartannat år, under naturlig högflödesperiod, 1 dygn	2

*konstant flöde på 0,17 m³/s samt klunkning på 0,5 m³/s under ca 1 dygn per vecka, förutsatt att detta tillåts m h t sjönivå och magasineringskrav. Under dessa dygn är kraftverket avstängt.

7. När kraftverket i anläggningen Gäddeviksås/Midingsbråte inte är i drift ska tappning ur Mien prioriteras till västra fåran i syfte att utgöra extra lockvatten.
8. Sökandena ska installera erforderliga anordningar för kontroll av flöden.

Kontroll

Sökandena avser att ta fram ett kontrollprogram för verksamheten i samråd med tillsynsmyndigheten. Kontrollprogrammet föreslås bland annat omfatta rutiner för vattenhushållning och kontroll av vattennivå i Mien samt flöde till Mieån, kommunikation med verksamheter som berörs av regleringen under driftskedet samt kontroll av grumling under anläggningsskedet.

YTTRANDEN

Myndigheter

Karlshamns kommun, kommunstyrelsen, anför under huvudförhandling bland annat att kommunen har sett problem de senaste åren med den reglering som finns idag. I första hand vill kommunen få till en ny reglering för att säkra dricksvattenförsörjningen. Det förväntade framtida klimatet kommer medföra diverse förändringar som påverkar tillgången till vatten, vilket ökar behovet. Kommunen menar att regleringen som har ansökts om kommer leda till en mycket mer robust

dricksvattenförsörjning jämfört med dagens. Det är inte bara hushåll utan annan samhällspliktig verksamhet som är beroende av vattnet. Utöver själva dricksvattenförsörjningen får de positiva effekter när det gäller livsmiljöer i och intill ån och sjön Mien. Den tillgodoser också behov för de ägare av dammar som finns intill och nedströms. Med anledning av detta är det positivt att denna prövning kan samordnas med sökanden i M 3583-19. Det är viktigt för kommunen att den här nya regleringen blir av och den har testats under lång tid och har visat sig fungera bra. Den föreslagna regleringen bättre möjligheter för livet i Mieån och Mien i samband med faunapassage men också och att man minskar risken för nolltappning. Utöver det kommer dammsäkerheten att förbättras.

Kommunen tillstyrker ansökan.

Kammarkollegiet anser att det framstår som oklart vem av de bägge sökandena Karlshamns Energi och Vatten AB och Mieåns vattenregleringsförening som kommer att ansvara för villkorsefterlevnad samt diverse anläggningar som ingår i ansökan. Vad gäller? Karlshamns Energi och Vatten AB ingår, såvitt kan förstås, även i föreningen. Hur ser sökanden på fördelningen av ansvar gentemot tillsynsmyndigheten? Vem av de sökande ska svara mot ett föreläggande avseende de olika anläggningsdelarna?

Älvräddarna (ÄlvS) konstaterar att för mål M 2627-19 har upprättats en liten MKB och ÄlvS har inte givits möjlighet att delta i något samråd. ÄlvS menar att avgränsningssamråd inte har genomförts på ett sådant sätt att syftet med detta uppfyllts.

ÄlvS finner att sökanden i mål M 2627-19 med hänvisning till en bedömning i *länsstyrelsens rapport "Vattenanknutna kulturmiljöer vid Mieån"* har valt att koncentrera utredningen av alternativ till västra fåran. Av länsstyrelsens rapport framgår enligt ÄlvS att de bedömningar som där görs avseende olika åtgärder vid de båda anläggningarna, enbart görs utifrån antaganden om åtgärdernas inverkan på

kulturmiljövärden samt påverkan på den kraftverksdrift som då fortfarande bedrevs. Det framstår således som att utredningen av lämpliga åtgärder har avgränsats till västra fåran utan att vald avgränsning motiverats utifrån funktion och miljöeffekter i förhållande till naturmiljö och miljökvalitetsnormer.

I förstudie kring faunapassage vid Miens utlopp anges också att uppdraget varit att; *ta fram ett eller flera översiktliga förslag på fiskväg/faunapassage förbi regleringsdammen vid Miens utlopp samt en ålkista med tillhörande dämme längre nedströms i västra fåran*. Därutöver framgår även av förstudien att den konsekvensanalys som redovisas för de tre åtgärder som översiktligt beskrivs, inte innefattar någon bedömning av anlockning till västra fåran. Förstudien som lett till val av den åtgärd som föreslås i ansökningarna har inte haft ett uppdrag att utreda lämpligast åtgärd för passage av de båda verksamheter som nu söks tillstånd för. Vid genomförandet har heller inte funnits uppgifter ifråga om ansökta driftförhållanden.

Enligt ansökan görs vid fältobservation -vid tappning av 800 l/s i västra fåran - bedömningen; *Utflödet i Mienån är distinkt, dock skedde ingen tappning från kraftverket*. Ingen bedömning av sammanflödet redovisas från provtappningen på 200 l/s. Det har inte heller gjorts någon provtappning i västra fåran tillsammans med en tappning motsvarande kraftverkets utbyggnadsvattenföring i östra fåran. Men, som det får förstås, görs bedömningen att det för att säkerställa anlockning till västra fåran behöver tappas 500 l/s samtidigt som driften av kraftverket stoppas.

Av ansökan framgår vidare att det i västra fåran finns passager som inte är passerbara för samtliga förekommande arter och storlekar av fisk. Även att fårans bredd, profil och struktur påverkar möjligheten att erhålla en kombination av såväl lämpligt vattendjup, vattenhastighet och anlockning.

Vad ÄlvS kan finna framgår inte vem som har rådighet till- och som ska åläggas de åtgärder som krävs vid sågdammen och övriga delar av västra fåran så att denna ska

bli passerbar för samtliga arter och storlekar, ges naturliknande strukturer med vilo- och ståndplatser samt lämpliga bottensubstrat.

Därutöver anger sökande att: *Verksamhetsutövaren vid vattenkraftverksamheten i Gäddeviksås och Midingsbråte, ansvarar för anlockning till västra fåran [...](Se sid 18 AB 1 M 2627-19)*

Av det som markerats i citatet ovan tillsammans med *slutsatser och rekommendationer* i samma bilaga, konstaterar ÄlvS att föreslagen tappning i västra fåran är för liten för att skapa god anlockning.

Enligt ÄlvS har sammanfattningsvis åtgärd för uppströmspassage vid Miendammen valts i ett tidigt skede efter en förstudie med ett för snävt avgränsat uppdrag. Detta val har sedan fortsatt varit styrande trots ändrade förutsättningar i och med ansökt vattenverksamhet för elproduktion. Enligt ÄlvS borde en ny förstudie genomförts utifrån nu ansökta förhållanden och förutsättningslöst utrett vilken eller vilka åtgärder som med bästa möjliga teknik kan förväntas resultera i god konnektivitet förbi de båda verksamheterna.

ÄlvS yrkar med anledning av ovan anfört att mark- och miljödomstolen förordnar särskilt sakkunnig enligt 22 kap. 12 § för de båda målen gemensamt. ÄlvS föreslår att Länsstyrelsen i Västra Götaland förordnas.

Under huvudförhandlingen har ÄlvS anfört bland annat följande. De bestrider ett godkännande av miljökonsekvensbeskrivningen och yrkar i första hand att ansökan avvisas och i andra hand att den avslås. Älvräddarna bestrider även yrkad verkställighet.

Älvräddarna frågar sökandena angående extra lockvatten och flödesfördelning. Extra lockvatten är behövligt när tappning sker i östra fåran och framförallt när denna tappning blir dominerande. Älvräddarna frågar om det är utrett en variant av

flödesfördelningen där man tillför den västra fåran ökat lockvatten i samband med att man ökar tappningen till den östra fåran, eller om det bara är en statisk tappning på västra fåran.

Älvräddarna anser att 11 kap. 16 § miljöbalken inte är tillämpbar på planerad framtida avvikelse från vattendomen. Likaså invänder älvräddarna mot att godkännande av åtgärder som genomförts ska, enligt bestämmelsen, sökas snarast möjligt. Avvikelser från gällande vattendom har pågått under en längre tid.

Ansökan avser ett nytt tillstånd enligt miljöbalken och detta tillstånd ska omfatta den verksamhet som ska bedrivas i sin helhet samt vissa åtgärder. Sökandena har i tillståndsprövningen bevisbördan och den prövade myndigheten har enligt 5 kap. 4 § miljöbalken samt enligt praxis skyldighet att vid prövningen och meddelande av tillstånd se till att påverkan från den verksamhet som meddelas tillstånd inte äventyrar uppnåendet av miljökvalitetsnormerna. Sökanden har inte visat att den sökta verksamheten kan medges så som den formulerats utan sådant äventyr. Ansökan saknar analys av den sökta verksamhetens påverkan på miljön och ekologisk status. Genomgående beskrivs enbart inverkan på föreslagna åtgärder.

De val av åtgärder sökanden föreslår och har åtagit sig är inte tillräckliga för att skapa konnektivitet i upp- och nedströms riktning. Detta är inte förenligt med krav på bästa möjliga teknik och 11 kap. 8 § miljöbalken.

Att utföra skyddsåtgärder för nedströmsvandring är en åtgärd som kan genomföras oaktat arbetet som görs vid regleringsdammen.

Fem år är oskälig för den typen av åtgärd, uppfyllandetiden av villkor bör vara kortare än fem år.

Länsstyrelsen i Blekinge län anför att

1. De anser att ansökan kan bifallas i de delar som gäller godkännande i efterhand för avvikandet från vattenhushållningsbestämmelserna samt tillstånd för åtgärder inom vattenskyddsområdet.
2. För bifall till ansökan om utrivning och uppförande av regleringsdammanläggning samt att i samband därmed vidta erforderliga åtgärder inom fastigheterna A-B m.fl. Tingsryds kommun, anser länsstyrelsen att följande ska beaktas.
 - I den västra åfåran bör tappas minst 0,5 m³/s MLQ eller tillrinningen, dock lägst 0,2 m³/s baserat på 5 percentilen vid utloppet av Mien. Sökanden ska kontrollera bestånd av flodpärlmussla i Mieån under perioder när tappningen från Mien utgör 0,2 m³/s eller mindre.
 - Länsstyrelsen anser, oaktat sökandens yrkande om prøvotid för vattenhushållningsbestämmelser, att tillståndet ska tidsbegränsas till 25 år med hänsyn till osäkerheten när det gäller klimatförändringar och hur de påverkar vattentillgången.
 - Fiskesakkunnig bör medverka i utformningen av fiskväg och vid restaurering/breddning av västra åfåran.
 - Länsstyrelsen ansluter sig i huvudsak till vad som framgår av yttrandet från länsstyrelsens Fiskeutrednings Grupp (FUG) gällande faunapassagens utformning. Fiskvägslösningen vid utloppet bör vara en naturliknande konstruktion och fåran bör breddas i enlighet med FUGs förslag.

Länsstyrelsen i Kronobergs län har begärt in expertutlåtande från Fiskeutredningsgruppen, FUG, vid Länsstyrelsen Västra Götalands län.

Länsstyrelsen instämmer i de bedömningar som framkommer i FUG:s utlåtande. Av detta utlåtande framgår bland annat följande:

Enligt Länsstyrelsen i Kronobergs län har det funnits en storvuxen nedströmslekande öringstam i Mien. En förhoppning med föreslagna åtgärder är att Miens öring återigen ska börja leka nedströms och detta är en målsättning från Länsstyrelsens sida.

För att nå framgång med ett nedströmslekande öringbestånd bedömer FUG att västra fåran behöver anpassas för detta. Minst MLQ, som enligt ansökan är 500 l/s, eller tillgänglig tillrinning, ska konstant släppas i västra fåran både för att naturligt leda lekvandrande fisk till rätt fåra samt att skapa så stor areal av lek- och uppväxtområde som möjligt.

Fåran behöver biotoprestaureras så långt det är möjligt vilket innebär att den ges en grundare och bredare profil med sten och blockstruktur. För att den nedvandrande lekfisken naturligt ska välja västra fåran krävs troligen att tappningen behöver vara ännu högre under perioden september-november.

Att flytta västra fåran närmare turbinutloppen borde vara den bästa åtgärden för att fisk som vill uppströms ska hitta den. Om minst MLQ samt merparten av vattnet under hösten rinner i västra fåran och den mynnar nära turbinutloppet bedöms inte någon annan klunkning behövas. Fiskväg vid kraftverket bedöms då inte heller krävas. Det bedöms inte heller behövas någon ålyngelledare. Om västra fåran leds om närmare kraftverket blir dess totala längd kortare och får därmed en högre fallhöjd. Fåran kan därför behöva meandra för att erhålla en lagom flack lutning.

Länsstyrelsen medger godkännande i efterhand då tröskelnivån inte understigits och att förhållandena i Mieån och Mien under den begränsade perioden sannolikt inte påverkats negativt till följd av avvikelsen.

Det kan finnas andra äldre kulturmiljölämningar under vattnet och även oregistrerade fornlämningar är skyddade enligt lag. Skulle sådana påträffas vid en

eventuell rivning måste arbetet avbrytas. För att få göra ingrepp i fornlämning behövs tillstånd enligt kulturmiljölagen.

Med anledning av sökandens kompletteringar under målets prövning har länsstyrelsen ingivit ytterligare ett yttrande från FUG. Av detta framgår bland annat följande. Den föreslagna slitsrännan vid Miens utlopp ska dimensioneras för fisk med en längd på 80 cm vilket innebär en slitsbredd på minst 0,24 m enligt HaV (2020). Rekommenderad bassängbredd blir således 1,92 m och bassänglängd 2,4 m. Slitsrännan kommer troligen inte fungera för uppvandrande ålyngel då vattenhastigheten blir för hög. Ål har varit naturligt förekommande i de flesta svenska vatten förutom i fjällkedjan. Domar gällande ålyngelledare längre nedströms i Mieån bekräftar att det har tagits hänsyn till ål vid tidigare processer (exempelvis AD 126/1950, Dalfors kraftverk). För att säkerställa möjligheten för ålyngel att passera bör även ålyngelledare anläggas.

Under huvudförhandlingen anför länsstyrelsen bland annat följande. Det bör säkerställas att ålkistan inte utgör partiellt vandringshinder. Länsstyrelsen anser att det saknas en analys av vilken påverkan en överdämning på 5- 14 cm kan få på intressen runt sjön och att sökande bör utveckla vilken hänsyn som tas till dammsäkerheten. Finns det några risker kopplat till överströmningen runt kraftverket?

Länsstyrelsen presenterar sina slutliga kommentarer kring uppskjutna frågor (Vattenhushållning – provisoriska föreskrifter) enligt följande:

- Provisoriska föreskrifter P1 Ib anger att tappningen får överstiga angiven mängd i de fall magasineringen motsvarar minst 6 cm per vecka som rullande medelvärde.
- Om nivån i Mien understiger lägsta tappningsnivå tappas 0,2 m³/s i slitsrännan (justering av P1 III).
- P1 IV: Vid långvariga perioder med extremt låg tillrinning får avvikelser från vad som anges i ovan beskrivna bestämmelser ske. En sådan avvikelse ska

ske varsamt och jämkas mellan berörda intressen uppströms och nedströms regleringsdammen. Avvikelsen ska motiveras med hydrologiska uppgifter och ske i samråd med tillsynsmyndigheten. Avvikelsen ska kommuniceras med tillsynsmyndigheten innan avvikelsen sker. Avvikelsen ska kommuniceras med berörda intressen.

Länsstyrelsen presenterar sina slutliga förslag baserat på sökandens förslag till särskilda villkor enligt följande:

- Tillstyrker sökandens förslag 1 med följande tillägg. Grumlingsskydd ska användas om grumlande arbeten utförs under perioden 1 okt - 31 maj
- Detaljerad utformning av en väl fungerande faunapassage ska ske i samråd med fiskevårdssakkunnig och godkännas av tillsynsmyndigheten (justering av sökandens villkor 2).
- Tillstyrker sökandens förslag med följande tillägg. Kontrollprogrammet ska godkännas av tillsynsmyndigheten (justering av Villkor 4).
- Tillstyrker sökandens förslag med följande tillägg. Sökande ska utföra biotopvårdande åtgärder i västra fåran i samråd med fiskesakkunnig. Åtgärderna ska godkännas av tillsynsmyndigheten innan de utförs.
- Att basflöde/minimitappning på minst 0,22 m³/s, ska släppas hela året via slitsrännan i västra fåran. Om tillrinningen är mindre än det angivna flödet ska hela tillrinningen släppas i slitsrännan (justering av villkor 5).
- Att tappning på 0,5 m³/s kontinuerligt ska släppas i västra fåran under perioden 1 september – 30 november (justering av villkor 5).
- Att installera erforderliga anordningar för kontroll av flöden, nivåer och magasinering (justering av villkor 6).
- Vid långvariga perioder med extremt låg tillrinning får avvikelse från vad som anges i ovan beskrivna bestämmelser ske. En sådan avvikelse ska ske varsamt och jämkas mellan berörda intressen uppströms och nedströms regleringsdammen. Avvikelsen ska motiveras med hydrologiska uppgifter och ske i samråd med tillsynsmyndigheten. Avvikelsen ska kommuniceras

med tillsynsmyndigheten innan avvikelsen sker. Avvikelsen ska kommuniceras med berörda intressen (justering av P1 IV).

- Att vid ingrepp i dammkropparna bör en antikvarisk medverkande finnas med. Dokumentation bör göras av person/konsult med adekvat kulturhistorisk kompetens (i enlighet med Lst tidigare yttrande).

Förslag till nya villkor

- Sökanden ska undanröja det partiella vandringshindret som befintlig ålkista innebär. Möjligheten att avleda vatten till ålkistan från fiskvägen ska tas bort.
- Innan torrläggning sker ska inventering av fisk- och musselbestånd genomföras i västra och östra fåran. Om värdefulla fiskar och musslor hittas i fårorna ska de flyttas nedströms innan torrläggning sker (kan kräva dispens från artskyddsförordningen).
- Tappning från Mien ska i första hand ske till slitsränna och anlockningsflöde vid Miens västra damm och därefter till flyktväg vid anläggningen Gäddeviksås/Midingsbråte. Först därefter får vatten avledas till kraftverket.
- När kraftverket inte är i drift ska maximalt möjligt vattenflöde tappas i västra fåran som lockvatten. (kopplat till villkor i M 3583-19).

Länsstyrelsen i Kronobergs län motsätter sig en regleringslösning där den faktiska regleringen av vattnet i den östra fåran kommer att ske vid kraftverket. Tillstånd till att reglera sjön ska ges till den anläggning där regleringen faktiskt sker så att länsstyrelsen kan göra tillsyn där det behövs.

Ett bifall till ansökan förutsätter att länsstyrelsens villkor följs. För att få till en fungerande faunapassage krävs en fiskväg där slumpen inte avgör om den fungerar eller inte. Tappningen måste ske i tillräcklig utsträckning så att faunapassagen fungerar. Faunapassagen består av hela västra åfåran, det innebär att möjligheten till avstängning vid ålkistan ska tas bort innan tillstånd kan ges.

Efter huvudförhandlingen yttrar länsstyrelsen sig, bland annat med följande.

Slitsrännan: Tillräckligt minimiflöde i slitsrännan och tillräckligt minflöde och djup i västra fåran är en förutsättning för dess funktion och för att miljökvalitetsnormer för vatten med avseende på konnektivitet ska kunna uppnås. En vändbassäng i en stigränna som inte är en rak linje utan har kraftiga svängar på 180 grader behöver vara lika långa som en vanlig bassäng för att vattenflödet inte ska slå i väggen. För att uppfylla Havs- och vattenmyndighetens råd krävs ytterligare två bassänger (totalt tio). Enligt DVWK (2002) ska fastställandet av antalet bassänger göras för högsta möjliga dämningssgräns uppströms, och lägsta möjliga vattenstånd nedströms. Vidare går det inte enligt dimensioneringen som framgår av ansökan att erhålla en god strömningsförmåga för de flöden som angetts. För insjööring bör flödet vara beläget åtminstone i medelflöde på 300 l/s. Utgångspassager bör placeras en bit från hindret, dammen eller turbinintaget. Detsamma gäller även för lucka 3 som är placerad ca 3-3,5 meter från utskoven. Länsstyrelsen vidhåller yrkande om minflöde på 0,22 m³/s. Vidare är det av betydelse att det ska undvikas att frångå de rekommendationer som finns gällande dimensioner och flöde i slitsrännor. Att dimensionera en slitsränna för fisk på 80 cm men kvarhålla flöde dimensionerat för mindre fisk riskerar att bli problematiskt. Även om slitsrännan efter förfinade beräkningar skulle anpassas för att hantera flöden med minimum på 0,170 m³/s, medelflöde på 0,220 m³/s samt maxflöde på 0,280 m³/s skulle det inte uppnå minimumkrav för fisk på 80 cm. Slitsrännan skulle därmed utgöra ett partiellt vandringshinder för stor fisk, vilket går emot kravet om moderna miljövillkor.

Djup i västra fåran: För att västra fåran ska fungera som fiskpassage krävs ett tillräckligt stort vattendjup. Enligt Havs vägledning (2020) är ca 40 cm ett minsta vandringsdjup för öring på 80 cm, dvs den storlek på fisk som slitsrännan anpassats för. Västra fåran måste anpassas i sin helhet för stor fisk. Vid synen framkom att det fanns partier med djup under 25 cm vid ett flöde på drygt 400 l/s. Den provtappning som utförts visar att det var 25 cm som lägst vid ca hälften av det flöde som rådde vid synen. Länsstyrelsen ifrågasätter därför provtappningens resultat. Länsstyrelsen

yrkar 500 l/s under sept-nov för att stor fisk (i kombination med biotopvård) ska kunna vandra förbi, vilket de anser styrktes under synen.

Ålkista: För att säkerställa en fungerande faunapassage vid anläggningen och därmed uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten behöver sökanden undanröja det partiella vandringshindret som befintlig ålkista innebär. Möjligheten att avleda vatten till ålkistan från fiskvägen måste tas bort.

Muddring: Länsstyrelsen anser att sökande behöver redovisa omfattning, utbredning och påverkan av denna muddring samt om upplägg av massor kommer att ske.

Inventering västra fåran: Torrläggning av ett vattendrag innebär att fisk och bottendjur slås ut och kan ge långsiktiga konsekvenser även om det endast sker under en kort period. Särskilt utsatta är musslor då de inte hinner flytta sig till djupare vatten. Torrläggning kan även medföra att bestånd är borta för alltid om de saknar möjlighet att återkolonisera från andra vattenområden. Innan torrläggning sker ska inventering av fisk- och musselbestånd därför genomföras i västra och östra fåran. Inventeringar ska ske utifrån vedertagen metodik. Om värdefulla fiskar (öring) och musslor hittas i fårorna ska de flyttas nedströms innan torrläggning sker (kan kräva dispens från artskyddsförordningen).

Totalt yrkar länsstyrelsen ersättning för rättegångskostnader med 110 400 kr (138 h á 800 kr).

Tingsryds kommun, kommunstyrelsen, yrkar:

1. att den övre dämningsskall höjas från nuvarande 95,38 meter över havet till 95,48 meter över havet. Därmed bibehålls den totala tappningsvolymen (*Enligt mark- och miljödomstolens bedömning torde egentligen regleringsamplitud avses*) på totalt 90 centimeter. I syfte att minska risken för igenväxning av Miens strandområden anser Tingsryds

kommun att dagens nedre tappningsgräns (tröskelhöjd) på 94,48 meter över havet höjs till 94,58 meter över havet.

2. att aviseringar skall sändas till Länsstyrelsen i Kronobergs län och Tingsryds kommun när 10 centimeter över nedre tappningsgräns och när 10 cm under övre tappningsgräns uppnåts. På detta vis uppnås en typ av buffertzon med möjlighet till tids- och volymmässigt handlingsutrymme för berörda parter.
3. att en väl fungerande faunapassage skall tillskapas i form av ett inlöp, ett omlöp eller en kombination av inlöp och omlöp i det aktuella området i så väl västra som östra åfåran från Miens utlopp till den lugnflytande delen av Mieån strax söder om den allmänna vägen 649 mellan Gäddeviksås och Midingsbråte.
4. att betryggande vattenmängder skall släppas i båda fiskvägarna under hela året
5. att faunapassagerna skall byggas på ett sådant sätt att de anpassas till variationen i fiskars simförmåga
6. att faunapassagerna skall byggas på ett sådant sätt att de särskilt anpassas till behovet av låga vattenhastigheter för uppströms simmande fiskyngel från lek- och uppväxtområdena i Mieån till sjön Mien. Anpassningen av vattenhastigheten i faunapassagerna är i detta fall särskilt viktig eftersom fiskyngeln måste simma mot strömmen för att komma till livs- och uppväxtmiljöerna i sjön Mien
7. att möjligheterna för byggande av reproduktionsområden längs faunapassagen skall utnyttjas optimalt
8. att kommunen får möjlighet att lämna ytterligare yttrande efter det att ansökningarna har kompletterats
9. att i övrigt ansluta sig till vad som Länsstyrelsen i Kronobergs län yrkat och anfört i yttranden daterade 2020-02-17 (bilaga 1 och 2).

Under huvudförhandlingen anför Tingsryds kommun bland annat att de förutsätter att domstolen tar ansvar för hur höga flöden ska hanteras och att Mien inte till varje pris kan ges rollen som buffertmagasin. I viss mån kan sjön vara en buffert för

tillkommande vattenmängder men det är viktigt att vattentappningarna får en lösning så att vattnet inte kvarstannar vid höga nivåer. Det har i målet framkommit att de två sökandena är beroende av varandra. Mienområdet har ett stort regionalt intresse, ett av de mest intressanta och opåverkade områden. Inga direkta utsläpp förekommer och inga kraftverk uppströms Mien. Det framgår i protokoll från kommunstyrelsen att målsättningen är att dessa värden ska bestå.

Tingsryds kommun vill se en mer naturlig fiskvägslösning. Ett inlöp hellre än en slitsränna. Kommunen har tittat på intresset av en fiskväg både i västra och östra fåran. Kanske kan det ske en förberedande åtgärd i betongmuren för en fiskväg inför framtiden.

Tingsryds kommun instämmer i Miens Vattenråds och Fiskevårdsområdesförenings yrkande om att lägsta tröskelhöjden i den västra fåran ska vara +94,3.

Tingsryds kommun yrkar ersättning med 15 000 kronor för rättegångskostnader motsvarande 50 timmar.

Enskilda och organisationer m. fl.

L.B., A., anför att hennes fastighet kommer att omfattas av stora förändringar vid en utrivning av dammbyggnaderna och byggnationen av de nya.

På deras stranddel mot sjön kommer även den nya faunapassagen att lokaliseras, och troligen kommer mycket av den tunga trafiken ut till dammbyggnationen att gå på deras väg, som de använder när de går ut till sin båt och badplats vid sjön.

En etablering av en faunapassage förbi regleringsdammarna gör det möjligt för fiskar att förflytta sig mellan Mien och Mieån, och kommer att gynna fiskbeståndet och artrikedomen i sjön och i ån. De ser positivt på detta, även om det innebär stor påverkan på deras fastighet.

Den skogsväg som går längs med Mieån på deras fastighet kommer troligen att användas som transportled för tunga fordon till och från byggarbetsplatsen. Detta innebär att de inte kommer att kunna nyttja denna så som vanligt till och från deras båt och badplats. Vägen har dålig bärighet i ett område norr om "ålkistan", och bör förstärkas här innan arbetet startas med utrivningen av regleringsdammarna.

E.N. ägare till Q, som också äger Osön och Brännö, har av hävd tillåtelse att använda vägen för sina transporter till och från sina öar. Även I.O.som innehar fastigheten R, har av hävd tillåtelse att använda deras väg för sina transporter till och från sin sommarstuga. Denna väg som går längs Mieån är en av få vägar som bygdens folk och turister kan gå för att komma ut till sjön, och är ett populärt promenadstråk genom en fin och orörd natur. Deras grusplan som är belägen på andra sidan landsvägen mellan Gäddeviksås och Kompersmåla kan bli föremål för uppställning av diverse entreprenadmaskiner.

Detta är den påverkan de kan se av rivning och nybyggnation av regleringsdammarna för Mieån, som kommer att pågå under 2 års tid, tillsammans med ett troligt behov av att ett antal träd fälles, eventuell ändring av vägens sträckning och ändring av topografin vid regleringsdammarna och faunapassagen.

De yrkar ersättning för de störningar samt den fysiska påverkan på deras fastighet som nämnts ovan. Nivån på denna ber de att få återkomma till, när de har fått mer detaljkunskap om omfattningen och utförandet av byggnadsprojektet.

Idag saknas servitut för regleringsdammarnas lokalisering på deras fastighet, vilket bör upprättas vid rivning och byggnation av de nya dammarna, samt för faunapassagen.

Förslag till en ny vattendom och regleringstabell för tappning av vatten från sjön ser de positivt på, och hoppas att detta kommer att innebära att vattennivån i sjön kan komma att kunna hållas generellt på en högre nivå, och att man kan undvika de

extremt låga nivåer som har varit under ett par år. Med detta som bakgrund vore det kanske också möjligt att höja den nya vattendomens tröskelnivå till 94,58 m.ö.h. för att undvika stora torrlagda strandområden vid lågvatten.

Under huvudförhandlingen frågar B. sökandena om de kommer att behöva vägen vid fastigheten A samt hur de har tänkt avseende faunapassagen då den inte ser naturlig ut jämfört med den tidigare och den är väldigt kort. Vid västra dammen går en väg längs med västra fåran som inte tål tung trafik. Hon är orolig att man måste gräva ur väggen för att komma förbi med stora maskiner så att träden trillar. Detta inkräktar mycket på hennes tomt.

Den västra dammens bottenstocksläge har idag +94,32 och nu gör man en ändring till +93,83 i bottenstock. Följden av sänkningen blir att man måste gräva ur västra dammen. Den västra delen har en barnkammare för fisken och det finns mycket småfisk där. Att gräva ur en halvmeter förstör hela reproduktionsområdet. Ålar kan bli 150 år gamla. Önskan från henne och fiskevårdsföreningen är att glasål sätts ut i sjön av Karlshamns kommun eller någon annan. Hon är delägare i ålkistan som har funnits i hundratals år. Om man får in ål kan ålkistan blomstra igen. Angående vandringshinder, om man bara släpper faunapassagens vatten ryms det väl inom det västra västra åfåran, det behöver inte gå igenom ålkistan.

L.B. frågar även sökandena om faunapassagen i den östra delen av östra dammen kommer att finnas kvar.

M.och B.L., S, m fl hänvisar till tidigare inlämnade yttranden under år 2017 och 2019. De ställer frågor kring:

- Vilka krav ställs på EKO-systemets skydd av sjön Miens bevarande som en unik naturresurs och inte enbart ett vattenmagasin?

De saknar en genomlysning av Natura 2000- områdenas nuvarande ställning. De ser fram emot beslut om tillsynsmyndighet, dess ansvar för åtgärder i rätt tid och

information till berörda och årlig uppföljning av miljökvalitetsnormen (MKN) för sjön Mien och Mieån.

Deras förslag är att tappningsplanen ska vara utformad så att den ger klara och entydiga regler och inte ger utrymme för fri tolkning av den som praktiskt ska genomföra tappningen. De hänvisar till av J-E L. ingivet förslag till tappningsplan.

De anser att målet bör vara att under hela året spara och magasinera vattnet upp till dämningsskänslan för att i möjligaste mån inte komma ner till miniminivå vid torr väderlek. Önskvärt att höja tröskelhöjden så som också beskrivits i flera yttranden bl.a från Tingsryds kommun och Miengruppen.

De förespråkar bland annat tidsbegränsad provtid med aktiv uppföljning, utvärdering och åtgärdsredovisning.

M.och B.L.har efter huvudförhandlingen inkommit med flera frågor om bland annat samrådsredogörelsen, sökandens svar på tidigare yttranden och ålkistan.

J-E-L., delägare S, uttrycker att den senaste sommaren nivåhållning har skötts på ett acceptabelt sätt och de låga nivåerna har undvikits. Detta innebär inte att vattenhushållningsplanen skall vara skriven med näst intill total frihet med avseende på max tappning så länge man ligger över tröskelhöjden. Vid de så kallade samrådsmöten har redovisningarna gällande tappningen skett så att man får en känsla av att man skall begränsa mängden i tid för undvikande av att komma ner till tröskelnivån. I inlämnad handling skriver man att man skall begränsa så att man ej kommer under denna nivå.

Då maxnivåer ej är angivna så är den Tekniska beskrivningen under punkt 4.2.2 mycket rörlig och obegriplig.

Går man på den tappningsplan som han lagt fram själv så har man rimlig frihet att reglera vattenflöden så länge man har rikligt med vatten i sjön. Man kan även ha mjuka övergångar mellan nivåerna. Då man går ner i lägre nivåer låses värden till de värden som ån kräver och man har volym kvar så att man har hyfsad uthållighet. Det enda som krävs är en ändring av $\geq$ (mer än eller lika med) till = före $0,4 \text{ m}^3/\text{s}$ i tappställaren. Då kan de ligga inom området 350-450 liter/sek som det blir med = $0,4 \text{ m}^3/\text{s}$ med en decimals noggrannhet.

I.O., R. är orolig över sin uppfartsväg till huset när arbetet med ny gjutning av fundament vid fördämningarna vid Mieåns mynning påbörjas. Hon ställer frågor till sökanden och yrkar ersättning ifall deras tomt och hus berörs

- Hur har sökanden tänkt göra med den lilla vägen längs med Mieån när stora maskiner börjar köra där? Behöver den breddas och förstärkas då? Om den behöver breddas så tänker hon på deras hus som ligger ovanför. Slänten ovanför är redan idag extremt brant och om vägen breddas så är hon orolig för alla träd som står i slänten och vars rötter "håller" hela slänten, och deras hus ligger som ju ligger strax ovanför. De yrkar på ersättning ifall deras tomt och hus berörs.
- Detta är den enda uppkörsvägen de har till huset. De har även en gäststuga på R där de under maj-september brukar ha uthyrt till sommarstugegäster, som dagligen använder vägen, ifall de inte kan använda den som brukligt så yrkar de på ersättning.

H.H., C. bestrider ansökan och ifrågasätter om sökanden har rådighet att vidta åtgärder på hans mark utan att ha något avtal med honom. Han frågar varför man inte istället restaurerar de befintliga dammarna?

Miens fiskevårdsområdesförening, har inget emot att de nuvarande dammarna ersätts med nya. Förutsättningarna är dock att betongkvaliteter och avbördnings-

kapaciteten motsvaras av myndigheten MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) krav på betongklassificering och översvämningssnormer (max 17 m³/s) uppfyllts.

Då målet framställes som en damm hävdar de att domstolen måste se det som två dammar, den västra respektive östra dammen. Dessa åtskiljes av en landtunga som separerar de två åfårorna, varför enligt fiskelagen varje åfåra skall förses med var sin fiskväg anpassad för såväl uppåtsimmande fisk som nedåtsimmande fisk. Särskild hänsyn skall tagas till svagsimmande arter.

Bestämmande sektioner för att uppfylla MSB:s krav på avbördningskapacitet (17 m³/s) är dock den nedre delen av västra åfåran. Denna har vid provtappning visat sig ha en maxkapacitet av 4,3 m³/s i nuvarande utformning. Här behöver en väsentlig förbättring ingå i domens omfattning av dammarna.

När det gäller den andra ansökan angående kraftverket konstateras att avbördningskapaciteten är max 2,5 m³/s. Detta tillsammans med den västra åfårans maximala kapacitet (4,3 m³/s) totalt 6,8 m³/s korresponderar knappast med kraven som MSB har (17 m³/s) varför omfattande åtgärder måste vidtas. Även i den östra åfåran måste tillfredsställande fiskväg anordnas för såväl nedåtsimmande som uppåtsimmande fiskarter. De anför därutöver att

- inga alternativutredningar har redovisats när det gäller faunapassagen.
- Förändringar av naturliga tröskelhöjder får ej göras med hänsyn till natur liksom fisket och sedimentering.
- Såväl fångdammar som dammfästen kräver servitut alternativt nyttjanderättsavtal med berörda markägare.
- Varken förstudien eller renoveringsalternativet - lokaliseringsalternativ har redovisats.
- Den antikvariska utredningen över platsen är ej fullständig.
- Fisk, turism, bryggor, båtar: alla påverkas av extrema vattennivåskillnader i sjön Mien

De som bor kring Mien upplever att den nivå-sänkning samt höjning som sker varje år (ca 1 m) medför betydande olägenheter för såväl de boende som för natur och fisket.

Miens fiskevårdsområdesförening har som förening mål att trygga och förbättra återväxt och tillväxt av de fiskarter som är beroende av en stabil vattennivå. Mien har ett för södra Sverige väldigt stort bestånd av siklöja. Siklöjan är i sin tur basfödan för de andra arterna som insjööring, abborre och Gädda. Siklöjan går under slutet av oktober och november in till grunda sandbottnar för att leka. Om dessa lekbottnar delvis är torrlagda vid denna årstid så uteblir leken eller flyttas ut och blir avsevärt sämre. Mien har också ett gammalt bestånd av insjööring. Miens fiskevårdsområdesförening har försökt att höja stammen både genom utsättningar och förbättringar av öringens möjligheter till lek i de åar som rinner ut i Mien. På grund av att vattennivån i Mien under hösten, när öringen går upp för lek, har varit för låg så har leken i princip uteblivit. De elprovfisken som gjorts efter höstar med lågt vattenstånd har varit väldigt nedslående.

Miens fiskevårdsområdesförening har följande krav inför en ny vattendom:

- Regleringen av tappningen i Mien måste vara tillförlitlig. I dagsläget så anser de att man inte vet exakt hur mycket som tappas. Detta måste skötas på ett professionellt sätt och inte som det görs idag. En automatreglering behövs för att på ett modernt och professionellt sätt sköta tappningen.
- För att undvika de senaste årens låga vattenstånd under speciellt höstarna och för att förbereda på framtidens klimatförändringar med höga vattenstånd så anser de att:
 1. Det ska magasineras vatten när det faller mycket nederbörd, referensvärdet på 94,90 möh ska ses som ett värde som man ska ha som målsättning att ligga över under en så stor del av året som möjligt. Miens fiskevårdsområdesförening vill att tröskelhöjden höjs med 2 dm till 94,68 m ö h. Det är den absoluta miniminivån för att leken av siklöja och insjööring ska fungera.

2. Miniminivån för att Karlshamns stad och Mieån ska vara "försörjda" av vatten från Mien är 350 l/s. Föreningen anser att det är av yttersta vikt att uttag över 400 l/s ska vara noggrant reglerade.

Under och efter huvudförhandlingen har Miens fiskevårdsområdesförening huvudsakligen agerat tillsammans med Miens vattenråd, se nedan.

Miens Fiskevårdsområde yrkar ersättning för rättegångskostnader med 40 500 kronor (fördelat på arbete med 55 h á 600 kr och 7 500 kr som utlägg)

Mieåns vattenråd anför att dricksvattenförsörjningen i Karlshamns kommun i huvudsak baseras på uttag ur sjön Mien. Långasjön regleras enligt en separat vattendom med konstant referensnivå 46,80 möh. Jämfört med Miens är skillnaden ca 50 meter, vilket medför att grundvatten tillföres i ån mellan Miens utlopp och Långasjöns dammar. Detta medför att det reglerade värdet enligt gällande vattendom ökar betydligt. Här behöver ytterligare undersökningar göras eftersom ån i sig kräver ca 220 l/s för att bibehålla de biologiska värdena.

Lagligförklaringen 1989 innebar att Mieåns vattenregleringsföretag är regleringsinnehavare och skall äga, sköta samt kontrollera dammen. Dock bör påpekas att enligt Bolagsverket består regleringsföretaget UPA av ett fåtal kraftproducenter (7 st). Enligt bolagsordningen är inriktningen att producera elkraft samt flottning - ingenting annat. Mieåns Vattenråd anser härvid att med gällande miljölagstiftning och gängse syn på demokrati borde en annan ägarform (EF, AB etc) anordnas, så att ansvaret för regleringen är entydigt och insynen tillgodoser dagens demokratiska principer och miljödirektiv.

Den nya vattenhushållningen möjliggör magasinering under tillrinningsperioder vilket är helt i linje med Mieåns Vattenråds intentioner. Dock har redovisats nivåmoduler som innebär att man aldrig kommer ner till nedre dämningssgräns 94,48 m ö h. Mieåns Vattenråd anser att dämningssgränsen ska höjas till 94,68 m ö h vilket

skulle kunna innebära att man räddar ca 70 % av den torrlagda ytan vid Laxasand som är sikens reproduktionsplats under hösten. Vidare skulle bäckmynningarna och strandkanter åter bli tillgängliga för öring samt kräftor. Tillsammans med en höjning av den övre dämningssgränsen till 95,48 m ö h skulle detta möjliggöra ökad miljöhänsyn för både fisket och den biologiska faunan utan att vattenförsörjningen till Karlshamn äventyras.

Den mellan dämningssgräns och tröskelhöjd sökta tappningsplanen innebär total uttömning av sjön till sökt utskovströskelhöjd på 93,82 m ö h, vilket ur Vattenrådets synvinkel är helt oacceptabelt. I Vattenrådets förslag med nedre dämningssgräns 94,68 m ö h har man möjlighet att med minimitappning utnyttja ned till 94,48 m ö h. Dock skall åtgärden godkännas av Tillsynsmyndigheten (Länsstyrelsen i Kronobergs län).

I samband med att en ny vattendom för regleringen av Miens utflöde i Mieån skall beslutas kommer det även att innebära att den nya Naturvårdslagen kommer att åberopas, vilket kräver att en faunapassage för fisk och andra sjölevande djur upprättas.

Miens vattenråd undrar varför inte utökat strandskydd gäller utmed Mieån och Långasjön? Våtmarksområden påverkas av de lägsta nivåerna varför Mieåns Vattenråd vill ha en höjning av den nedre dämningssgränsen med 2 dm till 94,68 m ö h.

Med tanke på Miens omsättningstid på ca 7 år, vilket ska jämföras med 1,5 år för grundare sjöar, föreslår Mieåns Vattenråd att provotiden sätts till 10 år, med kontrollpunkter efter 3 år, 6 år respektive 9 år för eventuell justering av vattendomen.

De regleringsamplituder som fiskevårdsområdesföreningen tidigare föreslagit skall fastställas för fiskets skull och reproduktionsplatsernas bevarande.

Eftersom ansökan anger damm vid Mien vill Mieåns Vattenråd påpeka att det faktiskt är två dammkroppar skilda av ett os. Detta gör att ansökan borde omfatta dels faunapassagen vid den västra åfåran, dels en avbördningsfåra med faunapassage även på den östra sidan. Detta för att motsvara de av MSB uppsatta avbördningskriterierna. För att den västra åfåran skulle fungera optimalt som faunapassage bör vattenhastigheten vid den smalaste delen inte överstiga 0,5 m³/s vilket innebär ett flöde på 500-600 l/s.

Även fiskelagen (SFS 1993:787) är här tillämplig då den i 17:e paragrafens inledning anger följande: "I varje gren av ett vattendrag eller ett sund där fisken har sin gång ska det finnas en fiskådra i det djupaste vattnet." Lagen ger därmed stöd för Vattenrådets krav på två faunapassager, en i anslutning till västra dammkroppen som mynnar i västra åfåran samt en i anslutning till östra dammkroppen som mynnar i östra åfåran.

Östra åfåran skall anses som huvudfåra och därmed uppfylla de avbördningsvolymerna som MSB anger och dessutom förses med lämplig faunapassage enligt gällande regler i Fiskelagen.

Dessa mål synes ej vara heltäckande för objektsområdet och måste kompletteras med utredningar om den västra åfårans innebörd på helhetssynen för området.

Under huvudförhandlingen anför Miens fiskevårdsområdesförening och vattenråd gemensamt bland annat följande. Därest ansökan avser två dammar vid två fåror medger de ansökan. I övrigt kommer de att ansluta sig till Tingsryds kommuns yrkanden i övriga delar.

De anser att en SGU-undersökning ska göras för att undersöka hur utbredningen av berggrunden är och hur dammbyggnaden ska fästas in.

De frågar sökandena vem som har ansvaret för lockvattnet i västra fåran, sökandena i M 2627-19 eller sökanden i M 3583-19?

Gällande tillståndet uppstår en fråga rörande rådigheten. Det finns dokumenterat att den östra åfåran är den ursprungliga fåran. 1909 får man en dom att bygga dammanläggningen. Som Miens Vattenråd och Fiskevårdsområdesförening tolkar domen anlades dammarna i huvudsak som ett kronointresse för att vattenförsörja flottningsleden och i det sammanhanget grävde man den västra fåran som då är en konstruerad fåra, en kanal. Ungefär 1942 bildades regleringsföretaget UPA. Syftet med UPA var att under krigsåren under en begränsad tid tillgodose vatten till de 13 kraftanläggningar som fanns längs med Mieån ner till Gamle kvarn i Karlshamn. De 13 skulle vara delägare i regleringsföretaget. Någon gång vid denna tid får dammen mer och mer effekt som regleringsdamm för Karlshamns kommuns vattenförsörjning. I vattendomen 1989 lagligförklaras regleringsföretaget UPA och de står att man ska äga, driva och ansvara dammen. Någon gång, oklart när, har dammanläggningen tagits över av kommunen. Sökanden vill nu utriva föreningens damm, bygga en egen damm och sköta samt driva den. Tydligen ska regleringsföretaget stå kvar i bakgrunden som juridiskt ansvarig för något man inte äger. Man bör i domen ta ställning till den juridiska rättigheten till dammen och en lagligförklaring här skulle ha en expropriativ effekt, att kommunen tar över äganderätten. Då är UPA-föreningen överspelad. Med vilken rätt har man dammanläggningen på fastigheten, förmodligen vattendomen.

Miens Vattenråd och fiskevårdsområdesförening ansluter sig till yrkandena som Länsstyrelsen i Kronobergs län framfört och hänvisar till deras presentation samt Tingsryds kommuns yrkande om en höjning av det högre och det lägre värdet på dämningssgränserna med 10 centimeter vilket innebär en bibehållen amplitud.

Den föreslagna tappningsställaren skulle fylla sitt syfte att ge en jämnare amplitud i sjön och undvika att man ligger på de nedre respektive högre värdena. De är alltså

positiva till tappningsställaren under en prøvotid om max 10 år med kontrollpunkter under vägen.

Miens Vattenråd och Fiskevårdsområdesförening yrkar att mark- och miljödomstolen i sin dom fastställer att anläggningen inte får utföras med en lägre tröskelhöjd än +94,3. Skälet till detta är den lägsta tröskelhöjden är en garant för att inte underskrida den lägsta juridiska dämningssgränsen.

Bästa möjliga teknik ska användas och det är omlöp, en naturlig fiskpassage. Använder man den västra åran som fiskpassage och har flyktvägar i den östra delen är ålsumpen ett vandringshinder. Sumpen tar halva fårans bredd, sen har man även ett dämme. Alltså ett dämningsshinder och vandringshinder.

De anför att om regleringsföretaget ger kraftverket tillstånd att köra, då är troligen alla luckor dragna för fullt. Då sker som konstaterat den faktiska dämningen i kraftverket, vilket borde innebära att en mätpunkt upprättas för att mäta flöden som kommunen har tillgång till.

Det har erfarits att den västra dammen står på en bergklack där man får en naturlig tröskel i berggrunden. En sänkning av tröskelbotten i dammen innebär att man troligen behöver spränga sig ner i stentröskeln. Därför ska den lägsta tröskelhöjden inte understiga +94,3.

De yrkar med hänsyn till omloppstiden i sjön Mien, som är ungefär sju år, att tiden för oförutsedd skada ska vara sex-sju år därför att först då har man fått en hel regleringscykel.

Miens Vattenråd yrkar ersättning för rättegångskostnader med 35 040 kronor (fördelat på arbete 55 h á 600 kr, juridiskt biträde huvudförhandling 1,5 dagar á 990 kr och utlägg 555 kr).

De bestrider sökandens påstående i sakägarfrågan och om talesrätt. De ingivna kostnadsräkningarna från föreningarna avser faktisk arbetad tid.

Miengruppen anser att det är viktigt med en vattenreglering som är anpassad efter befintlig nivå istället för månad och att stor hänsyn tas till de miljövärden som finns vid Mien/Mieån.

Miengruppen anser att:

- den juridiska tröskelhöjden bör höjas från 94,48 till 94,68
- magasinering av vatten bör påbörjas i god tid vid låg vattennivå innan situationen utvecklas till ett akut krisläge
- den västra åfåran blir en faunapassage medan den östra åfåran är huvudfåran där större delen av tappningen från Mien sker
- en ny vattendom måste ta hänsyn till både en överhängande översvämningsrisk och långa torrperioder.
- Då sjön Mien har en omsättningstid på 6,7 år yrkar de att en provotid på 10 år krävs innan en ny vattendom kan vinna laga kraft.

SÖKANDENS BEMÖTANDE

Generella synpunkter

Flera synpunkter har inkommit på fiskvägens utformning, lokalisering, flödesfördelning etc. Sökanden har sammanfattningsvis bemött dom enligt följande:

- Förhållandena i den västra fåran bedöms uppfylla öringens preferens för lek- och uppväxtområde avseende vattendjup och vattenhastighet vid en minimi-tappning i fiskvägen om 170 l/s, förutsatt att föreslagna biotopvårdande åtgärder vidtas. Det kan dock anmärkas att under merparten av året avses minst 400 l/s tappas i fiskvägen och västra fåran, då ingen kraftproduktion bedrivs.

- Den föreslagna fiskvägen i form av en slitstrappa har utformats med beaktande dels av HAVs vägledning, dels av de platsspecifika förhållanden som råder på platsen.
- Enklare funktionskontroll av fiskvägen är tillräcklig och ändamålsenlig.
- Det finns inget behov av att flytta insteget till faunapassagen och placera detta närmare kraftverket.

Karlhamns kommun: Sökandena noterar att kommunen tillstyrker ansökan. Nivåskillnaderna kommer bli mjukare än vad dagens vattenhushållningsbestämmelser medför, vilket ändå är inom de gränser som gällt sedan 1908.

Kammarkollegiet: Anläggningen kommer med största sannolikhet att överlåtas till Karlshamn Energi Vatten AB kort efter att domen vunnit laga kraft. Bolaget kommer då att svara för villkorsefterlevnad och eventuella förelägganden.

Älvräddarna: Sökanden i mål M 3583-19 har åtagit sig att vidtaga åtgärder för anlockning av fisk till den västra fåran. Sökandena har anlitat expertis inom området för att bedöma lämplig fiskväg. Det finns därmed inga skäl att domstolen ska förordna sakkunnig i enlighet med Älvräddarnas yrkande.

När det gäller ökad tappning till västra fåran finns villkor för framförallt hösten med upp till 0,5 m³/s. Sökandena har tittat på platsernas förutsättningar. Resultatet har blivit denna flödesfördelning där man kan tillgodose naturvårdsintresset och intresset av att driva en koldioxidneutral energiproduktion i östra fåran. Sökandena bedömer att det blir ett tillräckligt stort flöde.

Sökandena framför att de inte delar Älvräddarnas ståndpunkt vad gäller avvikelsen och hänvisningen till 11 kap. 6 § miljöbalken. Det gäller att ha klart för sig att avvikelsen har kommunicerats med tillsynsmyndigheten sedan den påverkades och har under hela tiden som den pågått skett med tillsynsmyndighetens välsignelse. Det finns inget i den bestämmelsen, som Älvräddarna hänvisar till, som på något sätt

inte ger möjlighet att godkänna en avvikelse i efterhand på det sätt som yrkandet är framställt. Likaså gällande snarast möjligt, föreläggandet kom 2018 i ljuset av den dialog som skett med tillsynsmyndigheten. Ansökan har skett enligt gällande krav.

Länsstyrelsen Blekinge: Sökandena noterar att länsstyrelsen anser att ansökan kan bifallas i de delar som avser godkännande av avvikandet från gällande vattenhushållningsbestämmelser samt tillstånd för åtgärder inom vattenskyddsområdet.

Sökandena bestrider en tidsbegränsning om 25 år för verksamheten. Den ansökta verksamheten syftar bland annat till att trygga försörjningen av kommunalt vatten och har således en samhällsviktig funktion. Vattenuttag eller andra åtgärder med syfte att upprätthålla en kommunal vattenförsörjning tidsbegränsas inte, inte ens vid grundvattenbortledning i Skåne. Länsstyrelsen har vidare möjlighet att begära omprövning av tillståndet för ändring av villkor under de förutsättningar som länsstyrelsen anför enligt 24 kap. 5 och 11 §§ miljöbalken. Det föreligger således inga skäl att tillståndet tidsbegränsas i någon omfattning.

I övrigt hänvisas till vad som framgår av svaret till länsstyrelsen i Kronobergs län.

Länsstyrelsen i Kronobergs län: Sökandena delar generellt länsstyrelsens bedömning om behovet av fria vandringsvägar och tillgång till lämpliga lek- och uppväxtområden. Sökandena har med stöd från WSP därför tagit fram ett förslag till fiskväg som ska möjliggöra både upp- och nedströmsvandring för förekommande fiskarter i ån. Sökande har även tagit fram ett förslag till basflöde (minimitappning) i västra fåran om i huvudsak 170 l/s. Nivån på föreslaget basflöde är resultatet av en avvägning mellan ansökans syfte (säkerställd dricksvattenförsörjning), kraftproduktionsintresse och att den västra fåran ska fungera som vandringsväg samt lek- och uppväxtområde för fisk. I första hand anpassas fåran för att gynna öring, även om WSP är tveksam till vad länsstyrelsen och FUG framför gällande öring. Anpassningar utifrån öringens preferenser kommer dock att gynna andra arter.

För att erhålla en biologiskt funktionell minimitappning har omfattande litteratur på området studerats. Den teoretiskt framräknade minimitappningen har även analyserats i fält genom provtappning.

Medellågvattenföring är inget naturligt, fast värde i en reglerad vattenförekomst, utan styrs av regleringen. Med den nya föreslagna tappningsställaren beräknas MLQ bli lägre än med gällande reglering, ca 0,4 m³/s jämfört med tidigare ca 0,5 m³/s. Detta är dock inte något negativt, eftersom man därigenom kommer att kunna undvika ännu lägre flöden eller nolltappning. Modellerad naturlig MLQ ligger enligt SMHI:s Vattenwebb på 0,13 m³/s. Att prata om att "flödet i västra utloppsfåran bör vara minst MLQ" blir därför väldigt missvisande om man inte samtidigt specificerar vilket MLQ man anser ska tappas. Som länsstyrelsens förslag till villkor får förstås att det är det reglerade MLQ med gällande vattenhushållning som avses. Mot bakgrund av de argument som anförs i ansökan motsätter sig sökanden det förslaget. Tappningen enligt den sökta vattenhushållningen utgår från simuleringar av flertalet tappningsstrategier baserade på mycket långa och av SMHI kalibrerade tillrinningsserier, där sökanden försökt hitta en optimal avvägning mellan magasineringsbehovet och förutsättningar för en naturlig nivåvariation i sjön. Om ett större flöde skulle tappas ur Mien som minimitappning kan inte dricksvattenförsörjningens behov av magasinering tillgodoses.

Att öka tappningen till gällande reglerade MLQ i västra fåran medför inte att arealen lek- och uppväxtområden för öring ökar mer än ytterst marginellt. Med beaktande av fårans utseende medför det endast att vattendjup och vattenhastighet ökar. En minimitappning av gällande reglerade MLQ skulle även medföra att magasineringen inte skulle uppnås och sannolikheten för att tröskelhöjden skulle underskridas ökar. Det skulle medföra att det samlade flödet till Mieån då skulle bli så litet som 200 l/s. Detta skulle vara olyckligt för Mieån ur biologisk synvinkel.

Sökanden anser, till skillnad mot Länsstyrelsen, att ett flöde om 170 l/s är en väl avvägd minimitappning som gagnar alla de intressen som i detta mål ska beaktas.

Eftersom föreslagen fiskväg är konstruerad för en minimitappning om 170 l/s vid Miens lägsta nivå (tröskelhöjd) kommer tappningen att öka vid högre sjönivå. Flödet i slitstrappan kommer i praktiken att variera mellan 170 l/s till 280 l/s med ett medelflöde på 220 l/s, beroende på Miens nivå. Dessutom kommer hela flödet, med undantag för ett mindre flöde om ca 20 l/s som tappas i östra fåran för att säkerställa genomströmning och flöde i fiskavledaren, tappas i västra fåran (i fiskväg och utskov) under den tid då kraftverket inte kan köras. Eftersom turbindrift först kan ske vid ett flöde om 300 l/s är detta drygt 50 % av tiden enligt det varaktighetsdiagram som redovisats. I verkligheten kommer därför tappningen till västra fåran under delar av året att vara högre än 170 l/s.

När det gäller att bedöma olika strömhabitats betydelse som lek- och uppväxtområde för öring finns vedertagna parametrar att utgå ifrån, öringens preferenser är tämligen väl kända jämfört med många andra arter. För att kunna bedöma den aktuella fåran utifrån ovanstående preferenser genomfördes under 2019 en provtappning och en bedömning av fåran avseende bottensubstrat, vattendjup, vattenutbredning och strömningsförhållanden. Vid provtappningen studerades två flöden; 800 l/s respektive 200 l/s. Goda förhållanden med avseende på reproduktion av öring bedöms kunna upprätthållas vid en tappning om ca 170 l/s. Provtappningen visar bland annat att vattendjupet är tillfredställande längs hela fåran (varierar mellan 0,25-0,7 m) och att skillnaden i vattenförande area mellan 800 l/s och 200 l/s är mycket liten. Endast på sträckan från dammen till ålkistan är skillnaden mätbar. Fåran rekommenderades att biotoprestaureras. Även mindre konnektivitetsförbättrande åtgärder föreslås vid ålkistan.

Unga individer av både öring och lax ha visat sig kunna tag sig upp för Sveriges största tekniska stigränna i betong, lika snabbt som vuxna individer trots att medelhastigheten i bottenhålen som de unga fiskarna använder är ca 1,4 m/s. Däremot kan mindre simstarka arter och individer (tex öringungar) få problem om de inte kan hitta platser med lugnare vatten. Höga flöden ökar vidare risken för att spola bort

utlagt lekmaterial mm, ett vanligt problem vid biotoprestaurering i spillfåror som av sin natur är anlagda för att periodvis avbörda höga flöden.

För att dämpa effekterna av höga flöden och skapa en mer differentierad strömbild bör fåran tillföras en större andel stora block. Dessa block kommer att fungera som energidämpare vid högre flöden och ge lugnare vatten till skydd för små individer. Blocken medför även att risken minskar för att lekmaterial ska spolats bort vid höga flöden. Att helt och hållet skapa en stabil miljö i en spillfåra är dock mycket svårt eftersom perioder med höga flöden ofta är ofrånkomligt. För att spillfåror ska kunna utgöra ett stabilt habitat krävs alternativa avbördningsvägar eller kontinuerliga insatser för att återställa genomförda restaureringsåtgärder som ofta skadas vid omfattande spill.

Sammanfattningsvis bedöms förhållandena i den västra fåran uppfylla öringens preferens för lek- och uppväxtområde vad det gäller vattendjup och vattenhastighet vid en minimitappning om 170 l/s. Substratsammansättningen i fåran är dock inte optimal varför sökande åtar sig att i anläggningsskedet genomföra biotopvårdsåtgärder.

När det gäller fiskvägar finns idag ingen fastställd bästa möjliga teknik. Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har emellertid i samarbete med SLU tagit fram en vägledning för fisk- och faunapassager. Syftet med vägledningen är att underlätta arbetet med att anlägga passagelösningar vid dammar och kraftverk. Den nu föreslagna fiskvägen (slitstrappa) har till stor del utformats med beaktande av föreliggande vägledning och de referenser som anges i vägledningen, men också utifrån de platsspecifika förhållanden och de begränsningar som råder på platsen. Det är i första hand på grund av de platsspecifika förhållandena (hydrauliska förutsättningar) som fiskvägens design nu har ändrats till en slitstrappa.

I Mien och Mieån förekommer arter med olika vandringsbeteenden och olika behov av vandring. Bortsett från att en fiskväg vid Mien leder till återskapad konnektivitet

och ger förutsättningar för fisk att kunna vandra, bedöms förekommande arters motivation till att vandra vara låg på den aktuella platsen. Länsstyrelsen anser, såvitt sökanden förstår, att en fiskväg kan leda till reproduktion av nedströmslekande öring och att fiskvägen är en förutsättning för att miljö kvalitetsnormen ska uppnås.

I sitt yttrande anger länsstyrelsen vidare det att sjölevande öringbeståndet (uppströmslekande) har få lekområden men att en betydande andel finns i Mieån, men att dessa inte kan nås på grund av vandringshinder vid utloppet ur Mien. Vidare anges att öringbeståndet i Mieån är svagt, men att beståndet kan öka markant om fria vandringsvägar återskapas. Slutligen nämner länsstyrelsen (FUG) att havsvandrade fisk på sikt kan nå Mien och att en fiskväg är en förutsättning för att parametern konnektivitet ska uppnå god status.

Utifrån ovanstående drar sökandena följande slutsatser:

1. Sjölevande nedströmslekande öring: Någon nedströmslekande öring finns idag inte i Mien och det tycks saknas referenser på att den någon gång har funnits. Att bygga en fiskväg innebär inte att den sjölevande Mienöringen (uppströmslekande) kommer att börja leka nedströms.
2. Strömstationär öring: Idag finns enligt länsstyrelsen betydande arealer lekområden i Mieån nedströms dammen och små arealer uppströms. Arealerna uppströms ligger dessutom långt därifrån, på andra sidan Mien (Mien kan således utgöra en biologisk barriär för vandrande arter). Då det redan idag finns tillgång till betydande lekområden i Mieån samtidigt som det strömstationära beståndet är svagt, bedöms en fiskväg inte ha någon betydande funktion för populationen. Värdet för den strömstationära öringpopulationen av att vandra upp i Mien och vidare till Miens mindre biflöden bedöms vara mycket litet.
3. Havsöring: Mellan havet och Mien finns ett flertal vandringshinder. De kumulativa passageförlusterna vid flera fiskvägar samt naturlig dödlighet/ predation i kombination med små reproduktionsarealer uppströms dammen vid Mien, gör att det är föga troligt att en fiskväg vid Miens utlopp skulle

kunna vara meningsfull för havsöring. Även om havsöringsreproduktion skulle kunna uppnås torde det vara tveksamt att släppa upp havsöring som konkurrerar och genetiskt kontaminerar den befintliga skyddsvärda öringpopulationen i Mien. Risken för spridning av fisksjukdomar vanliga i havet till inlandsvatten bör även beaktas om man avser skapa fria vandringsvägar från havet upp till Mien.

Utifrån ovanstående kan man konstatera att länsstyrelsens ambition om att öka och återskapa olika öringpopulationer troligen inte går att uppnå. Att genomföra omfattande uppföljning (märkningsförsök, fiskräknare etc) för att följa upp fiskvägens funktion med avseende på öring bedöms inte meningsfullt. Sökanden motsätter sig att genomföra större justeringar av fiskvägen. I det fall uppenbara brister skulle föreligga gällande fiskvägens utformning kommer dessa dock att åtgärdas.

När det gäller utformning av fiskvägar känner inte sökandena till att just nedströmvandrande öring kräver extra mycket vatten för att vandringen ska fungera jämfört med annan storvuxen öring. Enligt deras uppfattning dimensioneras fiskvägar initialt utifrån de fiskarter som ska beredas passage (s.k. målarter) och fiskens storlek. Hänsyn tas till målarternas förmågor (starka eller svaga simmare) och beteenden. Fiskvägen måste sedan designas utifrån platsspecifika förutsättningar t ex tillgängligt utrymme, tekniska begränsningar, dammsäkerhet, hydrauliska förutsättningar, variation i flöden, nivåer mm. Ofta krävs också att avvägningar görs mellan olika intressen. Att kräva ett flöde om 600 l/s med hänvisning till nedströmslekande öring och ett annat mål i ett annat vattensystem, är inte relevant utifrån givna förutsättningar i detta mål. Som länsstyrelsen själva framför måste stor hänsyn tas till de lokala förhållandena. Sökandenas konsult WSP har i föreliggande mål eftersökt information om huruvida nedströmslekande öring historiskt har funnits i Mien. Någon litteratur som styrker historisk förekomst har emellertid inte återfunnits.

I länsstyrelsens rapport "*Hotade fiskarter och stammar som har behov av riktade åtgärder-Regionalt miljömålsarbete i Kronobergs län*" omnämns inget om nedströmvandrande öring. Att Mien har ett storvuxet öringbestånd är väl känt, denna öring vandrar dock inte nedströms och kommer således inte att nyttja den västra fåran för lek.

Utifrån inkomna yttranden från länsstyrelsen kan man konstatera att en fiskväg vid Mien har som huvudsakligt syfte att möjliggöra vandring för öring. Om det handlar om sjölevande uppströmsvandrande öring, nedströmsvandrande öring, havsöring eller strömstationär öring är inte helt tydligt då samtliga potentiella populationer tas upp som motiv i yttrandet. Som motiv till att minst MLQ ska tappas i fiskvägen och att fiskvägen kräver särskilda anpassningar anges dock specifikt nedströmlekande öring. Någon nedströmlekande öring finns emellertid inte idag och någon plan för hur ett nedströmlekande öringbestånd ska återetableras finns inte (utöver fiskvägen). Det finns idag inga kända exempel där man lyckats återetablera ett utdött nedströmslekande öringbestånd. Att bygga en fiskväg i hopp om att kunna tillskapa ett nedströmslekande bestånd framstår som bortkastade resurser.

Slitstrappan vid Mien har dimensionerats för en fisklängd om 80 cm, för öring motsvarar detta en vikt om ca 7,5 kg vilket får betraktas som en stor öring. Sannolikt skulle även större öring än så kunna vandra även om slitsbredden teoretiskt måste ökas några centimeter. Så oavsett om det handlar om stor nedströmlekande öring, mindre strömstationär öring eller andra förekommande arter, kommer dessa att kunna vandra i föreslagen slitstrappa. Vattenhastigheten och turbulensen kommer att vara låg i slitstrappan. Svagsimmande arter och mindre individer bedöms därför kunna vandra i fiskvägen utan större svårigheter. Det samma gäller den västra fåran som bedöms vara passerbar vid ett minimiflöde om ca 170 l/s.

I situationer där den uppströmsvandrande fisken möter olika flöden, t ex flödet från ett kraftverk, och flödet från en fiskväg, är det oftast så att desto mer vatten som

tappas i fiskvägen desto bättre blir anlockningen till just fiskvägen. I detta mål har sökanden, utöver fiskvandringsspektivet, även andra intressen att ta hänsyn till. Fiskvägens flöde kommer att utgöra det enda flödet under en stor del av året, mer än 50 % av tiden. Som lägst kommer fiskvägens flöde att utgöra ca 7-8 % av det totala flödet (mindre än 20 % av tiden). Eftersom fiskvägens flöde utgör det enda flödet under en stor del av året och då flödets andel är förhållandevis stort även under övrig tid på året, bedöms risken för att den uppströmsvandrande fisken inte ska hitta fiskvägens ingång som mycket liten.

Vid de allra flesta anläggningar där fiskvägar anläggs vid vattenkraftverk kommer flödet i fiskvägen aldrig att kunna konkurrera med kraftverkets utflöde, även om en stor andel lockvatten tillförs fiskvägen. I mindre och medelstora vattendrag, där sökområdet för den uppströmsvandrande fisken vanligen är litet, kan det därför vara fördelaktigt att flytta fiskvägens ingång längre ifrån turbinutloppet till något lugnare vatten. På detta sätt kan fiskvägens flöde bli tydligare för fisken. Med beaktande av ovanstående bedöms den västra fårans mynning nedströms kraftverket vara mycket fördelaktigt placerad. För att tydliggöra utflödet från den västra fåran och därmed skapa en starkare ström ut i Micån kan den vattenförande arean i mynningen minskas genom utläggning av sten. Detta kommer att leda till högre vattenhastighet och en tydligare ström.

Med svensk standard avses för hydraulvätskor SS 155434:2020 och för smörjmedel SS 155470.

Vad gäller antikvarisk medverkan bedömer sökandena att de skyddsåtgärder som framgår av MKB är tillräckliga.

När det gäller de uppskjutna frågorna uppger sökanden att kontroll av verksamheten avses att regleras inom ramen för egenkontrollen. Eftersom vattenhushållningen bedrivits på ansökt sätt under en längre tid, har sökandena en god uppfattning om kontrollen av densamma.

Sökandena uppger att ålkistan är ett partiellt hinder vid alla vattenflöden. Det är bedömt att den västra fåran kan fungera som en fiskväg utan att fysiskt riva ut ålkistan. Den upptröskling som avses att ske i den västra västra fåran innebär att ett flöde på 0,17 m³/s är tillräckligt för att uppnå de syften man vill nå med fiskvandringen.

När det gäller länsstyrelsens synpunkter på vattenhushållning, slitstrappa m. m. lämnar sökandena bland annat följande bemötande. Sökanden ser inte att det skulle tillföra något mervärde att låta det gå 0,5 m³/s konstant under tre månader. Syftet med det här är att få till en förbättrad anlockning vid sammanflödet mellan västra och östra fåran. Sökanden anser att det är tillfyllest att man gör det under ett dygn per vecka. Att konstant tappa 0,5 m³/s i västra fåran i tre månader motverkar syftet med tappningsställaren som bygger på en tappning på 0,4 m³/s. Sökanden förtydligar att 0,5 m³/s innehåller det tillräckliga flödet på 0,17 m³/s.

Sökandena har redovisat överdämningsnivåer som korresponderar mot avbördningskapaciteten, 17 m³/s, det vill säga 100 årsflöden. Tillrinnings-situationerna med 17 m³/s har kort varaktighet, i storleksordningen ett dygn. Det skulle ta åtskilliga dagar att nå dessa överdämningsnivåerna. Hur man än ser på det är det temporära överdämningar, alltså ingen konstant nivåhöjning av Mien. Överdämningarna ligger långt ifrån krönnivåerna på dammarna så det föreligger inte risk för översvämningsrisk för regleringsdammen.

Vad gäller förslag till förändringar i de provisoriska föreskrifterna vidhåller sökandena de ingivna förslagen och ber Länsstyrelsen i Kronobergs län att notera att dessa provisoriska föreskrifter så småningom ska utmynna i slutliga villkor.

Vad gäller länsstyrelsens förslag till villkor anför sökandena att de kan acceptera att grumlingsskydd ska användas, villkor 1. Avseende det andra villkorsförslaget vidhåller sökandena sitt förslag att det ska ske med en sakkunnig. Sökanden ställer sig tveksam till om länsstyrelsens godkännande kan trumfa domstolens slutliga

villkor. Sökanden menar därför att det ej ska godkännas av tillsynsmyndigheten och motsätter sig att domstolen delegerar detta till länsstyrelsen.

Sökandena vidhåller sitt redovisade förslag gällande kontrollprogrammet.

Sökandena har skilda uppfattningar om flödesmängden men däremot verkar de överens om att 0,17 m³/s ska tappas i slitsrännan. Det åligger sökandena att kunna kontrollera att villkoren efterföljs vilket sökandena kommer att göra. Sökandena är dock inte säkra på om detta behöver göras i ett villkor. Vad gäller prioriteringsordningen vid tappningen mellan de två fårorna står sökandena fast vid vad som har redovisats. Prioriteringen skiljer sig i de fall då flödena är så stora att kraftverket kan köra.

Sökandena motsätter sig att det ska vara ett villkor angående antikvarisk medverkan. Den dokumentation som kan göras av dammarna kan göras idag och det finns inga antikvariska lämningar utöver det som redan tagits fram. Enligt gällande tillstånd finns det inget krav på fördelning av vatten i respektive fåra, det vill säga sökandena har idag möjlighet att torrlägga en fåra (västra och östra fåran). Kravet på inventering finns inte idag och det finns ingen anledning att det ska finnas i samband med utförandet av de åtgärder sökandena ska vidta då man faktiskt behöver torrlägga fårorna en åt gången.

Sökandena i föreliggande mål anför att sökanden i M 3583-19 har diskuterat en kontrollmekanism mellan kraftverksägaren och regleringsföreningen och hur man ska sköta och kontrollera detta. Detta är en variant som egentligen motsvarar de kontrollbestämmelser som finns i nuvarande och gällande dom som innebär en lösning för att undvika förlust av kraftproduktion, men själva kontrollen ligger hos regleringsföretaget. Sökandena svarar att Länsstyrelsen i Kronobergs län kan sköta tillsynen oavsett.

Det basflöde som ska tappas i västra fåran och den flödesfördelning som sökandena föreslår bedöms tillsammans med de planerade biotopvårdsåtgärderna, samt åtgärderna vid insteget till västra fåran (mål M 3583-19) vara tillräckligt för att skapa god anlockning och goda förutsättningar för fiskvandring i västra fåran.

Länsstyrelsens förslag om att 0,5 m³/s ska tappas kontinuerligt under tre månader medför en förändring av den vattenhushållning (provisoriska villkor P1, inkl. ändrad utformning av bilaga A, aktbilaga 1). Förändringen innebär att ett flöde om 0,5 m³/s ska tappas oavsett vattennivå i Mien, det vill säga över hela nivåregistret. Det innebär således både att flödet ökas från 0,4 till 0,5 m³/s och att den nivåstyrda förutsättningen tas bort. Förslaget medför följande konsekvenser:

1. Ökad risk för att vattennivån understiger tröskelhöjden (+94,48),
2. Försämrade förutsättningar för tillräcklig magasinering samt
3. Försämrade möjligheter till drift vid Gäddeviksås och Midingsbråte kraftverk.

Dessa konsekvenser, med undantag för det tredje, bedöms motverka ett av syftena med sökt vattenhushållning; säkerställd dricksvattenförsörjning i Karlshamns kommun.

Sökandena motsätter sig länsstyrelsens förslag om prioriterad tappning. Basflödet kommer, enligt föreslagen utformning av slitsrännan, alltid att tappas via slitsrännan och det bedöms, tillsammans med övriga åtgärder i västra fåran som sökandena åtagit sig att vidta, utgöra ett tillräckligt stort anlockningsflöde för västra fåran. När tappningen överstiger kraftverkens tröskelvärden för turbinpåslag kommer flödet prioriteras enligt vad sökandena redovisat vid huvudförhandlingen enligt följande.

1. Basflöde till slitsrännan i Västra fåran
2. Spill, flyktväg Gäddeviksås och Midingsbråte kvarnar
3. Kraftproduktion, Gäddeviksås och Midingsbråte kvarnar
4. Spill, utskov Mien västra dammen
5. Spill, utskov Mien östra dammen

Som sökandena beskrivit i ansökan och på huvudförhandlingen kommer prioriteringen i praktiken att innebära att det under stor del av året finns ett extra anlockningsflöde i västra fåran eftersom tröskelvärde för när kraftverket kan starta ofta ligger högre än tappningen. Det noteras vidare att länsstyrelsens förslag till villkor i mål M 3583-19 medför försämrade anlockning till västra fåran.

Sökandena föreslår följande formulering av länsstyrelsens förslag till nytt villkor gällande tappning när kraftverket inte är i drift:

När kraftverket i anläggningen Gäddeviksås/Midingsbråte inte är i drift ska tappning ur Mien prioriteras till västra fåran i syfte att utgöra extra lockvatten.

Konsekvensen av villkoret är att inget vatten spills i flyktvägen vid kraftverket när detta inte är i drift, till förmån för ett större extra anlockningsflöde i västra fåran.

Utformning av slitsränna: Sökandena vill särskilt framhålla att flera av de synpunkter på slitsrännans utformning som länsstyrelsen gör gällande är hänförliga till detaljprojekteringen. I detaljprojekteringen kommer fiskvägens utformning att studeras mer i detalj och förfinade beräkningar kommer att ske för att säkerställa de funktionskrav som sökandena åtagit sig i målet eller som föreskrives i en dom. Behov av justeringar kan i det skedet visa sig föreligga och kommer då att genomföras. Sökandena gör gällande att underlaget som ligger till grund för utformningen av slitsrännan visar att fiskvandring kan upprätthållas vid ansökta förhållanden.

Djup i västra fåran: Sökandena vidhåller att fiskvandringen kan säkerställas vid ansökta förhållanden, under förutsättning att biotopvårdande åtgärder vidtas tillsammans med uppträskling vid ålkistan. Under mer än hälften av tiden under ett år kommer ett extra anlockningsflöde att tappas i västra fåran, det vill säga det sammanlagda flödet (slitstrappa + utskov) i västra fåran kommer då att vara större än 170–280 l/s. I de fall extra anlockningsflöde saknas under perioden september–november säkerställs ett större flöde i västra fåran under ett dygn per vecka med de

sökta villkoren om flödesfördelning. För att säkerställa ett så fördelaktigt vattendjup som möjligt längs större delen av den västra fåran kommer biotopvårdande åtgärder att utföras, b.la. genom utläggning av stora stenblock och maskinella åtgärder längs vissa partier. Sett till den rekommendation som finns i HaV (2020) där det anges att vattendjupet i en fiskväg ska vara 2,5 x fiskens höjd behövs inte heller detta vattendjup. För en 80 cm lång fisk med en kroppshöjd som motsvarar 17 % av längden rekommenderas enligt vägledningen ett teoretiskt vattendjup om 34 cm för en 80 cm stor fisk. Merparten av den fisk som kommer att vandra i den västra fåran torde dock vara mindre varför ett mindre vattendjup på vissa sträckor kommer att ge förutsättningar för de ekologiska funktioner som eftersöks.

Ålkistan: Länsstyrelsen anger att sökandena ska undanröja ålkistan i västra fåran genom att denna tas bort. Såsom har angetts tidigare så äger inte sökandena ålkistan, utan denna disponeras av en samfällighet. Sökandena har således inte rådighet över anläggningen och förfogar därmed inte över anläggningens bestånd. Ägarna till vattenanläggningen har motsatt sig att denna tas bort. Länsstyrelsen är den myndighet som har tillsyn över vattenanläggningar och vattenverksamheter. Såvitt det är känt saknar ålkistan tillstånd. Inom ramen för sin tillsynsverksamhet så förfogar länsstyrelsen över de legala verktygen i 26 kap. miljöbalken och kan genom föreläggande eller förbud säkerställa efterlevnaden av bestämmelserna i miljöbalken. Förekomsten av ålkistan har varit känd för länsstyrelsen under många år. Trots detta och trots att länsstyrelsen anser att ålkistan inte ska förekomma i vattendraget, så har länsstyrelsen inte agerat genom tillsyn, vilket sökandena finner anmärkningsvärt. Oaktat detta så vidhåller sökandena sin inställning att fiskvandringen i västra fåran kan säkerställas genom de åtgärder som har beskrivits i handlingarna och som redogjordes vid synen. Det bör därtill tilläggas att Rune Nilsson har uppgett att ålfiske endast utförs några få dagar per år, därutöver är luckorna stängda.

Muddring: Försiktighetsmåttan är beskrivna i ansökan.

Inventering östra och västra fåran: Sökandena kan åta sig följande. I god tid före att den västra och den östra fåran torrläggas, åtar sig sökandena att kontrollera förekomst av stormusslor. Om förekomst av stormusslor registreras, och krav föreligger, avser sökandena att hemställa om dispens för flytt av dessa.

Sökandens konsult WSP har stor erfarenhet av musselinventering och flytt av musslor. I samband med att flödet i fårorna minskas för att sedan helt torrläggas, åtar sig sökandena att okulärt kontrollera fårorna för att säkerställa att inga fiskar blir instängda eller strandar. Eventuell fisk som stängs inne i mindre vattenhöljor eller som helt strandar, tas genast om hand för att sedan skyndsamt återutsättas i vattenområdet nedströms den västra fåran. För att minska risken för strandning kommer avsänkningen att ske succesivt för att eventuell fisk ska hinna söka sig nedströms.

Avslutningsvis lämnas följande kommentarer kring länsstyrelsens yttrande.

Länsstyrelsens flödesberäkning: Slitstrappan förses med tre luckor för att styra flödet, vilket har beskrivits i ansökningshandlingarna. Länsstyrelsen har inte fullt ut beaktat detta i de uppdaterade beräkningar. Flödet i slitstrappan är ingen direkt funktion av Miens vattennivåvariation på grund av flera luckor, utan val av lucköppning styr även flödet. Miens totala variation i uppströmsvattenytan kommer inte att fördelas helt jämnt mellan samtliga luckor. Lucka 3 kan t. ex. hantera en större variation av uppströmsvattenytan än lucka 1, på grund av att vatten som släpps genom lucka 3 bland annat passerar fler slitsar.

Flödet i fiskvägen: Det är resultatet av fiskvägens geometri i kombination med vattenflödet som påverkar fiskvägens funktion för vandring. Sökandena har visat att fiskvägens geometri och förhållande avseende vattendjup, vattenhastighet, turbulens m.m. är tillfredställande för att möjliggöra fiskvandring. Sökandena har vidare visat att geometrierna för slitstrappan är anpassade för fisk med längd på upp till 0,8 m. Sökandena har även visat att flödet i fiskvägen är tillräckligt stort för att fisk ska

hitta in i slitstrappan. Som skäl för ökat flöde vidhåller länsstyrelsen behovet av vattenflöde för lax och havsöring. Sökandena vill därför återigen påpeka att någon lax eller havsöring inte förekommer i systemet. I Mien finns en storvuxen sjölevande öring som leker i sjöns tillrinnande vattendrag, det vill säga den är inte nedströmslekande. I Mieån förekommer strömstationär öring.

Statisk nedströmsvattenyta: Vid en preliminär dimensionering av slitstrappan anges den lägsta inmätta nivån på nedströmsvattenytan till +94,4 m i gällande höjdsystem enligt Teknisk beskrivning. Sökandena har därefter använt en marginal på 0,2 m och ansatt en nedströmsvattenyta på +94,2 m vid dimensioneringen av slitstrappan. Marginalen anses tillräckligt god i detta skede och sökandena delar därför inte länsstyrelsens oro om att en varierad nedströmsvattenyta kommer ge upphov till ett högre värde på fallhöjd än vad som uppgetts. Sökandena vill dock poängtera att slutlig utformning av slitstrappan sker vid detaljprojekteringen. Utifrån rådande fallhöjd bedöms åtta bassänger tillräckligt och fallhöjden mellan fiskvägens bassänger kommer inte att överstiga 0,13 m. För det fallet att en lägre nedströmsvattenyta kan konstateras vid detaljprojekteringen kommer antalet bassänger i fiskvägen att anpassas så att fallhöjden mellan bassängerna inte överstiger 0,13 m.

Sökandena medger att länsstyrelsen har rätt till ersättning för sin rättegångskostnad. Det yrkade beloppet kan dock inte vitsordas. Länsstyrelsen har rätt till ersättning för skäliga kostnader. Kostnaden för deltagandet vid huvudförhandlingen om 13 600 kr kan vitsordas. Övriga kostnader kan inte vitsordas. Sökandena vill särskilt framhålla att länsstyrelsen lagt ned 55 h vid den skriftliga handläggningen, vilket resulterat i ett yttrande. Detta förefaller oskäligt lång tid. Sökandena kan vitsorda 20 h. Vidare anger länsstyrelsen att de lagt ned 60 h på förberedelse för huvudförhandlingen, vilket sökandena starkt ifrågasätter. Sökandena kan vitsorda 16 h.

Tingsryds kommun: Vattenståndsvariationen i Mien de senaste åren har i huvudsak varit inom gällande regleringsamplitud, vilken tillämpats under en väldigt

lång tid och högst sannolikt medfört ett nytt miljötillstånd för sjön baserat på 90 cm regleringsamplitud. Det är dock korrekt att vattenståndvariationerna under enstaka tillfällen under de senaste åren avvikit från det normala, vilket har medfört att sökandena har nödgats att avvika från tappningsbestämmelserna i gällande dom. Ett av skälen till ansökan om nytt tillstånd är därför just att ändra tappningsbestämmelserna för att erhålla en jämnare vattenhushållning så att dricksvattenförsörjningen blir hållbar och tillförlitlig. Magasineringen kommer att medföra att medelvattennivån i Mien höjs och flödet till Mieån säkerställs, översvämningar uppströms och nedströms dammen bedöms minska och den hydrologiska regimen i Mieån förbättras. Den förändrade vattenhushållningen kommer således att medföra att sannolikheten för extrema vattenståndsvariationer minskar.

Vilka konsekvenser som en generell höjning av Miens vattenstånd skulle medföra har inte utretts av sökandena, eftersom de angivna syftena med förevarande tillståndsansökan bedöms kunna uppnås genom en förändring av vattenhushållningsbestämmelserna. Det kan dock konstateras att en generell höjning av Mien skulle påverka omfattande områden runt sjön och sannolikt dels leda till miljömässiga konsekvenser som är svåra att förutsäga, dels medföra för sökanden ersättningsgilla skador på fastigheter runt sjön som även de är mycket svåröverblickbara.

Det bör i sammanhanget tilläggas att vattenståndet i sjön höjdes redan i samband med att tillstånd medgavs att bygga den befintliga dammanläggningen 1908.

Sökandena motsätter sig krav på avisering, då sökandena inte kan se syftet med ett sådant krav.

Skillnaden mellan den nya och gällande vattenhushållningen är att det ska bli jämnare. Man ska undvika att gå ner mot tröskeln och man undviker att gå upp mot dämningen. De nya vattenhushållningarna kommer troligen att uppskattas i högre utsträckning och kommer uppfylla de önskemål som finns. I dagsläget finns inget

behov för att förbereda en faunapassage i östra dammen, det är i så fall om kraftverket rivs eller tas bort men då får man se över verksamheten på nytt.

Sökandena får överlämna till domstolen att bedöma dels huruvida kommunen har rätt till ersättning för sin kostnad, dels pröva skäligheten i framställt yrkande.

Kommunen yrkar ersättning för 50 h i respektive mål, vilket starkt ifrågasätts av sökandena.

L.B.: Inför utförandet av arbetet kommer kontakt att tas med berörda fastighetsägare för eventuella förstärkningsåtgärder och besiktning därefter.

Sökandena uppger att trafiken i huvudsak kommer att gå på landtungan mellan västra och östra fåran vid byggnationen av anläggningarna, vissa transporter behöver dock gå på hennes väg. Sökandena har konstaterat att den vägen klarar de laster som behövs för att utföra åtgärderna och inga förstärkningsåtgärder behövs. Däremot kan ett och annat träd behöva tas ned. Anledningen till att det naturliga inläppet frångicks var den stora variationen på uppströmsvattenytan. För att kunna konstruera en fiskväg som klarar låga flöden behövs en sådan här teknisk fiskväg. Fiskvägen har tillräckligt låg lutning för att fungera. De svarar att faunapassagen inte kommer att finnas kvar på den nya dammen utan uppvandring kommer ske via västra fåran.

Att sänka bottenstocken i den västra dammen har att göra med att trygga vägen för fisk. För att ytterligare kunna säkerställa att fisken tar den västra fåran behövs viss muddring ske i den sjöliknande formationen norr om dammarna.

Sökandena bestrider yrkandet om planteringen av glasål, det är inget sökandena kommer att göra.

M. och B.L.; Efter samrådet har sökandena genomfört utredningar och bedömningar som medfört ett förslag till provisoriska föreskrifter om

vattenhushållning, vilket framgår av ansökningshandlingarna. Förslaget till de provisoriska föreskrifterna har beaktat kommunens vattenförsörjningsintresse och intresset av att regleringen ska ske med ökad miljöhänsyn. Föreskrifterna kommer att utvärderas efter genomförd provotid. Därefter kommer slutliga villkor att bestämmas.

Enligt de uppgifter som sökandena har erhållit så är ålfisket samfällt (Midingsbråte 2:1) och delägs av fem fastigheter vid Midingsbråte.

J-E-L.: Sökandenas förslag till provisoriska föreskrifter samt grunderna för dessa framgår av ansökningshandlingarna och efterkommande yttranden. Sökandena redogjorde vidare närmare för detta vid huvudförhandlingen.

I.O.: Inför utförandet av arbetet kommer kontakt att tas med berörda fastighetsägare för eventuella förstärkningsåtgärder och besiktning därefter.

H.H.: Anläggningen är till för allmän vattenförsörjning och åtgärder kommer att vidtas för att främja fisket. Det är klarlagt att det är reglerings-föreningen som har regleringsrätten, vilket innebär att de har rådighet. Reglerings-föreningen äger dammarna men disponerar inte över ålkistan eller ålfisket utan det är en samfällighet som sökanden har bedömt inte påverkar vattenhushållningen. Påverkan på naturmiljön under byggtiden är oundvikligt även om man restaurerar. Sökandena har gjort de utredningar som krävs och som ligger till grund till deras beslut att ta bort anläggningarna och ersätta dem med nya. Ur det kulturhistoriska perspektivet hade påverkan troligen inte blivit annorlunda om man enbart restaurerat dammarna.

Miens fiskevårdsområdesförening: Sökandenas uppfattning om utformning av fiskväg m.m. framgår av vad som redovisats i bemötandet av länsstyrelsens i Kronobergs läns yttrande ovan.

Föreningen påtalar att den nuvarande regleringen medför olägenheter på grund av stora skillnader i vattennivåerna i Mien. Den nya regleringsstrategin syftar bland annat till att följa den naturliga variationen av tillrinning för området och möjliggöra magasinering av vatten genom en mer aktiv reglering. Med detta följer att vattennivån i sjön inte kommer att variera på samma sätt som gällande dom.

Sökandens bemötande gällande allt utom de yrkade rättegångskostnaderna framgår i bemötandet till Miens vattenråd nedan.

Sökandena bestrider att Miens Fiskevårdsområde är sakägare och därmed har rätt för ersättning för sina kostnader. Om domstolen skulle finna att sökandena ska utge ersättning har sökandena följande inställning till de yrkade beloppen.

Yrkade belopp kan inte vitsordas. Föreningarna gör gällande en tidsåtgång om 110 h i respektive mål. I förevarande mål har fiskevårdsområdet yttrat sig vid ett tillfälle (notera att detta skedde genom sekreteraren Magnus Olofsson). I övrigt har inga synpunkter inkommit.

Av föreningarnas senaste yttrande framgår med klarhet att ersättning yrkas för tid som hänför sig till åtgärder som vidtagits innan ansökan kungjordes och som avser nedlagd tid vid samrådet. Av 25 kap. 2 § miljöbalken följer att sökanden ska svara för motparternas kostnader vid mark- och miljödomstolen. Sökandena ska alltså under inga omständigheter svara för motpartens kostnad som är hänförlig till åtgärder innan ansökan kungjordes. Eftersom föreningarna inte närmare preciserat när i tiden åtgärderna är hänförliga, kan inga kostnader vitsordas.

När det gäller föreningarnas utlägg till Hushållningssällskapet bestrider sökandena yrkandet. Det är sökandena som har att svara för att ta fram relevanta utredningar i målet. Sökandena har heller inte fått del av den åberopade utredningen. För det fallet att någon tar fram egna utredningar är detta en kostnad som motparten får

svara för. Slutligen bestrides yrkandet om ersättning för juridiskt biträde.

Föreningarna har inte visat vari ersättningsanspråket består i.

Miens vattenråd: Sökandens inställning angående höjning av tröskelhöjden framgår av bemötandet med anledning av Tingsryds kommuns yttrande ovan. I övriga delar hänvisas till vad som redovisats i bemötandet av länsstyrelsens i Kronobergs läns yttrande.

Sökandena svarar att de utredningar som behövs kommer att göras vid en detaljprojektering. Det är regleringsföreningen som sköter vattenhushållningen och det är de som ska styra detta också.

Sökandena anför att det är regleringsföreningen som innehar regeringsrätten och äger dammen. Karlshamns kommun är delägare i regleringsföreningen. Karlshamns Energi och Vatten AB har ett intresse av att vattenhushållningen fungerar för deras vattenförsörjning i kommunen.

Nivåskillnaderna kommer bli mjukare än vad dagens vattenhushållningsbestämmelser medför, vilket ändå är inom de gränser som gällt sedan 1908. Avseende fiskelagens bestämmelser menar sökandena att det är en miljöprövning som ska ske och den ska ta ställning och hänsyn till miljöbalkens bestämmelser om acceptabel miljöpåverkan. Sökandena tillbakavisar således föreningens argumentation om att det ska vara två omlöp. Sökandena har visat att de åtgärder som ska göras uppfyller syftet.

När det gäller omlöp så finns det inget som heter bästa möjliga teknik vid denna typ av anläggningar utan här ser man till förhållandena på plats och om man kan tillgodose kravet på åtgärder för att minska miljöpåverkan.

Sökandena bestrider att Mieåns Vattenråd är sakägare och därmed har rätt för ersättning för sina kostnader. Om domstolen skulle finna att sökandena ska utge ersättning har sökandena följande inställning till de yrkade beloppen.

Yrkade belopp kan inte vitsordas. Föreningarna gör gällande en tidsåtgång om 110 h i respektive mål. I förevarande mål har Vattenrådet yttrat sig vid ett tillfälle. I övrigt har inga synpunkter inkommit.

Av föreningarnas senaste yttrande (aktbil 70) framgår med klarhet att ersättning yrkas för tid som hänför sig till åtgärder som vidtagits innan ansökan kungjordes och som avser nedlagd tid vid samrådet. Av 25 kap. 2 § miljöbalken följer att sökanden ska svara för motparternas kostnader vid mark- och miljödomstolen. Sökandena ska alltså under inga omständigheter svara för motpartens kostnad som är hänförlig till åtgärder innan ansökan kungjordes. Eftersom föreningarna inte närmare preciserat när i tiden åtgärderna är hänförliga, kan inga kostnader vitsordas.

När det gäller föreningarnas utlägg till Hushållningssällskapet bestrider sökandena yrkandet. Det är sökandena som har att svara för att ta fram relevanta utredningar i målet. Sökandena har heller inte fått del av den åberopade utredningen. För det fallet att någon tar fram egna utredningar är detta en kostnad som motparten får svara för. Slutligen bestrides yrkandet om ersättning för juridiskt biträde. Föreningarna har inte visat vari ersättningsanspråket består i.

Miengruppen: Sökandens inställning angående höjning av tröskelhöjden framgår av bemötandet med anledning av Tingsryds kommuns yttrande ovan. I övriga delar hänvisas till vad som redovisats i bemötandet av länsstyrelsens i Kronobergs läns yttrande.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har hållit huvudförhandling under perioden 3-5 november 2020. Samtidigt handlades R.N.s ansökan i mål M 3583-19.

Godkännande

Enligt 11 kap. 16 § andra stycket miljöbalken får åtgärder som strider mot bestämmelser om innehållande och tappning av vatten vidtas utan föregående tillstånd, om det är nödvändigt för att avvärja fara för liv eller hälsa, rädda värdefull egendom eller av någon annan sådan orsak. Ansökan om godkännande av åtgärderna ska dock göras snarast möjligt.

Mark- och miljödomstolen anser att det har varit angeläget att genomföra de förändringar av vattenhushållning som har utförts för att genom magasinering säkerställa ett flöde till Mieån samt därutöver undvika vattennivåer i Mien som är lägre än tröskelhöjden och att 11 kap 16 § första stycket miljöbalken ska tillämpas. Avvikelsen från gällande vattenhushållning har skett i samråd med länsstyrelsen i Kronobergs län genom kontinuerlig dialog och ett flertal möten.

Både länsstyrelsen i Blekinge län och i Kronobergs län har tillstyrkt att domstolen meddelar ett godkännande i efterhand.

Av vad som framkommit i målet bedömer mark- och miljödomstolen att det inte föreligger något hinder mot det sökta godkännandet i sin helhet på grund av de allmänna hänsynsreglerna och planbestämmelserna i 2 kap. miljöbalken eller hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. samma balk. Verksamheten har inte medfört någon skada på allmänna eller enskilda intressen. Den anmälda verksamheten ska godkännas.

Rådighet

Domstolen kan sammanfattningsvis konstatera att sökandena har erforderlig rådighet enligt 2 kap. 4-5 §§ lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, för att få ansökan prövad.

Konstaterandet görs mot bakgrund av dels att regleringsföreningen UPA innehar regleringsrätten. Vattenregleringen sker dels till förmån för nedströms liggande vattenkraftverksamheter, dels till förmån för den kommunala dricksvatten-försörjningen i Långasjön. Verksamheten är även önskvärd från allmän miljö- och hälsosynpunkt och främjar fisket. Det samfällda vattenområdet mellan fastigheterna B och C är numera utrett och även här anser domstolen att det, med hänvisning till ovan, föreligger erforderlig rådighet.

Under huvudförhandlingen har sökandena utvecklat sin syn på bland annat den fråga som mark- och miljödomstolen väckte om dubbel rådighet. Sökanden anser sig genom år 1908 års dom ha både vattenrättslig och faktisk rådighet.

Mark- och miljödomstolen anser att rådighet även föreligger för att uppföra de tillståndsgivna anläggningarna inom fastigheterna B, C samt det samfällda vattenområdet, detta även under beaktande av den uppfattning som bland annat H.H. m.fl. presenterat.

Miljökonsekvensbeskrivning

Domstolen bedömer att den av sökandena upprättade miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven för en liten miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap. 47 § miljöbalken. Något särskilt godkännande krävs inte.

Tillåtlighet

Mark- och miljödomstolen konstaterar inledningsvis att det inte föreligger något hinder mot det sökta tillståndet med hänsyn till de bestämmelser som domstolen har att beakta avseende de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. eller hushållnings-

bestämmelserna i 4 kap. miljöbalken. När det gäller hushållningsbestämmelserna i 3 kap. miljöbalken kommenteras de vidare nedan.

Inom det berörda området råder strandsskydd. Enligt 7 kap. 16 § miljöbalken gäller förbudet inte verksamheter eller åtgärder som omfattas av ett tillstånd enligt miljöbalken. Vid tillståndsprövningen ska beaktas att verksamheten ska bedrivas i strandskyddsområde. Mark- och miljödomstolen anser att den sökta verksamheten med tillhörande anläggningar av naturliga skäl måste innebära byggande i vatten och att den inte utgör något hinder för tillståndsgivning.

De stora frågorna i prövningen av tillåtligheten i föreliggande mål utgörs av om tillstånd kan lämnas till den nya dammbyggnadens slutliga föreslagna utformning samt hur möjligheterna till fiskvandring lämpligen kan tillgodoses under de förutsättningar som den föreslagna regleringen av/tappningen från Mien och tillhörande vattenhushållningsbestämmelser medger.

Utformning av dammbyggnad och slitstrappa m.m.

Sökandena har under målets prövning reviderat sitt förslag till utformning av dammbyggnad med tillhörande regleringsanordningar och kompletterat teknisk beskrivning både i text och med ritningar. Motivet till revideringar är enligt sökandena ändrade förutsättningar med anledning av ny information kring avbördningskapaciteten i den östra fåran. Detta har bland annat inneburit behov av färre utskov. Vidare har sökandena i kompletteringar redogjort för hydrauliska beräkningar avseende dammsäkerhet, avbördningskapacitet m.m. för slutligt vald utformning.

Efter krav på förtydliganden i fråga om faunapassagens utformning har sökanden reviderat och preciserat denna till att vid Miens utlopp utgöras av en slitstrappa och att därutöver utföra biotopvårdande åtgärder och uppträskling i den västra fåran. Motivet till att valet föll på slitstrappa motiveras främst med att det blir en bättre teknisk lösning då Miens vattennivå varierar som en följd av föreslagen reglering.

Flera yttranden har inkommit som anser att den nu föreslagna utformningen är olämplig, bland annat redogörs för följande. Tingsryds kommun anför att ett omlöp passar bättre i den aktuella miljön. Miens vattenråd och fiskevårdsområdesförening uttrycker att tröskelhöjden på dammbyggnaden inte ska vara lägre än +94,3. Länsstyrelsen har i sina yttranden huvudsakligen fokuserat på risker för överdämning och dess konsekvenser samt detaljutformningen av slitstrappan, luckornas placering och antalet bassängsteg/slitsar m.m.

Mark- och miljödomstolen anser sammanfattningsvis att sökandens förslag till utformning av dammbyggnad med tillhörande slitstrappa är genomtänkt och väl motiverad genom den komplettering som gjorts. Att utskoven i den västra delen av dammbyggnaden har sänkts med ca 0,5 m jämfört med nuvarande ska ses som en förutsättning för att kunna avleda och tappa erforderliga mängder vatten genom slitstrappan och den västra fåran. Att den tekniska fasta tröskelhöjden (betong) blir +93,83 m ändrar inte på den föreslagna vattenhushållningen och tappningsställaren där den angivna tröskelhöjden (läs sänkingsgränsen) fortsatt är +94,48 m. De tre intagsluckorna till slitstrappan placeras på olika höjd och får därigenom bedömas ge tillräcklig flexibilitet då regleringen av Mien sker med amplituden 0,9 m. Med den lägst placerade lucka nr 1 kommer vatten avledas genom slitstrappan ned till vattennivåer i Mien mellan ca +93,7-93,8 m, dvs betydligt under sänkingsgränsen.

Sökanden har valt att använda 80 cm lång fisk som dimensionerande för den tekniska utformningen av slitstrappan med bassänglängd, slitsbredd m.m. Ingen utpekad målart anges och fiskvägen bör utöver öring anpassas till samtliga övriga förekommande fiskarter. Vidare har sökanden uppgett att från vad som är känt idag kommer fiskvägen huvudsakligen att användas av strömstationär öring och andra arter i systemet. Länsstyrelsen i Kronobergs län har bland annat anført att det har funnits en storvuxen nedströmslekande öringstam i Mien, att öringbeståndet i Mieån nedströms Mien är svagt men kan öka markant om fria vandringsvägar skapas samt att det finns ett svagt bestånd av flodpärlmussla i Mieån nedströms Mien och för att flodpärlmusslorna i Mieån ska kunna överleva måste det till höga tätheter av

öringyngel i Mieån. Länsstyrelsen har senare även anfört att flödet i slitstrappan inte är anpassat för fisk med längden 80 cm utan för mindre fisk.

Sökanden har uppgett att via slitstrappan kommer det alltid att släppas ett basflöde om minst 170 l/s och att det varierar upp till ett maximalt flöde av 280 l/s beroende av vilken vattennivå som Mien har.

Mark- och miljödomstolens anser att basflödet minst ska uppgå till 200 l/s genom slitstrappan. Domstolens avvägningar av lämpligt basflöde i slitstrappan framgår under rubriken *villkor* nedan.

Att det finns ett reellt behov av muddring uppströms den nya dammbyggnaden framträdde först i samband med huvudförhandlingen varpå sökanden i efterhand har kompletterat med uppgifter över erforderlig muddringsareal och -djup. Mark- och miljödomstolen instämmer med sökanden att muddring sannolikt erfordras med den omfattning som har beskrivits, detta för att tillse att ett basflöde kan garanteras i slitstrappan. Utförandet av muddringen ska i övrigt följa tillståndets villkor.

Tappning från Mien och vattenhushållningen

Sökandena har valt att ansöka om tillstånd med en reglerstrategi som bygger på senare års erfarenhet av en annorlunda vattenhushållning. Det innebär att domstolen bland annat har att ta ställning till ett nytt förslag till tappningsställare som medför en ökad magasinering med följd att bland annat tappningen under ett större vattennivåregister minskar relativt vad det nuvarande tillståndet DVA 49/1989 medger.

Flera yttranden anför att en annan reglering vore lämpligare, bland annat har Tingsryds kommun framhållit att dämningsskänken och tröskelhöjden ska höjas med 10 cm, vilket Miens vattenråd och fiskevårdsområdesförening ansluter sig till.

Länstyrelsen i Blekinge län och i Kronobergs län har i sina inledande yttranden framfört att det i den västra fåran under hela året minst ska tappas 0,4 á 0,5 m³/s, något som sökandena har motsatt sig.

Sökandena har genom föreslagna villkor presenterat hur tappningen ska ske i den västra fåran inkluderande slitstrappan. Det framgår där hur sökanden tagit hänsyn till de olika perioder som fisken vandrar upp- och nedströms genom förslaget till högre tappning under ett dygn per vecka till den västra fåran under perioden 1 september- 30 nov och att under vissa höglödesförhållanden ytterligare klunkning bedrivs.

Länstyrelsen i Kronobergs har meddelat sin uppfattning och anser att de föreslagna tappningarna är otillräckliga och att minimitappningen genom slitstrappan minst ska uppgå till 220 l/s och att tappning med 0,5 m³/s kontinuerligt ska släppas i västra fåran under perioden 1 september - 30 november. Vidare anføres att flödet i slitstrappan inte uppnår minimikrav för fisk på 80 cm och att den därmed utgör ett partiellt vandringshinder för stor fisk, något som uppges gå emot kravet om moderna miljövillkor.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning. Domstolen finner att den av sökandena presenterade reglerstrategin, med viss tappning till slitstrappan i den västra fåran och via flyktvägen i den östra fåran (jämför mål M 3583-19) har en tydlig koppling till förhållandena i Miens vattenvolym och hur den avleds till Mieån. Varje förändring av tappningen inverkar på de hydrauliska förutsättningarna för Miens reglering, dess magasineringsfunktion samt möjligheten att bidra till ett säkerställande av vattenförsörjningen för Karlshamn samtidigt som en viss energiutvinning ska kunna ske i Gäddeviksås kraftverk.

I förhållande till nuläget kommer den ansökta regleringen och vattenhushållningen gagna flera intressen parallellt. Mark- och miljödomstolen anser att dessa intressen har tillgodosett så långt det varit möjligt och att sökanden i sitt förslag även har tagit

hänsyn till hur ett förändrat klimat kan inverka på förhållandena kring Mien och dess vattenhushållning. Det innebär även att en god hushållning med vattenområdena enligt bestämmelserna i 3 kap. 1 § miljöbalken uppnås.

Den föreslagna minimitappningen till slitstrappan och till västra fåran har ifrågasatts av länsstyrelsen. Mark- och miljödomstolen anser att basflödet genom slitstrappan ska uppgå till minst 200 l/s och att den därav följande tappningen till västra fåran är tillräcklig.

Detta kommenteras vidare under rubriken *villkor* nedan.

Miljökvalitetsnormer

I ansökan har sökandena bland annat beskrivit att vattenmyndigheten anger att vattenförekomsten har miljöproblemen morfologiska förändringar och kontinuitet samt att vattenmyndigheten som möjliga åtgärder ser minimitappning och fiskväg vid Miens utlopp.

I målet har miljökvalitetsnormerna inte utgjort någon större fråga. Flera yttranden berör dock dessa och hur de ska kunna uppnås.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning. Det kan konstateras att den ansökta åtgärden med uppförande av ny dammbyggnaden med tillhörande slitstrappa och föreslagna biotopvårdande åtgärder m.m. i västra fåran innebär en möjlighet att passera dammbyggnaden och det nedströms belägna kraftverket. I det perspektivet bedömer domstolen att det inte uppstår någon försämring på kvalitetsfaktornivå och att den sökta verksamheten inte heller äventyrar uppnåendet av miljökvalitetsnormen.

Sammanfattande tillåtlighetsbedömning

Sammantaget gör mark- och miljödomstolen bedömningen att den sökta verksamheten inte strider mot några miljö kvalitetsnormer eller några andra bestämmelser i miljöbalken. Verksamheten är därför tillätlig och tillstånd ska således lämnas.

Ev. tidsbegränsning av tillståndet

Länsstyrelsen i Blekinge län har yrkat att tillståndet ska tidsbegränsas med hänsyn till osäkerheter när det gäller klimatförändringar och hur de påverkar vattentillgången. Mark- och miljödomstolen noterar att tillståndet bland annat syftar till att säkerställa råvattentillgången i den nedströms belägna kommunala vattentäkten Långasjön. Tidsbegränsning avseende uttag för kommunal vattenförsörjning bör enligt mark- och miljööverdomstolens praxis inte komma ifråga. Mark- och miljödomstolen beslutar mot bakgrund av det att tillståndet inte ska tidsbegränsas och erinrar om möjligheten för företrädare av allmänna intressen att ansöka om upphävande och återkallande av tillståndet enligt 24 kap. 3 § miljöbalken eller om villkorsändringar enligt 24 kap. 5 § miljöbalken.

Tillstånd inom vattenskyddsområde

Sökandena ansöker även om tillstånd till tillfälligt upplag inom vattenskyddsområdet Långasjön-Miens sekundära skyddszon. I föreskrifterna, som är daterade 2008-01-24, framgår av 28 § att tillfällig eller permanent uppläggning, mellanlagring, deponering eller nedgrävning av avfall, inklusive förorenade massor inte får förekomma utan tillstånd från den kommunala tillsynsmyndigheten. Med stöd av 21 kap. 3 § kan mark- och miljödomstolen pröva ansökan om ett sådant tillstånd. Sökanden har uppgett att de berörda avfallsmassorna inte är förorenade, att de endast ska lagras tillfälligt innan borttransport och att någon påverkan på vattentäktens skyddsintressen inte bedöms uppkomma. Mark- och miljödomstolen instämmer i sökandenas bedömning, varför sökt tillstånd kan lämnas. Inga särskilda villkor behöver fastställas.

Villkor för tillstånd till vattenverksamhet

Mark- och miljödomstolen bedömer att villkor kan föreskrivas med utgångspunkt i sökandens förslag, dock efter omformuleringar, några revideringar samt kompletteringar. Vissa av villkoren beskrivs närmare nedan.

Enligt mark- och miljödomstolens bedömning finns, mot bakgrund av bland annat att arbeten ska utföras inom fastställt vattenskyddsområde, anledning att komplettera de av sökanden föreslagna villkoren med ytterligare villkor om hydrauloljor, smörjfett m.m. där domstolen bedömer att sådana ska vara miljöanpassade i enlighet med svensk standard SS 15 54 34 respektive SS 15 54 70 och som av RISE (tidigare SP) bedömts uppfylla kraven i respektive standard. Vidare ska maskiner, som används i eller invid vattenområde, vara utrustade med slangbrottsventiler.

I 25 § i vattenskyddsföreskrifterna, under rubriken *Avfall och förorenade massor*, framgår att avfall inklusive förorenade massor inte får användas som utfyllnadsmaterial. Mark- och miljödomstolen har med anledning av det lagt till ett villkor som tydliggör kraven på miljökvaliteten på de massor som används för den tillståndsgivna verksamheten.

Under huvudförhandlingen påpekade sökandena behovet av ett rör i dammkroppen för att tillgodose spillet i Gäddeviksås/Midingsbråte när kraftverket inte är i drift och för att undvika stillastående vatten. För att bland annat möjliggöra en avledning motsvarande ca 20 l/s genom flyktvägen vid Gäddeviksås kraftverk (se mål M 3583-19) ska ett cylindriskt rör installeras genom dammkroppen som förbinder sjön Mien med den östra fåran och på en sådan höjdnivå att det alltid avleder motsvarande ca 20 l/s från Mien.

Mark- och miljödomstolen anser att det är lämpligt att detaljerad utformning av både slitstrappan och de biotopvårdande åtgärder i västra fåran respektive

upptröskling av det äldre dämmet i den västra fåran sker efter samråd med Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Under huvudförhandlingen framkom uppgifter om att själva regleringen av Mien, i dess östra fåra, hittills inte har gjorts vid nuvarande dammbyggnad utan istället vid det nedströms belägna kraftverket. Domstolen uppfattade att sökandena planerade att fortsätta detta förfarande även efter att ny dammbyggnad har uppförts, bland annat för att det påstods innebära förlust av energi vid vattnets passage genom luckorna vid sökandenas planerade nya dammbyggnad, energi som istället kunnat nyttjas av kraftverket. Bland annat länsstyrelsen i Kronoberg opponerar sig mot att den beskrivna regleringen ska gälla även i framtiden och motiverar det med att det blir svårare att utöva tillsynen. Under huvudförhandlingen motsatte sig sökandena att regleringen ska ske i den nya dammkroppen. Mark- och miljödomstolen anser att det är olämpligt att reglera sjön Miens utlopp genom den östra åfåran i en dammbyggnad vid kraftverket, dels för att rådighet för sökandena saknas och dels för att kraftverksanläggningen får anses inneha en begränsad förmåga att hantera stora flöden. Därutöver får bedömas att denna anläggnings tekniska livslängd sannolikt är kort. Genom att föreskriva ett villkor om att regleringen ska ske i sökandenas nya dammbyggnad garanteras erforderlig dammsäkerhet och tydliggörs vem som ansvarar för regleringen i denna del.

När det gäller vattenhushållningen och det delflöde av tappningsställarens flöde som ska passera slitstrappan och den västra fåran kan konstateras att vad gäller slitstrappan anser sökanden att basflödet ska vara minst 170 l/s som kan variera upp till 280 l/s som uppges vara maximalt flöde för slitstrappan. Vidare anges ett uppskattat medelflöde av 220 l/s. Länsstyrelsen i Kronobergs län anser att flödet minst ska uppgå till 220 l/s.

Vidare har sökanden föreslagit att klunkning ska ske med ytterligare 0,5 m³/s ett dygn per vecka under perioden 1 september-30 november medan samma länsstyrelse yrkar minst 0,5 m³/s under hela den angivna perioden.

Både Länsstyrelsen i Blekinge län och Kronobergs län anser att det i den västra fåran under hela året minst ska tappas 0,4 å 0,5 m³/s, något som sökandena har motsatt sig.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning. Sökanden har inte utpekat någon särskild målart, möjligen öring, men uppger att en 80 cm stor fisk kan passera slitstrappan och att ett basflöde av 170 l/s är tillräckligt. Att detta flöde är tillräckligt har ifrågasatts av länsstyrelsen. Mark- och miljödomstolen gör en preliminär bedömning att de av länsstyrelsen redovisade beräkningarna skulle leda till att fiskar med något kortare längd, än den valda, klarar sökandens föreslagna flöde 170 l/s.

Domstolen anser dock att basflödet genom slitstrappan minst ska uppgå till 200 l/s. Denna siffra överensstämmer med det lägre av de två flöden för vilket sökandena har genomfört provtappning genom den västra fåran. Det får anses vara olämpligt att släppa mindre genom slitstrappan än vad provtappats i den västra fåran, särskilt mot bakgrund av att under synen (då flödet uppgavs vara 440 l/s) ett begränsat vattendjup i den västra fåran kunde noteras inom vissa områden.

När det gäller lämplig storlek på minimitappningen till västra fåran är detta delvis konkurrerande med intresset att utvinna energi i Gäddeviksås kraftverk, tappningen enligt föreslagen ställare kan alltid fördelas olika på västra respektive östra fåran.

Under den gemensamma huvudförhandlingen med ansökan i mål M 3583-19 uppgav sökanden i det målet att det finns två turbiner varav den mindre startar först. Minsta flöde för att producera el med den mindre turbinen är 300 l/s, vidare uppges att det inte kommer att vara någon kraftverksdrift under sommarmånaderna. Enligt mark- och miljödomstolen innebär det att vid förhållanden med en avrinning från Mien som understiger 500 l/s tappas hela flödet genom slitstrappan och utskoven i den västra fåran (oräknat tappningen genom flyktvägen i Gäddeviksås kraftverk) och ingen kraftverksdrift är möjlig.

Baserat på ny reglering av Mien kommer de lägsta vattennivåerna i sjön hållas uppe vilket innebär att under en absolut dominerande del av året är den totala tappningen minst 400 l/s. Vid avrinning från Mien som överstiger 500 l/s kan kraftverket starta sin mindre turbin. Vid 600 l/s i avrinning från Mien fortfarande tappas minst 300 l/s till den västra fåran (oräknat tappningen genom flyktvägen i Gäddeviksås kraftverk). Under höstmånaderna september-november sker därutöver klunkning till den västra fåran, med de villkor som framgår av domslutet, under ett dygn per vecka med ytterligare 300 l/s utöver de 200 l/s. Detta sammantaget torde med ny reglerstrategi innebära att tappningen genom den västra fåran kan variera från, i undantagsfall som allra lägst 200 l/s upp till 600 l/s eller ännu mer vid högre avrinning från Mien, och en rimlig bedömning är att i storleksordningen åtminstone 350-450 l/s tappas till västra fåran i medeltal under året. Det innebär i princip en tappning till västra fåran lika de av länsstyrelserna yrkade minimitappningarna (en reglerat MLQ enligt dom VA 49/1989). Mark- och miljödomstolen anser att utifrån vad sökandena har redovisat gällande reglering av Miens vattennivå med tillhörande förslag till vattenhushållning är denna tappning tillfyllest.

Prövotidsförfarandet

Länsstyrelsen i Kronobergs län har yrkat att om nivån i Mien understiger tröskelnivån tappas 0,2 m³/s i slitsrännan (slitstrappan) samt att vid långvariga perioder med extremt låg tillrinning ska avvikelse få ske. Sökandena har vidhållit sina förslag och anför att det endast är provisoriska föreskrifter som så småningom ska utmynnas i slutliga villkor. Mark- och miljödomstolen noterar att den första delen av länsstyrelsens förslag har tillgodosetts genom villkor. I övrigt håller domstolen med sökandena att det senare blir de slutliga villkoren som får bestämma vilka avvikelser som kan accepteras.

Det kan konstateras att de senare årens drift, för vilka godkännande i efterhand har lämnats genom denna dom, till stor del har bedrivits på det sätt som nu föreslås i de provisoriska föreskrifterna. Dock förs nya parameter in i den framtida regleringen, då tappningen av Mien delvis ska ske genom en ny slitstrappa, med en ny lägsta

utloppshöjd och till en västra fåra som ändrats genom biotopvårdande åtgärder m.m. Det finns därför flera anledningar att utröna om den föreslagna vattenhushållningen behöver justeras genom slutliga villkor. Mark- och miljödomstolen bedömer att frågan om slutliga vattenhushållningsbestämmelser bör sättas på provotid på sätt som framgår av domslutet.

Åtaganden, ersättningar m.m.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att sökandena har åtagit sig följande. I god tid före att den västra och den östra fåran torrläggs, ska sökandena kontrollera förekomst av stormusslor. Om förekomst av stormusslor registreras, och krav föreligger, avser sökandena att hemställa om dispens för flytt av dessa.

Därutöver åtar sig sökandena att i samband med att flödet i fårorna minskas för att sedan helt torrläggas, okulärt kontrollera fårorna för att säkerställa att inga fiskar blir instängda eller strandar. Eventuell fisk som stängs inne i mindre vattenhöljor eller som helt strandar, tas genast om hand för att sedan skyndsamt återutsättas i vattenområdet nedströms den västra fåran. För att minska risken för strandning kommer avsänkningen att ske succesivt för att eventuell fisk ska hinna söka sig nedströms.

I tidigare yttranden har flera fastighetsägare framfört att de kan komma att begära ersättningar med anledning av de yrkanden som sökandena framfört. Mark- och miljödomstolen kan konstatera att några sådana yrkanden sedan inte har framställts varför ersättning därför inte ska utgå till någon.

Kontroll

Sökanden har angett att de avser att ta fram ett kontrollprogram för verksamheten i samråd med tillsynsmyndigheten. Kontrollprogrammet föreslås bland annat omfatta rutiner för vattenhushållning och kontroll av vattennivå i Mien samt flöde till Mieån, kommunikation med verksamheter som berörs av regleringen under driftskedet samt kontroll av grumling under anläggningsskedet. Länsstyrelsen i

Kronobergs län anser att de ska godkänna kontrollprogrammet. Mot bakgrund av bland annat att arbeten ska ske inom ett vattenskyddsområde och att sökandena och remissmyndigheterna till viss del har olika uppfattningar anser domstolen att det är lämpligt att kontrollprogrammet arbetas fram i samråd med förslagsvis Länsstyrelsen i Kronobergs län och sedan godkänns av samma myndighet.

Arbetstid

Mark- och miljödomstolen har inget att erinra mot den av sökandena föreslagna arbetstiden på fem år.

Anmälan av oförutsedd skada

Som tid för att framställa anspråk på ersättning för oförutsedda skador bör enligt domstolens bedömning fastställas till av sökandena föreslagna fem år, räknat från arbetstidens utgång.

Rättegångskostnader

Av 25 kap. 2 § miljöbalken framgår att en sökande ska svara för motparternas kostnader vid mark- och miljödomstolen i ansökningsmål om vattenverksamheter (mål enligt 24 kap. 10 § miljöbalken undantagna). I punkt 1 och 2 i nämnda paragraf anges undantag för mål om bildande av samfällighet och för organisationer enligt 16 kap. 13 § miljöbalken.

Länsstyrelserna

Länsstyrelserna får enligt stadgandet i 22 kap. 6 § miljöbalken föra talan i målet. Länsstyrelserna är sådana motparter som enligt 25 kap. 2 § miljöbalken har rätt till ersättning för rättegångskostnader.

Länsstyrelsen i Kronobergs län har yrkat ersättning med 110 400 kr. Sökandena medger att länsstyrelsen har rätt till ersättning för sin rättegångskostnad. Det yrkade beloppet kan dock inte vitsordas av sökandena, annat än deltagande vid huvudförhandlingen motsvarande 13 600 kr samt totalt 20 h för att skriva yttrande. Det

yrkade beloppet är enligt mark- och miljödomstolens bedömning skäligt i förhållande till målets omfattning. Det finns inte anledning att sätta ned beloppet på det sätt sökandena anger. Sökandena ska ersätta Länsstyrelsen i Kronobergs län med totalt 110 400 kr inkl moms.

Länsstyrelsen i Blekinge län har inte inkommit med något preciserat yrkande om ersättning för rättegångskostnader.

Tingsryds kommun

Tingsryds kommun har yrkat ersättning med 15 000 kr för 100 h arbete. Sökandena överlämnar till domstolen att bedöma dels huruvida kommunen har rätt till ersättning för sin kostnad, dels pröva skäligheten i framställt yrkande. Kommunen yrkar ersättning för 50 h i respektive mål, vilket starkt ifrågasätts av sökandena.

Mark- och miljödomstolen anser att Tingsryds kommun enligt stadgandet i 22 kap. 6 § andra stycket miljöbalken får föra talan i målet. Kommunen är sådan motpart som enligt 25 kap. 2 § miljöbalken har rätt till ersättning för rättegångskostnader. Det yrkade beloppet är enligt mark- och miljödomstolens bedömning skäligt i förhållande till målets omfattning. Sökandena ska ersätta Tingsryds kommun med 15 000 kr inkl moms.

Miens fiskevårdsområdesförening

Miens fiskevårdsområdesförening har yrkat ersättning med 40 500 kr. Sökandena har bestritt att Miens Fiskevårdsområde är sakägare och därmed skulle ha rätt till ersättning för sina kostnader. Sökanden anser vidare att yrkade belopp inte kan vitsordas. Sökanden ska under inga omständigheter svara för motpartens kostnad som är hänförlig till åtgärder innan ansökan kungjordes. Utlägg till Hushållningssällskapet bestrids.

Mark- och miljödomstolen anser att Miens fiskevårdsområdesförening företräder fiskerättsägare i sjön Mien och därmed är sådan motpart som har rätt till ersättning

för rättegångskostnader enligt 25 kap. 2 § miljöbalken. I fråga om vilka ersättningsposter som ska ersättas instämmer mark- och miljödomstolen inledningsvis i sökandens bedömning att utlägg för Hushållningssällskapetets utredning av alternativa fiskvägar inte ersättas. Inte heller kostnader som i tiden ligger före det att ansökan gjordes ska ersättas. Det har emellertid inte klarlagts hur stor del av yrkad kostnad som hänför sig till tiden innan ansökan gjordes. Mark- och miljödomstolen uppskattar att ersättningen totalt skäligen bör sättas till 20 000 kr. Då det inte angetts att föreningen är momspliktig avses belopp exklusive moms.

Miens vattenråd

Miens vattenråd har yrkat ersättning med 35 040 kr. Sökandena har bestritt att Miens Vattenråd är sakägare och därmed skulle ha rätt till ersättning för sina kostnader.

Mark- och miljödomstolen bedömer att Miens vattenråd inte har visat att man är part som har rätt till ersättning rättegångskostnader enligt 25 kap. 2 § miljöbalken. Yrkandet om ersättning för rättegångskostnader ska avslås.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen finner inte skäl att ändra den tidigare fastställda avgiften för målets prövning.

Ogillade yrkanden

Ska mark- och miljödomstolen förordna fiskeutredningsgruppen (FUG)?

Älvräddarna och även Länsstyrelsen i Kronobergs län samt Blekinge län har anfört att behov föreligger att förordna särskilt sakkunnig enligt 22 kap. 12 § för de båda målen gemensamt. Föreslaget är att Länsstyrelsen i Västra Götaland förordnas.

Mot bakgrund av vad som framkommit i ansökan med kompletteringar och vid huvudförhandlingen respektive senare inkomna yttranden anser mark- och miljödomstolen att sökandena i denna ansökan har visat sig inneha erforderlig

kompetens och att något sådant behov inte har förelegat. Därutöver kan konstateras att Länsstyrelsen i Kronobergs län självmant har uppdragit FUG att lämna ett yttrande.

Yrkanden om alternativ utformning av slitstrappa, dammbyggnad respektive reglering av Mien

Mark- och miljödomstolen har i sin prövning av ansökan om tillstånd till vattenverksamhet att bland annat bedöma om de yrkanden som framställs av sökandena är tillåtliga och därmed är förenliga med de regler som framgår av framförallt miljöbalken. Mark- och miljödomstolen prövar de yrkanden som har framställts av sökandena. Detta innebär att domstolen har att antingen bifalla eller avslå/avvisa varje framställt yrkande.

För det fall det redovisas ett förstahandsyrkande prövas detta först. Om domstolen anser att förstahandsyrkandet ska avslås eller avvisas prövas därefter andrahandsyrkandet osv. Ett yrkande från någon som yttrar sig i målet utgör ett underlag bland andra för domstolens prövning. Ett yrkande från annan part än sökanden kan dock aldrig i sig innebära att ett tillstånd lämnas för något annat än det som sökanden själv har ansökt/yrkat. Därför ogillas yrkanden om t ex helt annan utformning av faunapassagen/slitstrappan än vad sökanden presenterar respektive av en annan regleringsstrategi för sjön Mien.

Ska ålkistan rivas ut?

Länsstyrelsen i Kronobergs län har yrkat att ålkistan ska rivas ut. Mark- och miljödomstolen uppfattar, av vad som framkommit under målets prövning, att ålfisket är samfällt för fem fastigheter men att något aktivt fiske inte har bedrivits under senare år. Vidare har frågan om ifall ålkistan utgör ett hinder i faunapassagen diskuterats under bland annat huvudförhandlingen. Mark- och miljödomstolen anser, mot bakgrund av de provtappningar som utförts av sökandena och vad som framkommit under synen, att den återstående öppna delen av den västra fåran medger möjlighet för fiskvandring och i övrigt är tillräcklig för att avleda vatten

från Mien. Vidare ägs den av andra än sökandena i målet. Frågan om eventuell utrivning av ålkistan prövas inte inom denna ansökan.

Övrigt

Mark- och miljödomstolen har idag även avgjort mål M 3583-19 som rör Rune Nilssons ansökan om kraftverken på Gäddeviksås/Midingsbråte.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 5 (MMD- 01)

Överklagande senast den 21 april 2021.

Peter Ardö

Mats Käll

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Peter Ardö, ordförande, och tekniska rådet Mats Käll samt de särskilda ledamöterna Mikael Svensson och Torbjörn Brorson.

FÖRKLARINGAR

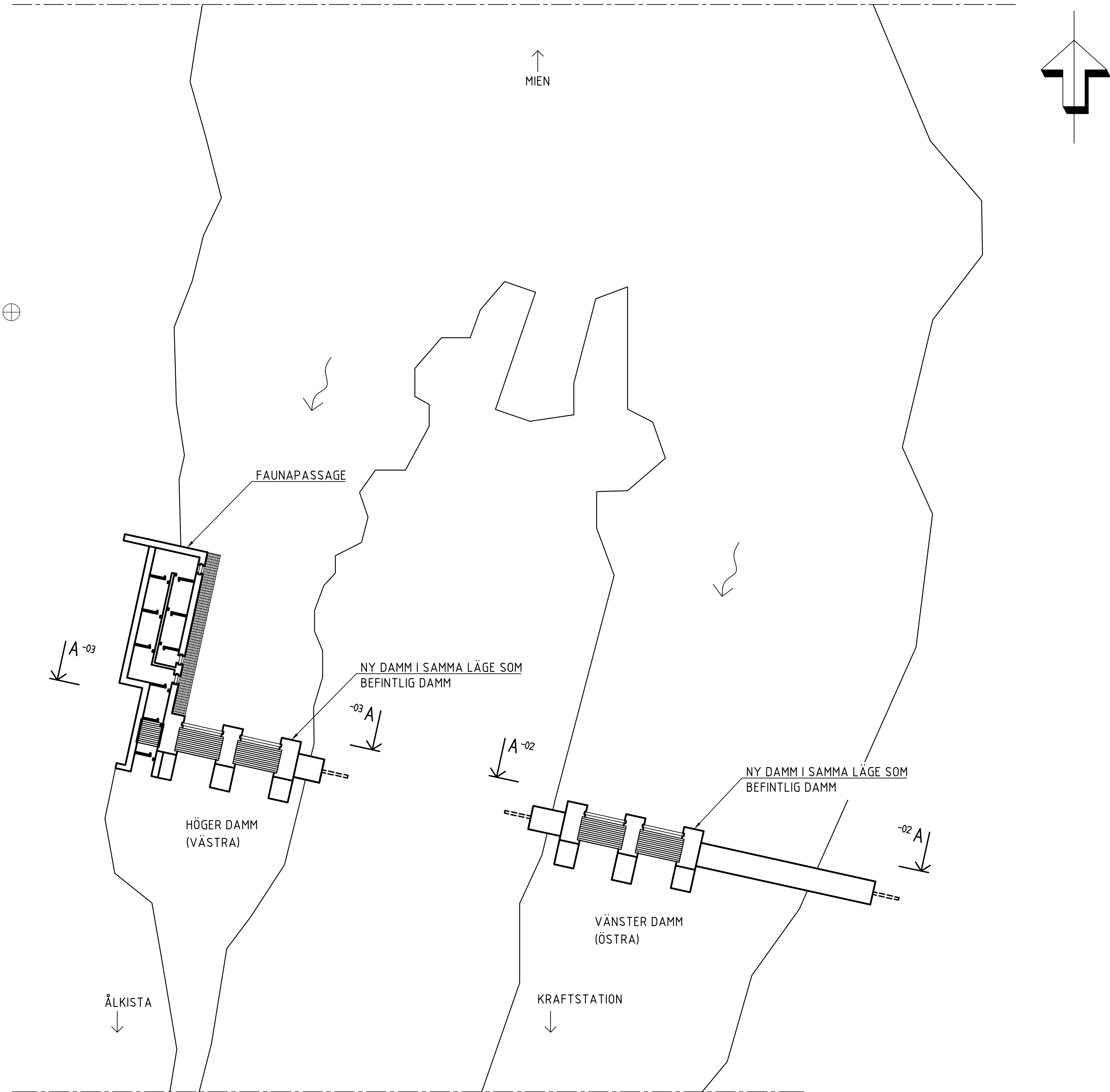
KOORDINATSYSTEM: SWEREF 99 15 00
HÖJDSYSTEM: RH 00

⊕ FIX, KOORDINATER:
X: 6252118.87, Y: 14 0519.82, Z: 96.32

HÄNVISNINGAR

K-02 VÄNSTRA DAMMEN
K-03 HÖGRA DAMMEN
K-04 FAUNAPASSAGE

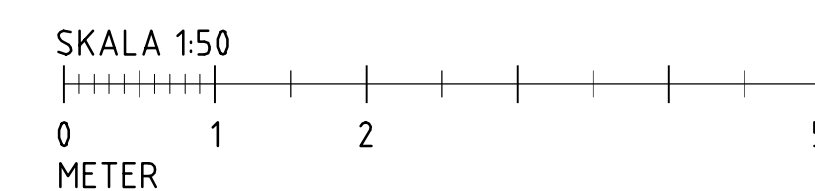
BET	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SIGN
TILLSTÄNDSANSÖKAN			
DAMMARNAS VID MIEN			
KARLSHAMNS ENERGI VATTEN AB			
WSP BRO & VATTENBYGGNAD VATTENBYGGNAD 121 88 STOCKHOLM - GLOBEN 010 - 722 50 00 WWW.WSP.COM			
UPPDRAG NR 10283074	RITAD/KONSTRUERAD AV K WIBERG	HANDLÄGGARE K WIBERG	
DATUM 2020-06-12	ANSVARIG EMMA SJÖGREN		
NYA DAMMAR VID MIEN			
ÖVERSIKT			
PLAN			
SKALA 1:200	NUMMER K-01		BET

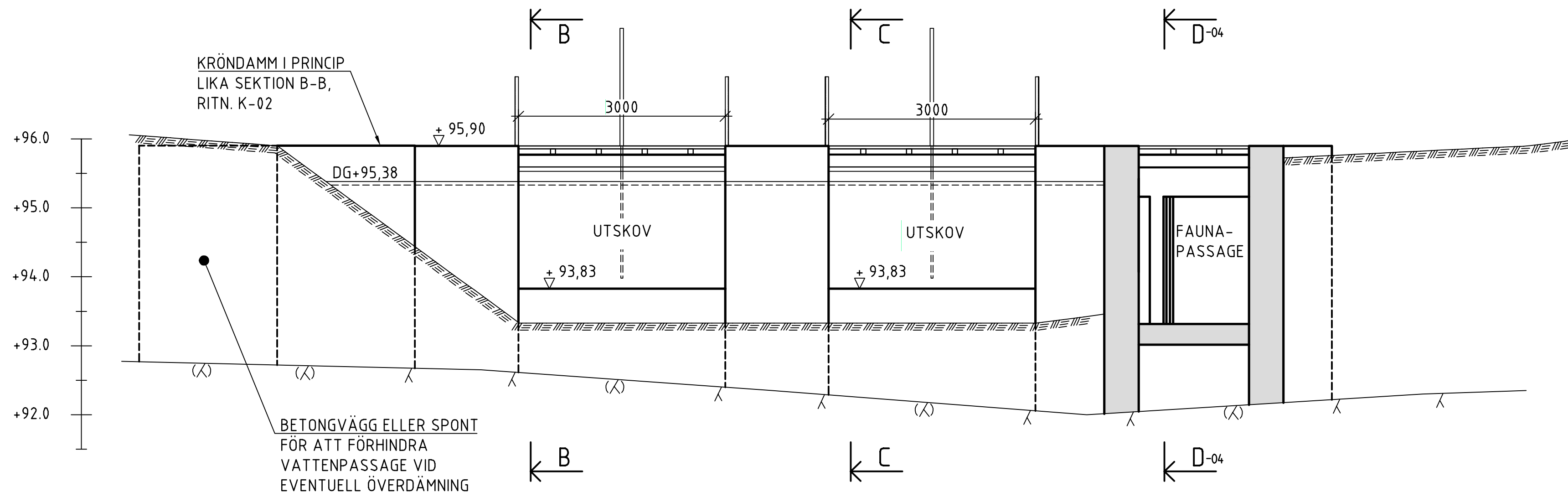

ÖVERSIKT DAMMAR
1:200

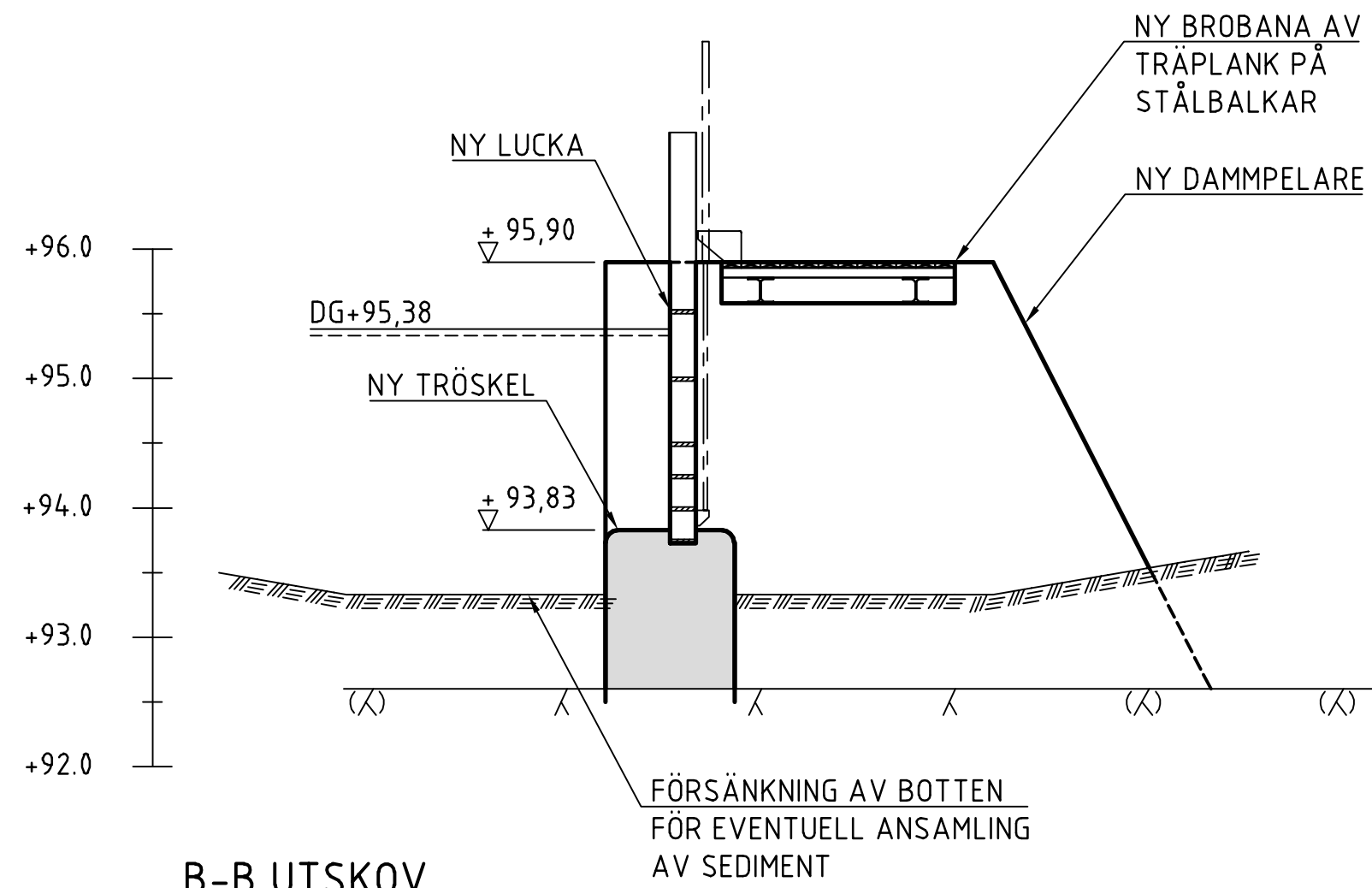
BERGNIVÅER BASERAS PÅ
PROTOKOLL FRÅN KÄRNBORRNIG
GENOM BEFINTLIGA PELARE, UTFÖRD
I FEBRUARI 2017.

K-01 ÖVERSIKT
K-03 HÖGRA DAMMEN

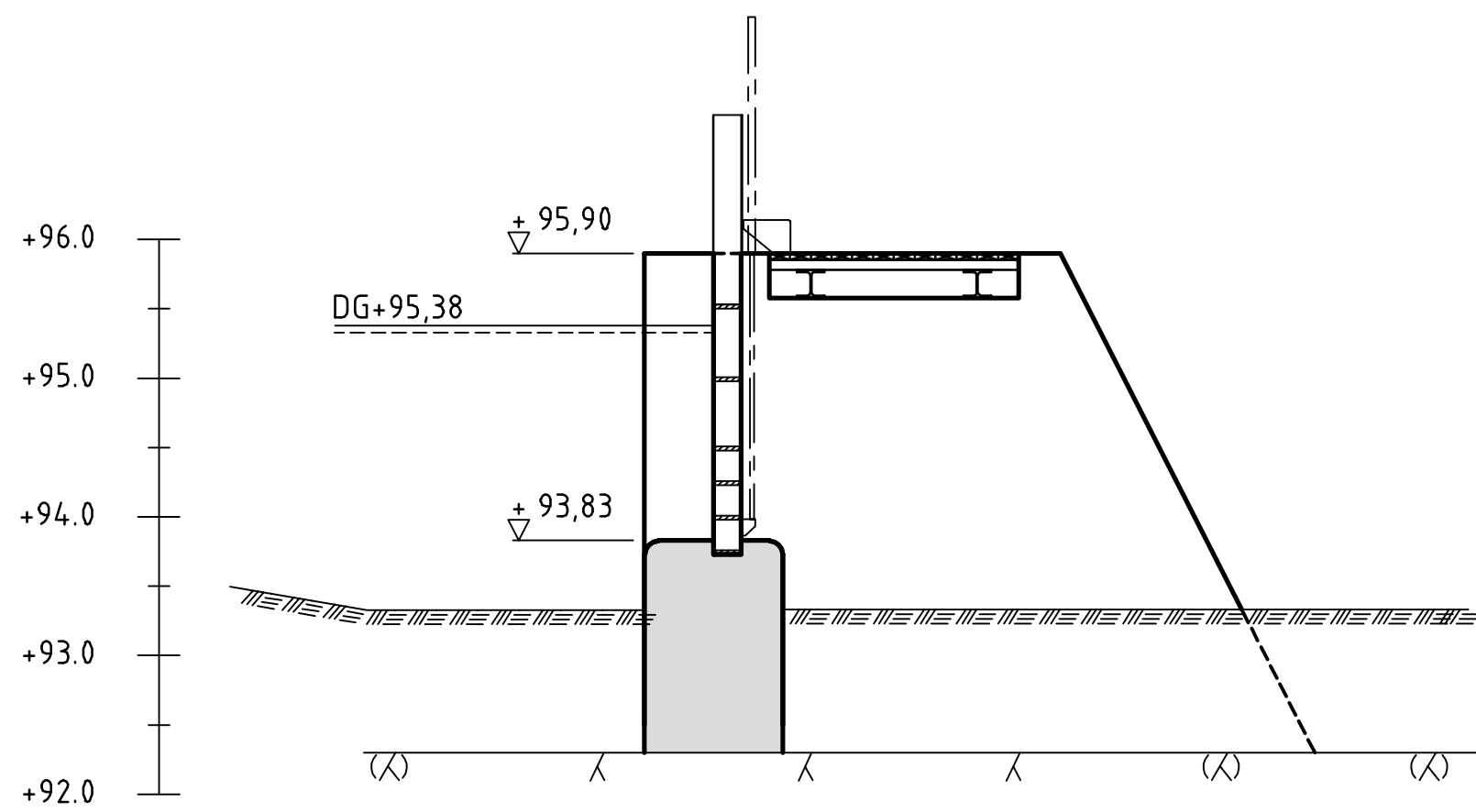

A-A UPPSTRÖMSVY
1:50

B-B UTSKOV
1:50

C-C UTSKOV
1:50

FÖRKLARINGAR

PLANERAD NY BOTTEN

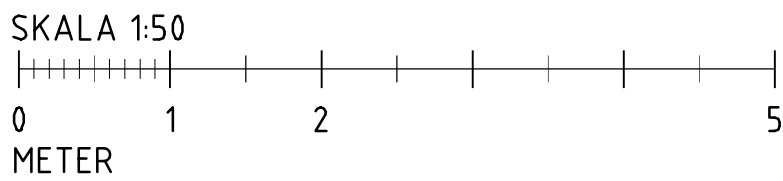
BERG

ANTAGET BERG

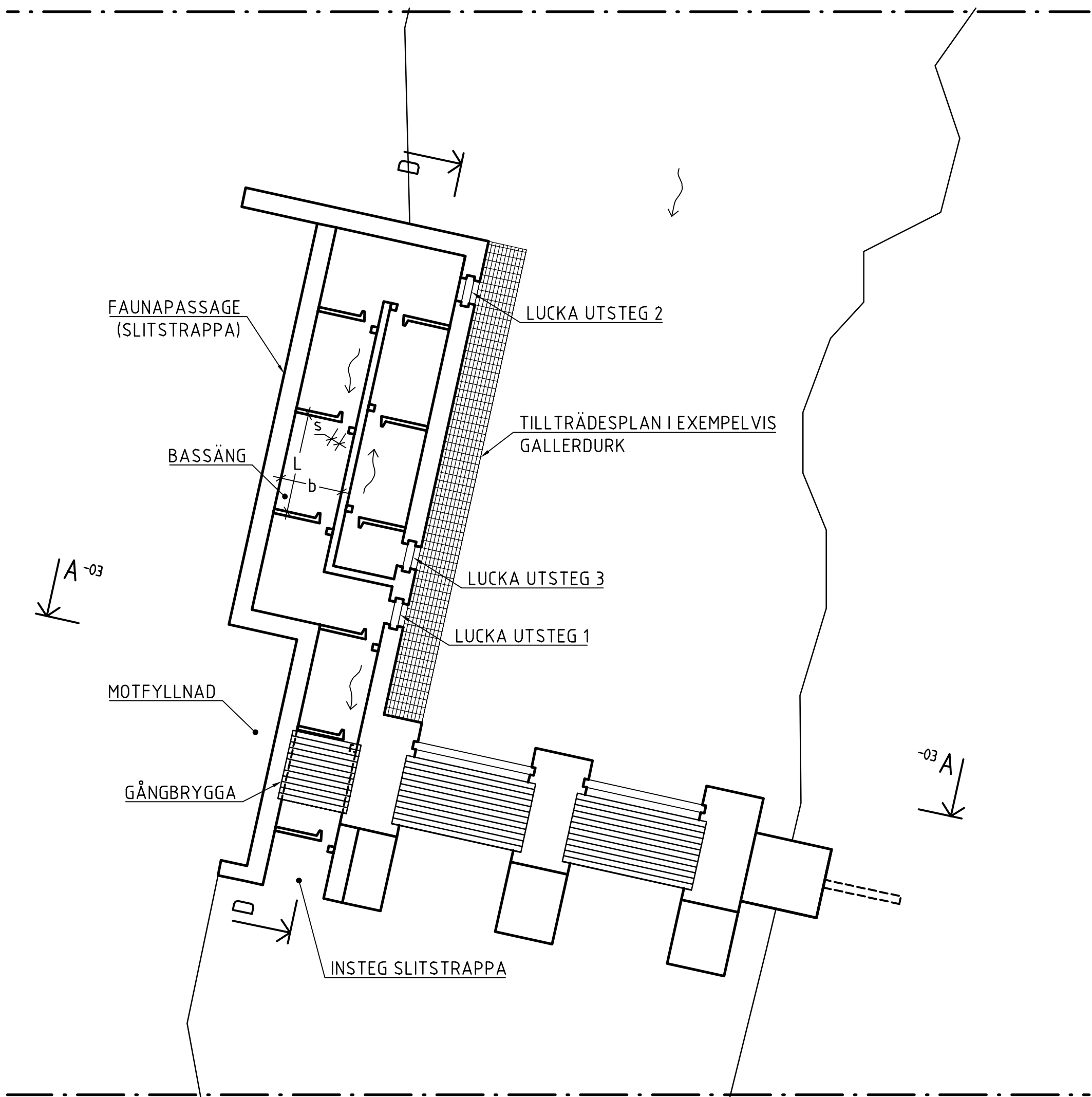
BERGNIVÅER BASERAS PÅ PROTOKOLL FRÅN KÄRNBORRNING GENOM BEFINTLIGA PELARE, UTFÖRD I FEBRUARI 2017.

HÄNVISNINGAR

- K-01 ÖVERSIKT
- K-02 VÄNSTRA DAMMEN
- K-04 FAUNAPASSAGE

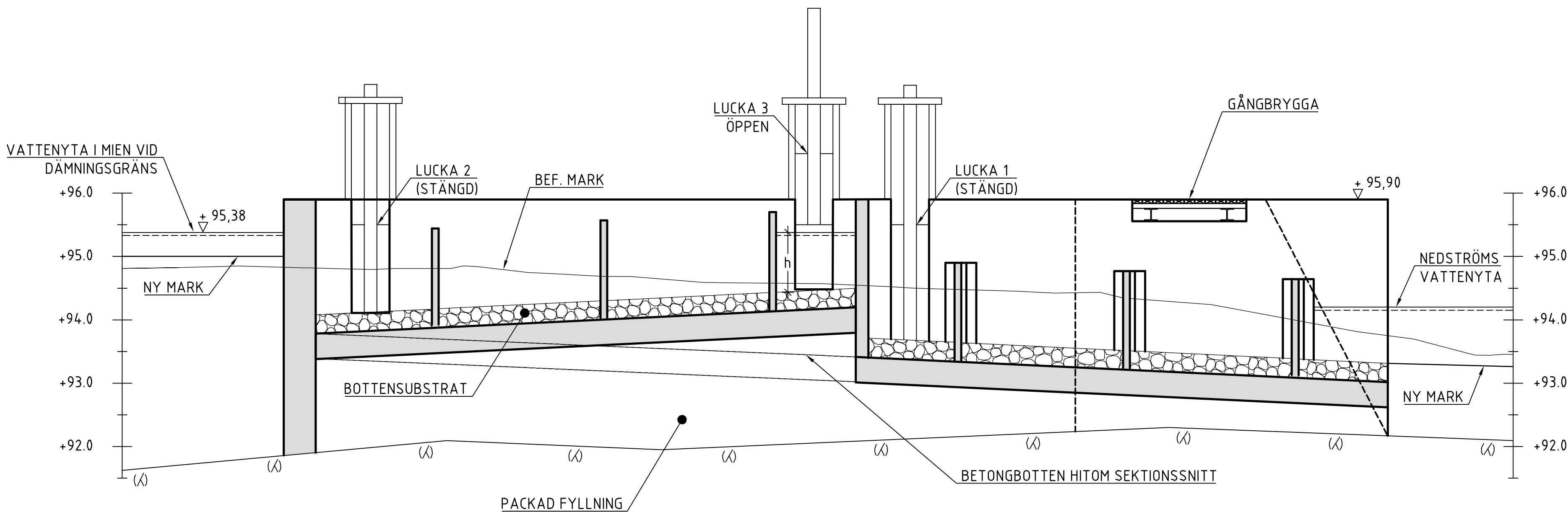

BET	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SIGN		
TILLSTÅNDSANSÖKAN					
DAMMARNAS VID MIEN					
KARLSHAMNS ENERGI VATTEN AB					
WSP BRO & VATTENBYGGNAD VATTENBYGGNAD 121 88 STOCKHOLM - GLOBEN 010 - 722 50 00 WWW.WSP.COM					
UPPDRAG NR 10283074	RITAD/KONSTRUERAD AV K WIBERG	HANDLÄGGARE K WIBERG			
DATUM 2020-06-12	ANSVARIG EMMA SJÖGREN				
NYA DAMMAR VID MIEN					
HÖGRA DAMMEN (VÄSTRA FÅRAN)					
VY OCH SEKTIONER					
SKALA 1:50	NUMMER K-03	BET			

DETALJVY FAUNAPASSAGE, PLAN

1:100

SEKTION D-D

1:50

FÖRKLARINGAR

- VATTENYTA
- NATURSTEN
- NY BETONG
- VATTNETS STRÖMNINGSRIKTNING
- ANTAGET BERG

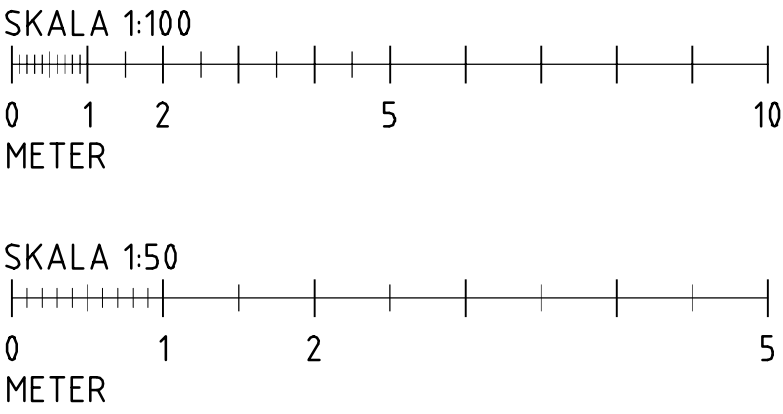
BERGNIVÅER BASERAS PÅ
PROTOKOLL FRÅN JB-SONDERING

HÄNVISNINGAR

- K-01 ÖVERSIKT
- K-02 VÄNSTRA DAMMEN
- K-03 HÖGRA DAMMEN

FÖR REDOVISADE BASSÄNGDIMENSIONER
(MÅTT L, s, b & h) SE PM_KOMPLETTERING
TB_2020-06-12

BET	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SIGN
TILLSTÅNDSANSÖKAN			
DAMMARNAS VID MIEN			
KARLSHAMNS ENERGI VATTEN AB			
WSP BRO & VATTENBYGGNAD VATTENBYGGNAD 121 88 STOCKHOLM - GLOBEN 010 - 722 50 00 WWW.WSP.COM			
UPPDRAG NR 10283074	RITAD/KONSTRUERAD AV F. BJERREHORN	HANDLÄGGARE M. STENQVIST	
DATUM 2020-06-12	ANSVARIG EMMA SJÖGREN		
FAUNAPASSAGE VID MIEN			
PLAN OCH SEKTION			
SKALA 1:50 & 1:100	A1	NUMMER K-04	BET

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rätts-tillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se